Friedrich Dürrenmatt

Derinlikler Vadisi

Almanca aslından çeviren: Mustafa Tüzel



TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları



Genel Yayın: 1675

DÜNYA EDEBİYATI

FRIEDRICH DÜRRENMATT
DERİNLİKLER VADİSİ

ÖZGÜN ADI
DURCHEINANDERTAL

Copyright©1989 Diogenes Verlag
© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2009

EDİTÖR
RUKEN KIZILER

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

REDAKSİYON
FİLİZ KARA

GRAFİK TASARIM UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASKI: 1000 ADET, MART 2009, İSTANBUL

ISBN 978-9944-88-596-6

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
(0212) 612 58 60
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme hiçbir yolla yayınevinden izin alınmadan çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, NO: 144/4 BEYOĞLU 34430 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Roman

derinlikler vadisi

FRIEDRICH DÜRRENMATT

Almanca aslından çeviren: Mustafa Tüzel

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Adam, Eski Ahit'teki Tanrı'nın sakalsız haliydi. Kız onu fark ettiğinde, adam Derinlikler Vadisi'nden kaplıcaya çıkan caddenin duvarında oturuyordu. Kız, Mani'yi durdurdu. Bu bir senbernardan daha iriydi, kısa tüylü, siyah bir köpekti, göğsüyse beyaz renkteydi. Köpek, süt güğümünü ve arkasında kızın durduğu arabayı çekiyordu. Kız on dördündeydi. Süt güğümünün kapağını açtı, ölçekle süt doldurdu ve adamın yanına gitti. Neden böyle yaptığını bilmiyordu. Sakalsız Tanrı, ölçeği aldı, sonuna kadar içti. Kızın içine birdenbire bir korku düştü. Süt güğümünü kapattı, ölçeği astı, Mani'ye bir işaret verdi ve köpek kızla arabayı ardına alıp, kaplıcaya doğru yokuş yukarı öyle bir hızlı koştu ki, sanki o da korkmuş gibiydi.

Sakalsız Tanrı'da mizah duygusu vardı. Moses Melker'in, kendisine bulunduğu ricadan sonra öyle bir kahkaha patlattı ki, hâlâ dans eden konuklar adımlarını şaşırdılar ve üç Çek müzisyen de –piyanist, kemancı ve çellist– suspus oldular. Elbette, ancak Melker reddedildiğine kanaat getirerek uzaklaştıktan sonra. Sakalsız Tanrı gözünü bile kırpmamıştı. Gecikmeli bir kahkaha atmasının nedeni, elbette her şeyden önce Melker'in Büyük İhtiyar'dan söz etmesi ve Sakalsız Tanrı'nın da bunu Melker'in

bununla kendisinden söz ettiğini zannetmesi, ama sonra Melker'in Büyük İhtiyar derken Tanrı'dan söz ettiğini anlamış olmasıydı. Sakallı Tanrı'dan yani. Bu yanlış anlama, anlaşılabilir bir şeydi. Moses Melker "Tanrı" sözcüğünü telaffuz etmekten çekiniyordu, bu yüzden de ondan sürekli Büyük İhtiyar diye söz ediyordu, çünkü Tanrı'yı ancak muazzam bir sakalı olan, güçlü, kadim bir adam olarak tasavvur edebilirdi ve insanın Tanrı'yı tasavvur edebilmesi, Melker'e göre kesinlikle "Hıristiyan inancının bir aksiyomuydu". İnanca düşman olan, onu bozan şey soyutlamaydı, ancak kişileşmiş bir Tanrı'ya inanılabilirdi ve bir "kişi" soyut olamazdı, bu yüzden "Tanrı" sözcüğünden de çekiniyordu, yıpranmış bir sözcüktü bu. Çoğu kimse için muğlak, müphem bir şeydi bu sözcük; buna karşılık Melker'e göre o "Büyük İhtiyar"dı. Bu yüzden, Moses Melker kendisine Büyük İhtiyar'ın inayeti içinde yaşamayı bilip bilmediğini ve Büyük İhtiyar'a duyduğu şükran yüzünden Büyük İhtiyar'ın inayetine ulaşmış milyonerler için bir dinlenme evi kurmaya yardımcı olmak isteyip istemediğini sorduğunda, Büyük İhtiyar'ın kafasının karışması, hiç de şaşırtıcı değildi. Ancak konuşmanın devamında, Sakalsız Tanrı'nın şaşkınlığı geçti ve yerini şaşkınlıkla karışık bir neşeye bıraktı. Aslında kendisi Tanrı'dan daha güçlüydü. Sakallı Tanrı gibi dünyayı altı günde yaratmış ve bunu iyi bulmuş olduğundan değil, kendisi bu dünyayı birkaç dakikada, saniyeler içinde, daha doğrusu saliseler, daha doğrusu salisenin yüzde, binde birlik birkaç parçası içinde, kısacası ansızın, o anda, derhal yaratmış ve bunun iyi bir espri olduğuna hüküm vermişti. Ayrıca –teolojik alanın dışına çıkarıldığında da–, Sakalsız Tanrı, sakallısından daha güçlüydü, ama yine de onun hakkında, "Eğer gücü her şeye yetiyorsa, kaldıramayacağı bir taşı yaratabilir mi ya da olmuşu olmamış kılabilir mi?" gibi sorular ortaya atılmıyor-

du: Hiçbir teolog onun gücünü sorgulamıyordu ve kadiri mutlaklığı daha çok akla hayale sığmazlığıyla ilintiliydi. Hiçbir hükümet, hiçbir polis teşkilatı onu ele geçirmeye çalışmıyordu, birçok yol onda tıkanıyordu. Onun bankalarının ve onunkilerle bağlantılı olan başka bankaların isimsiz, sadece numara verilen hesaplar açmadığı kimse mi kalmıştı, hisse senedi çoğunluğuna sahip olmadığı çokuluslu şirket, işin içinde onun parmağının bulunmadığı büyük çaplı silah satışı mı vardı, rüşvet vermediği hükümet mi kalmıştı, ondaıı görüşme talebinde bulunmayan papa mı? Sakalsız Tanrı'nın kökeni bilinmiyordu. Yalnızca efsaneler dolaşıyordu bu konuda. Birisi, 1910 ya da 1911 yılında Riga veya Reval'den New York'a beş parasız geldiğini, Brooklyn'de "on yıl boyunca çıplak zeminde yattığını" öğrenmişti. Sonra kaftan terzisi olmuş ve çok geçmeden de tekstil sektörünü ele geçirmişti. Efsanevi servetinin kaynağı ise, New York borsasının 1929 Ekim'inde çökmesine dayanıyordu, iflas eden her şeyi o toplamıştı. Kimse adının ne olduğunu bilmiyordu, böyle birinin var olduğunu bilenler ona Büyük İhtiyar diyorlardı. Yalnızca Yidiş dili konuşuyordu ama tüm dilleri anlıyormuş gibiydi. Smokin giyen, uzun beyaz saçlı, kirpiksiz bir albino olan, her daim otuzunda görünen sekreteri Gabriel de, tüm dillere vâkıftı, çünkü efendisinin Yidiş dilindeki kısa talimatlarını, Büyük İhtiyar'a akıl danışanların dillerine çeviriyordu. Akıl danışırken titriyordu insanlar. Boş yere de değildi titremeleri. Vereceği akıl iyi de olabilirdi, hainee de. Büyük İhtiyar'ın sağı solu belli olmaz, ne yapacağı önceden kestirilemezdi. Birçokları, onun başka şeylerin yanı sıra, Doğu ve Batı kıyısının da patronu olduğunu tahmin ediyorlardı. Başka şeylerin yanı sıra. Elbette kanıt yoktu. Kimileri, Jeremiah Belial'ı, onun temsilcisi olarak görüyordu; Buhara'dan, Bering Boğazı yoluyla kaçak gelmiş bir halı tüccarıydı bu.

Kimileri de, ikisinin aynı kişi olduğunu düşünüyorlardı; her ikisinin de var olmadığını öne süren, ehil kişiler de yok değildi. Sekreteriyle birlikte Derinlikler Vadisi'nin aşağı kesimine, önceki yüzyılın ortasında inşa edilmiş, üçgen alınlıklı, devasa kaplıca oteline yerleşen bu suskun, yaşlı adamın kim olduğunu bilen birisinin var olup olmadığı da kuşkuluydu. Çok tuhaf bir biçimde gelmişti. Ansızın çıkmıştı ortaya. Garsonlar ona ve Gabriel'e otomatik olarak hizmet ediyorlardı. Onu da konuklardan biri kabul etmişlerdi; kapıcı da, kaplıcanın sahibi, müdür Göbeli de bunu böyle kabul etmişlerdi. Hiç kimsenin dikkatini çekmedi, yeniden gözden kaybolduğunda, oraya gelmiş olduğu unutulmuştu. Konuklardan bir konuktu işte. Formdan düşmüş, hazımsızlık sorunu çeken, kalbi mızmızlık eden, yaşlılık şekerinden mustarip biriydi. Sessiz ormanlar, her zaman Gabriel'in eşliğinde yürüdüğü şifa pınarına giden gezinti yolu, pınardan her sabah içtiği üç bardak su, ağırlıklı olarak klasik müzik içeren saat dörtteki konserler ona iyi gelmişti.

Kaplıcada bile, Büyük İhtiyar'ın konuklar arasında olduğunu kimse fark etmediyse, Derinlikler Vadisi'nde, yıkılmaya yüz tutmuş eski evlerden oluşan bu ıssız köyde de, hiç kimsenin onu fark etmemesi gayet doğaldı. Yoksa ona duyulan inanç yeniden biraz canlanmaya başlardı. Oysa şimdi yalnızca birkaç kadıncağız, ara sıra sayfalar dolusu iç döküyordu ona; ama bu mektupların gönderildikleri adreslere, Aşağı Kaliforniya'daki, Batı Avustralya'daki, hatta Antarktika'nın Kral Haakon Platosu'ndaki cemaat adalarına ulaşıp ulaşmadığı kuşkuluydu; ne geri gönderiliyor ne de yanıtlanıyordu mektuplar. Bu yüzden yaşlı dul Hungerbühler de, tek sayfalık günlük mektuplaşmalarını, zengin değilse de köyde hali vakti yerinde olan

tek kadın olduğu için sürdürebilmişti. Kocası Ivo Hungerbühler, kırk yıl önce Sankt Gallen'deki ayakkabı fabrikasını satmış ve köyde bir villa inşa eden tek adam olmuştu; villası da vadiye zor sığmıştı. Ayakkabı fabrikatörüne herkes deli gözüyle bakmıştı, kim bu köye yerleşir de bir villa inşa ederdi ki kendine? Adamın deli olduğu, Bayan Babette Hungerbühler'in eski Kirman halısı üzerinde sigarayla bir delik açan kocasına yaygara yapması sayılmazsa, çok uyumlu geçen evin açılış töreninden sonra ortaya çıkmıştı. Bütün misafirlerin önünde "Ama, ama baba!" demişti kadın. Son misafirler de gittikten hemen sonra, adam karısını ve kendisini, salondan bahçeye açılan kapının kirişine asmıştı. Arabasının anahtarını evde unutan bir misafir geri dönmüş ve ikisinin de iplerini kesmişti. Ayakkabı fabrikatörü ölmüştü. Doktor, Ivo Hungerbühler'in yere düştüğünde boynunun kırılmasıyla öldüğünü söylemişti, dul kadın gerçi hâlâ yaşıyordu ama artık konuşamıyordu. Kadın o günden beri Büyük İhtiyar'a mektuplar yazıyordu. Yaklaşık seksen ailenin yaşadığı köy ise, kaplıcanın karşısında, nehrin açtığı boğazın öteki yanındaydı. Vadi tuhaf, ters bir konumdaydı. Güneş alan yanı ormanlıktı; yalnızca kaplıca, park, yüzme havuzu ve tenis kortlarının bulunduğu düzlük boştu; orman sarptı; aşağılardaki köknar ormanı, yukarılarda karaçam ormanına dönüşüyor ve dolomit minerallerinin olduğu bir tırmanış dağı olan Sivri Bonder Dağı'nın sarp kayalıkları altında sona eriyordu. Buna karşılık köyün gölgede kalan tarafı ağaçsızdı; çok yukarılarda, orada burada anlamsızca serpilmiş birkaç kulübe vardı; her yer inşaat için çok dik ve kış sporlarına elverişli olamayacak kadar derindi. Köyün yerlisi olan aileler arasında yalnızca Pretánderler ve Zavanettiler biraz tanınıyordu. Pretánderlerden biri bir kez milletvekili, Zavanettilerden biri de kanton veterineri olmuştu. Şimdi yalnızca

muhtarın soyadı Pretánder'di; uzun yıllar önce ise, Tanrı'nın kelamını fısıltıyla müjdeleyen papaz da bir Pretánder'di. Kanton kilise kayyumu, Pretánder'i ben anlayamıyorsam, başkaları nasıl anlayacak diyerek omuz silkip iç çekmiş, ama onu görevde bırakmıştı. Pretánder'in ölümünden sonra hiç kimse bu göreve talip olmayınca, ayda bir kez kantondan dönüşümlü olarak gelen papazlar, zaman zaman yalnızca bir kaplıca konuğunun oturduğu boş sıraların karşısında vaaz vermişlerdi. Yağmur alan eski, eğri kilise, tarihi eser olarak korunmayacak kadar önemsiz ve onarılmasını gerektirmeyecek kadar boştu, oysa kanton başkentindeki piskopos, kaplıca kaynağının bulunduğu yerde bir kutsal ziyaret şapeli kurmayı geçiriyordu aklından; hem de yörenin tamamen Protestan olmasını göz ardı ederek. Kaplıca müdürü ve sahibi Göbeli, bir mucize garantisi vermişti, kızı zaten topallıyordu, ama Roma'dan onay gelmedi. Böylece Katolik şapel inşa edilmedi ve Protestan kilisesi de yavaş yavaş söküldü, ahşaba gereksinim vardı. Evet, ahşaba gereksinim vardı. Birçokları eski çiftlik tarzı komodinler, dolaplar ve iskemleler yaparak geçiniyordu, ayrıca bastonlar ve büyük modelleri şemsiye askısı, küçükleri de kül tablası işlevi gören geyikler yapıyorlardı, büyüklerin boynuzlarına şapka asılıyor, küçüklerinkiler de sigaranın külünü silkmeye yarıyordu. Kilisenin bitişiğinde, yıkılmak üzere olan papaz evi vardı, "Zum Spitzen Bonder", "Zum Eidgenossen", "Zur Schlacht am Morgarten", "Zum General Guisan" ve "Zum Hirschen" isimli köy meyhaneleri de bu eve yaslanmışlardı. Evlerin arasında yalnızca pastaneler, garaj, muhtarın çiftlik evi ve itfaiye deposu ayaktaydı. Pastanelerin ayakta kalabilme nedeni, kaplıcaya ekmek, sandviç ekmeği, francala ve kruvasan tedarik etmeleri ve eskiden beri, yazın gelen konukların bir bölümünü oluşturan diyabetli

hastaların, kaplıcada yakışık almayacağı için, bu pastanelerin çay salonlarında rahat rahat tıka basa doyuncaya kadar tatlı yemeleriydi. Garaj, kaplıcanın ücralığı bir taksi durağını zorunlu kıldığı için vardı, çiftlik evi de muhtar sütçülük yaptığı için vardı. Yazın bir çekçek arabayla, kışın da bir kızakla, göğsü beyaz renkte, kısa tüylü, siyah, koca kafalı bir köpek azmanı çekiyordu bunları. Muhtar bu hayvanın nereden geldiğini bilmiyordu. Hiç kimse bilmiyordu bunu ve kimse de daha önce böyle bir hayvan görmemişti. Pretánder ahıra girdiğinde ansızın çıkıvermişti karşısına ve ona öyle şiddetle yanaşmıştı ki, adam yere düşmüştü. Muhtar da önceleri köpekten korkuyordu, ama zamanla ona alışmıştı ve sonunda artık onsuz yaşayamaz olmuştu. Son olarak, itfaiye deposu hâlâ işe yarar durumdaydı, çünkü kanton tarafından bağışlanan modern bir motorlu yangın hortumu vardı. Köyü korumak için değil –kanton itfaiyesinin eski el pompalı hortumu fazlasıyla yetiyordu bu işe–, kaplıca içindi; Kanton Altyapı Dairesi, kaplıcanın ana binasına ve her biri bir kuleyle donatılmış iki yan binasına yangın musluklarını yerleştirmişti. Köy geçimini kaplıcadan sağlıyordu. Yaz aylarında kaplıcaya bulaşık, oda servisi, asansör, valiz taşıyıcılığı, bahçe ve park işleri, fayton gezileri ve 1 Ağustos kutlamalarında jimnastik kulübünün piramidi için gereken personeli verirdi; köyü karış karış dolaşan kaplıca konukları köyde üretilen her şeyi yöresel sanat diye silip süpürürdü. Kaplıca kışın boş kalınca, köy de kendi önemsizliğine geri dönerdi.

Moses Melker, Sakalsız Tanrı'ya onun kaplıcadan kaybolmasından önceki akşam bir ricada bulunmak için yaklaşmıştı. Tam olarak gece yarısına doğru. Büyük İhtiyar sekreterinin yanında oturuyor, toplanmış olan cemaate bakıyordu; aslında zengin değillerdi ama halleri vakit-

leri yerindeydi, hepsi de sağlık sorunları yüzünden bitkindi. Aksayarak yürüyen cesur kayak malulleri, döne döne dans eden, yaşlı ya da yorgun argın döşeme koltuklara gömülmüş çiftler; her sezon gelen ve kaplıcadan, Derinlikler Vadisi ve Sivri Bonder Dağı'yla birlikte köyün tamamından çoktan tiksinmiş olan üç Çek ki, adeta derin bir uykudaymış gibi çalmayı sürdürüyorlardı ve son tangolardan, hatta woogie-boogie'lerden sonra bir Schubert potpurisine başlamışlardı: "Im Bache die Forelle", "Leise flehen meine Lieder", "Das Wandern ist des Müllers Lust", "Ave Maria". Melker beyaz bir Boşiman zencisini andırıyordu, ufak tefekti, dolgun dudakları, kısa kesilmiş, kıvırcık ve siyah bir sakalı vardı. Büyük İhtiyar'ın daha sonra kahkahayı patlatmasına, Melker'in teolojik düşüncelerinin yol açmış olması mümkündür; Sakallı Tanrı hakkında yapılan tüm spekülasyonların onu eğlendiriyor oluşu gibi, Melker'in teolojisine götüren psikolojik temelin de, kulağı kesik insan sarrafını güldürmüş olması mümkündür. Melker Emmental'de yetişmişti ve Evanjelik bir hizmetçi kızın gayri meşru oğluydu. Babası Katolik bir uşaktı. Öksüz bir çocuk olarak uzun süre gerçek anne babası gözüyle baktığı koruyucu anne babası birer alkolikti, ama onu asla dövmemişlerdi, yalnızca birbirlerine vuruyorlardı, hem de o kadar sık vuruyorlardı ki, bir de çocuğu dövecek güçleri kalmıyordu; daha sonraki yaşamında, asla bu ikisinin birbirlerine kanatıncaya kadar vurdukları gecelerdeki kadar mutlu olmamıştı: Hiçbir şeye sahip olmama ve bir hiç olma, ama güven içinde olma duygusu. Sonra köy papazı onu koruma altına almıştı, çocuklara yönelik din dersleri ya da konfirmasyon eğitimi sırasında yaramazlık yapmayan veya uyuyup kalmayan tek çocuk oydu. Köy papazı onu Basel'e gönderdi. Aziz Chrischona Haç Misyoner Okulu'nda misyoner olarak

eğitildi; ama kâfirlerin ondan korkacakları endişesiyle, onların üzerine salınmadı. Moses Melker'in kafasındaki kâfirler ise, hac misyonundakilerden farklıydı. İncil'deki "Ruhları yoksul olanlar mutludurlar, çünkü göklerin hükümranlığı onlarındır" sözlerinin, "Ancak maddi açıdan yoksul olanlar mutludur, çünkü onların bu yoksulluğunu Büyük İhtiyar (bununla Sakallı Tanrı'yı kastediyordu) belirlemiştir, buna karşılık yalnızca zenginlerin mutlu olmak için Tanrı'nın inayetine ihtiyaçları vardır" anlamına geldiğini idrak ederek aydınlanmıştı. Moses Melker zenginleri dine döndürmeye karar vermişti. *Gizemli Nasıralı*, *Cennetteki Cehennem*, *Pozitif Ölüm*, *Cesur Günah* ve özellikle *Zenginliğin Teolojisi* başlıklı kitapları yankı uyandırmıştı. Barth ona karşı çıkarken, Bultmann, cennete girecek olduktan sonra hangi nedenle gireceğinin onun için fark etmediğini yazmıştı; bazıları ise Melker'in zenginlik teolojisinin yoksulluk, hem de ödünsüz bir yoksulluk teolojisi olduğunu keşfetmişlerdi, onun ödünsüzlüğü inayetin hiçbir şeyle haklı gösterilemeyeceği anlayışından kaynaklanıyordu. Yalnızca en rezil kişi inayetten tam ve eksiksiz olarak yararlanabilirdi (Cajetan Sensemann S.J., bundan Bakire Meryem'in geçmişi hakkında en tuhaf çıkarımlara vardı ve aforoz edildi), Melker yoksulluğu inayetten aldığı, kestirilemez olandan, kestirilebilir olanın, haklı olanın alanına çıkardığı için, yoksulluk kendi başına kutlu, kutsallaştırılmış oluyordu; yoksulun selamete ulaşmış ama böylelikle de reşit, devrim yapmaya hakkı olan biricik kişi olduğu kabul ediliyordu, öyle ki Moses Melker'in teolojisi, adeta Hegel'in felsefesi gibi bir sağ ve bir de sol kanada bölünmüştü. Melker buna tavır almamıştı. Onun teolojisi uçurumun üzerinde duran bir tahta gibiydi. Ancak uçurumdan, olağanüstü çirkinliğinin canavarca şehvetiyle birlikteliğinden dökülen terlerin buharı

yükseldiği için, uçurumun üzerinde ikinci bir tahtaya gerek duymuştu: Merhum iki karısı Emilie Lauber ve Ottilie Räuchlin'i ve ölenin kız kardeşi olan yaşayan eşi Cäcilie Räuchlin'i papaların Meryem'e tapınışını anımsatırcasına tanrılaştırmıştı. Emmental ob Grienwil'de yaşadığı malikâneyi bu üç kadına borçluydu. Merhumlar zengin oldukları kadar çirkindiler de, üçüncü karısı ise seleflerinden daha zengin ve daha çirkindi. Birincisi bir lastik eşya fabrikasının sahibiydi; ikincisi bir sigara holdinginin ortaklarından biriydi; üçüncüsü ise kız kardeşinin ölümünden sonra bu şirketin tek sahibi olmuştu. Birinci karısı, bir meşe ağacına çıkarak, baş melek Mikâil olduğunu öne sürerken boynunu kırmış ve ikincisi de balayı seyahatinde Nil Nehri'nde boğulmuştu. Ama Moses Melker edindiği servete sevinmiyordu. Güçlü, çok zengin ama çirkin üç kadınla kim sırf aşk uğruna art arda evlenirdi? Etrafındaki kuşkuyu hissediyordu, bu kuşkuyu gidermek için Rolls-Royce'uyla önden gidiyordu, Moses Melker çulsuz olduğunu ilan etmişti, hatta kendine yoksul Moses diyordu. Sözde servetinin yarısı hâlâ, kendi deyişiyle rahmetli iki dul karısına –çünkü cennetteki iki merhum tabiri caizse onun dullarıydılar–, diğer yarısı da en az onlar kadar sevdiği, henüz hayattaki Cäcilie'ye aitti. Hatta kitaplardan kazandığı da karılarının payına düşüyordu; onların parası olmasaydı, asla bu kalın kitapları yazamazdı çünkü. Büyük İhtiyar daha dikkatli baktı. Uçurumun üzerindeki tahtalar beklenmedik biçimde çöktüler. Moses Melker, özellikle çirkin erkeklerin, en güzel kadınlar üzerinde erotik bir çekiciliğe sahip olabilmelerine bir türlü akıl erdiremiyordu. Cinsel aşağılık kompleksi o kadar büyüktü ki, kendisi kadar çirkin olan ama servetleri sayesinde kolaylıkla güzel erkeklerle halvet olabilecek iki milyoner kadını fethetmiş olması bile onu bunalıma sokmuştu. Çün-

kü birini henüz fethettiğinde, uçurumda yeniden fokurtular başlıyordu. Emilie Lauber'in kendisiyle, onun erkekçe üstünlüklerinden, içinde kaynayan cinsel şehvetinden ötürü evlenmediğine; kendi komplekslerinin batağından dışarıya çıkmaya çalışırken tutunduğu dini yardımseverliğinin kadını baştan çıkardığına ilişkin karanlık bir kuşku boy göstermişti. Daha sonra kadının baş melek Mikâil olduğu kuruntusuna kapılması, onu öfkeden kudurtmuştu. Büyük İhtiyar, Moses Melker'in ilk karısının meşe ağacından düşmesine, belki karısının ardından aynı ağaca tırmanarak, belki de kadının oturduğu dalı testereyle keserek bir katkıda bulunmuş olduğunu ihtimal dahilinde görüyorsa da (bir din adamının böyle bir şeyi yapıp yapmadığını kim araştırır), Melker'in ikinci karısını Nil Nehri'ne kendi elleriyle ittiğinden emindi. Assuan Barajı'ndan Luksor Tapınağı'na, sonra da Ebu Simbel Tapınağı'na bir balayı seyahati, ancak Ottilie Räuchlin'in aklına gelebilirdi. Moses Melker, II. Ramses'in devasa heykellerinin karşısında, genleriyle oynanmış bir şempanze izlenimi uyandırmış olmalıydı. Büyük İhtiyar, Ottilie Räuchlin'i gözünün önüne getirdi. Kadın üstün, güçlü ve çirkindi. Büyük İhtiyar, Moses Melker'e ne kadar gülüyorsa, kadına da o kadar saygı duyuyordu. Onun başına buyrukluğunu seviyordu, kendi keyfine ve zevkine göre erkekler bulabilirdi, onun milyonlarının yardımıyla daha rahat bir hayata başlamayı kim istemezdi? Ne ki, yakışıklı bir kocası olsaydı, kadının çirkinliği sürekli öne çıkacaktı, Moses Melker'le çirkinliğini önemsemediğini gösteriyordu. Melker bu aşağılamayı kaldıramamıştı. Edfu yakınlarında ay, Nil Nehri üstündeydi. Melker güvertede Ottilie Räuchlin'le baş başaydı. Moses Melker dişlerini göstererek bir hamle yaptı ve neredeyse kadının ardından o da düşüyordu. Büyük şapırtıyı kimse duymadı. Kadın öyle gafil avlanmıştı ki,

bağıramamıştı bile. Mücevherlerinin ağırlığıyla, bir taş gibi dibe çöktü. Moses Melker yaptığı şeyi daha o anda unuttu. Eyleminin hemen ardından teoloji tahtaları, uçurumun üstünü gürültüyle kapamışlardı. Kamarasına çekilmiş ve *İki Meleğin Rehberliğinde* kitabını yazmaya başlamıştı, otuzdan fazla dile çevrilen çok satanlar listesindeki bu kitap, öldürdüğü karılarına bir bağlılık göstergesiydi ve onlara adanmıştı. Ancak ertesi gün, öğlene doğru kaptana gidip şoke olmuş bir halde, karısının kamaradan kaybolduğunu bildirmişti. Aradılar, bulamadılar ve kuşkulanmadılar. Üzüntüsü gerçekti. Aklında hiçbir şey kalmamıştı. Ancak ob Grienwil'e, malikânesine döndüğünde ve yatak odasına girdiğinde, belleği yerine geldi. Evlilik yatağında muazzam göğüsleriyle, kendisinden üç çene boyu daha uzun baldızı Cäcilie Räuchlin yatıyordu, şeffaf bir ipek gecelik içindeydi, göbeğinde pralin kutuları vardı, puro içiyor ve bir polisiye roman okuyordu. Cäcilie Räuchlin, Moses Melker'e baktı, purosunu içmeye ve okumaya devam etti. Melker, kadının bakışlarından, her şeyi bildiğini anlamıştı. Kadının yatağına girdi ve üçüncü evliliğine başladı.

Elbette bunlar yalnızca Büyük İhtiyar'ın kahkahasını açıklamak için hipotezlerdir, teoloğun bilinçaltı uçurumundaki cesetler de hipotezlerdir, dünya Büyük İhtiyar'ın düşündüğü kadar korkunç değildir; genellikle daha korkunç olsa da. Yine de, burada anlatılan öykünün hem iç içe geçmiş hem de kesintisiz, biri diğerinden çıkan ve ondan gelişen öyküler olduğu, birbiriyle bağlantısız öykülerden bir demet olmadığı varsayılsa bile, kahkahanın nedenini, Büyük İhtiyar'ın ister Melker, ister onun üç evliliği, isterse de teolojisi yüzünden vardığı art niyetli bir düşüncede aramak gerekir. Mümkünse. Her halükârda "Rapha-

el, Raphael ve Raphael"in avukatlarından birisine vekâlet verilmişti, elbette kim tarafından verildiği asla anlaşılmayacaktır. Üçünden birisi, elbette hangisi, büyük şef mi, şef mi yoksa küçük şef mi olduğunu kimse söyleyemez, Minerva Caddesi, 33 a, Zürih adresinde, avukatların bürosunda da durum belirsizdi: Kimileri yalnızca bir Raphael'in var olduğunu öne sürüyor, kimileri de büyük şef ve şefin ikiz kardeş olduklarını ve birbirlerinden ayırt edilemediklerini, ama küçük şefin öldüğünü söylüyorlardı ve başka versiyonlar da dolaşıyordu ortalıkta. Hangisinin uçtuğu bilinmiyordu ya, uçanın kendisi de nereye uçtuğunu bilmiyordu, çünkü sürekli başka bir yere uçup duruyordu, ama kime uçtuğunu saptamak da asla mümkün olmuyordu. Uçağın pencereleri yoktu, pilot kabinine ulaşmak olanaksızdı ve uçuş başladığında ortalıkta bir hostes görülmemesine rağmen, şampanyaya uyku ilacı karıştırılmıştı. Uçağın bu defa indiği bozuk pist, bir golf sahasına komşuydu. Avukat uçaktan indiğinde, yeşil bir alana ayak basmıştı. Dört bir yanda çoğu paslanmış golf sopaları ve golf topları vardı. Güneş epeyce alçalmıştı, akşamüzeri olmalıydı. Golf sahasının bir ucunda beyaz, uzunlamasına bir bina vardı; yan kanatlarından birinin hemen üstünde yükselen kubbe, binaya Vatikan'ı anımsatan bir hava veriyordu. Bina yalıyarın hemen kenarındaydı, inanılmaz perişan bir haldeydi, pencerelerinin camları kırılmıştı. Eskiden bu bina bir otel olmalıydı, ama çok uzun süre önce. Boş odalar yoğun şekilde örümcek ağlarıyla kaplıydı, pencerelerin ve kapıların üstüne kurulmuş yuvalardan kuşlar uçuşuyordu. Koridorlardan birinde el kadar bir örümcek dolaşıyordu. Tuvalet lüks ama iğrençti. Kubbenin altında bir toplantı salonu bulunuyordu. Çok büyük bir açık büfe kurulmuştu, belli ki aylar önce, yiyecekler küflenmiş, üzerlerini bir sinek bulutu kaplamıştı. Büyük Okyanus (ya

da Atlantik) lacivert renkteydi, ufka doğru rengi açılıyordu. Bir teleferik kabini denize iniyor, boş bir kabin de onun tersi yönde gıcırdıyordu ve sahilde bir adam uzanmış yatıyordu. Eski bir smokin pantolonu vardı üstünde. Ayakları ve belden yukarısı çıplaktı, göğsünde beyaz kıllar vardı, yüzü de bir sombreroyla örtülüydü. Belki bu Büyük İhtiyar'dı, belki de Büyük İhtiyar değildi. İçinden at kılla-
rının çıktığı bir yatağın üstünde yatıyordu. Üstünde yalnızca bir hekim önlüğü bulunan, zayıf, tamamen kel bir adam, çerçevesiz, altın bir yarım gözlüğün arkasından yoğun mavi parıldayan gözleriyle, El Greco'nun elinden çıkma bir tabloyu andırarak, uyuyan adamın yanında duruyor ve bir şırıngayı çekiyordu. Kıyıya doğru ıslanmış porno dergileri, *Stielers Handatlas über die Theile der Erde und über das Weltgebäude*, Justus Perthes Yayınevi'nde 1890 yılında yayımlanmış, *Meyers Konversationslexikon in 18 Bänden 1893-1898*, Marquies de Sade'ın *Yatak Odasında Felsefe*'si, sayısız telefon rehberi, Karl Barth'ın kilise öğretisinin üçüncü cildi *Die Lehre von der Schöpfung: Über das göttliche Regieren*, borsa raporu dosyaları, *Der Spiegel*, *Biblia Hebraica ad optimas editiones imprimis Everardi Van der Hooght*, başka dergi ve kitaplar, ayrıca yığınla açılmamış mektup, sahili boydan boya kaplamışlardı. Gidip gelen dalgalar bunları sürekli ıslatıyordu. Bunların arasında dört bir yanda teneke, gümüş, altın ve platinden sayısız cep ve kol saati ışıldıyordu. Güneş daha yükselmişti. Akşam değil, sabah olsa gerekti. Teleferik yeniden yukarı aşağı gıcırdadı, teleferikten smokinler içinde uzun, beyaz saçlı bir albino indi ve bir kâğıt sepetindeki açılmamış mektupları öteki açılmamış mektupların üzerine boşalttı. Teleferik yeniden yukarı aşağı gıcırdamaya başladı. Sombrerolu adam uyandı ve gülmeye başladı. Sonra zayıf, kel adam ona şırıngayı vurdu ve sombrerolu

adam yeniden uykuya daldı. Avukat teleferiğe bindi ve yukarı çıktı.

Avukat, yeniden Minerva Caddesi'ne döndüğünde, Büyük İhtiyar'ın (eğer o, Büyük İhtiyar idiyse) kendisini neden çağırdığını anımsadı: Kaplıcayı, içindeki demirbaş eşyayla birlikte satın aldırtmıştı, kendisine birdenbire tahsis edilen paranın nereden ve nasıl geldiğini bilmiyordu. Kaplıca müdürü Göbeli de, kaplıcayı neden satması gerektiğini bilmiyordu. Burayı bir Göbeli kurmuş, bir Göbeli devralmıştı ve kendisi de devam ettiriyordu. Burası hiçbir zaman olmadığı kadar rant getiriyordu ve Göbeli kendini köye karşı da sorumlu hissediyordu. Fakat kendisine kanton başkentinde, Minerva Caddesi'nin talimatıyla bir noter tarafından sunulan meblağ o kadar yüksekti ki, içinde yaşadığı kaplıcayı, yaz sezonundan sonra tamamen terk etme koşulunu bile kabul etmişti. Göbeli vergilerin uygun olduğu bir yer aramış ve Zug kantonuna taşınmıştı. Avukatın da, kaplıcayı satın aldıktan sonra birdenbire kafasında şimşekler çakmıştı: İmparatorluk Kontu von Kücksen bir entrikaya karışmıştı. Kontun bir entrikaya karıştığını ve bu entrikanın nasıl gerçekleştiğini niçin birdenbire anımsadığı ise, avukat için esrarengiz bir durumdu. Avukat için en gizemlisi ise, böyle bir kontun niçin var olduğunu ansızın anlamış oluşuydu, oysa bu adam Liechtenstein'lıydı, 169 km²'lik bu cüce devletin vergi oranları o kadar düşüktü ki, finans gücü yüksek kişilerin servetlerini bir mıknatıs gibi çekiyordu. Yetmişlerindeki İmparatorluk Kontu, soyunu Büyük Karl'ın büyük dedesi Genç Pépin'e dayandırıyordu ve Liechtenstein prenslerinin de pekâlâ aristokrasiden sayılabileceklerini söylüyordu. Çağa aykırı bir şıklıkta, iriyarı, gösterişli biriydi, monoklu ve saman sarısı takma bir perçemi vardı ve ne tuhaftır ki asla komik

görünmüyordu. Evlatlığı Oskar da en az onun kadar özenli, üstelik zamana uygun giyiniyordu. Sürekli başka önemsiz şahsiyetlerle karıştırılan önemsiz şahsiyetlerden biriydi, sanki dünya sinekkaydı tıraşlı, ince uzun boylu, güzel parfüm kokulu, kravatlı, koyu renk takım elbiseli, saçları ortadan ayrık Oskar'larla sürekli dolup taşıyor gibiydi. Vaduz'da von Kücksen'in antika dükkânında çalışıyor ve yoksul düşmüş Avusturyalı yüksek aristokratların mobilyalarını ve sürşarjlı Liechtenstein posta pullarının sahtelerini satıyordu. Elinde daha ne gibi nadir parçalar bulunduğunu soran olursa, bir şoför tarafından, kontun ünlü hazinelerinin arasında yaşadığı, "unter den Drei-Schwestern Şatosu"na götürülüyordu, (bu cüce devletin coğrafyasını bilen var mı ki), Tiziano'nun, Rubens'in, Rembrandt'ın, Breughel'in Goya'nın ve El Greco'nun tabloları hayranlık uyandırıcıydı, hepsi sahteydi, ama dünyaca ünlü eksperlerin verdiği sertifikalarla donatılmışlardı, belki de sahiciydiler. Ziyaretçiler galeriyi, bir voli vurma ümidiyle, dikkatle bakınarak gezerlerdi. Sahtelerin fiyatları çok yüksekti ama işte, sahici olabilirlerdi ve ziyaretçiler düşüncelere öylesine dalmış olurlardı ki, şatonun parkından yukarıya kadar gelen köpek havlamaları onları rahatsız etmezdi. Çünkü İmparatorluk Kontu'nun ünlü bir köpek çiftliği vardı, dobermanları da sahte tabloları kadar ünlüydü. Kendisiyle evlatlığı arasındaki tartışmaya gelince: tartışma sırasında İmapartorluk Kontu, oğlunun kafasına sahte bir Frans Hals tablosunu, dolgun dudaklı ve kısa kesilmiş, kıvırcık siyah sakallı bir Mennonit papazının portresini geçirmişti; bunun nedeni antika dükkânında sık sık müşterilere Oskar'ın yerine gülümseyen ve her defasında Oskar'la karıştırılan Edgar adındaki bir Sargans'lı olabilirdi, kesinlikle. Sonuç açısından bakıldığında ikincil bir neden: Restorasyonu sırasında, Frans Hals tablosunun as-

lında sahici olduğuna dair bir sertifika ortaya çıkmıştı, bunun üzerine Gülbenkyan Vakfı tabloyu dört milyon dolara satın almış ve Edgar evlatlık edinilmişti.

İmparatorluk Kontu'nun, sektörünün en başarılılarından biri olma hoşnutluğu, ancak kasım ayının sonuna dek sürebildi. Hudson'a bakan bir çatı katında, ırkı belirsiz cılız bir Asyalı tarafından kabul edildi, adamın katran karası saç telleri, kafasının kel kısmına kömür kalemiyle çizilmiş gibi yapışıktı ve bir redingotun içinde soğuk duruşu, siyah tırnaklarıyla, yanında oturduğu şömineden az önce çıkmış gibiydi. Von Kücksen, bu çok zengin Kırgız'a, Samoyed'e, Tunguz'a, Yakut'a ya da bu baca temizleyicisi her neyse işte ona, ustalıkla taklit edilmiş bir cadılar sahnesini sahici bir Goya gibi yutturmaya çalıştı. İlk defa bu kadar dikkatsiz davranıyordu, onu yanıltan da Zürih, Minerva Caddesi, 33 a adresindeki Raphael, Raphael, Raphael avukatlık bürosundan evine gelen, müşterilerinden birinin tabloyla ilgilendiği tüyosuydu. Bu ders ona çok pahalıya mal olmuştu. Baca temizleyicisi yalnızca İmparatorluk Kontu hakkında değil, tüm Liechtenstein hakkında ayrıntılı bilgi sahibiydi ve kont her an polisin kapıdan içeri girmesini bekler olmuştu. Bu yüzden, Gülbenkyan Vakfı'ndan kazandığı dört milyon da, sahte Goya da baca temizleyicisinin eline geçmişti. İmparatorluk Kontu, Kloten Havaalanı'ndan, öfkeden kıpkırmızı kesilmiş bir halde, taksiye bindi ve Minerva Caddesi, 33 a'ya gitti. 33 a çam ağaçlarıyla çevrili, eski, harap bir villaydı, her an çökecekmiş izlenimi veriyordu. İmparatorluk Kontu'unun monoklu, tehlikeli tehlikeli parıldıyordu. Kapıyı kızıl saçlı bir delikanlı açtı. İmparatorluk Kontu kendini birdenbire, ahşap duvar kaplamaları yarı yarıya dökülmüş bir odada üç avukatın karşısında buldu. Üçünün de kafaları Zeus'u an-

dırıyordu, sadece saçları farklı farklı; kırmızı, gri ve kar beyazı renklerdeydi. Kendilerini Raphael, Raphael ve Raphael diye tanıttılar. En gençleri fısıltıyla konuşuyordu, ortancanın sesi daha da kısıktı ve en yaşlıları, parmağıyla durmadan vızıldayan işitme cihazını kurcalıyordu. İmparatorluk Kontu oturdu. Fısıltıyla konuşan, toplantıyı başlattı. İmparatorluk Kontu'na teşekkür etti. Müşterilerinin güvenilir adamına New York'ta teslim edilen Goya'sının sahici olduğu ortaya çıkmış ve Christie's Müzayede Evi'nde, fiyatı az önce on iki milyon dolara kadar artırılmıştı. Sonra ikinci adam, çatlak sesiyle, von Kücksen'in bu ustalık işi sahte tabloyla Birleşik Devletler'in ilk –öhöm– sendikasına üye kabul edildiğini, bu sendikanın Raphael, Raphael ve Raphael aracılığıyla iletilecek talimatlarına, Imparatorluk Kontu'nun karşı çıkma hakkının bulunmadığını bildirdi. Bundan sonra en yaşlıları, dişleri güçlük çıkardığı için, zor anlaşılır bir sesle von Kücksen'in şimdi gidebileceğini söyledi.

Raphael, Raphael ve Raphael avukatlık bürosu normalde de bir şeyler yapıyordu. Başka avukatlar devreye sokuluyor, Ulusal Meclis'den, Kantonlar Meclisi'nden üyelerle görüşülüyor, sonra özel görüşmeler dallanıp budaklanıyor, bir federal bakandan ricacı olunuyor, istenen şey oradan hükümete ulaşıyordu. Raphael, Raphael ve Raphael, Büyük İhtiyar hakkında az çok bir fikir sahibiydiler. Bağlantı içinde oldukları avukatlara, onun hakkında, suçun gölgesinden tamamen azade olmasa da yumuşatılmış bir görüntü yansıtıyorlardı; bu görüntünün rengi, tavsiye zinciri içinde açılıyor ve sonunda öylesine nurlandırılıyor ve insancıllaştırılıyordu ki, Caux'ta, Ahlaki Gelişim Derneği'ne kardeş bir derneği, Boston Society for Morality'yi kurmuş bulunan, hayırsever multi-

milyonerlerin gevşek bir örgütlenmesine ilişkin son derece soluk bir imgenin dışında, görüntü filan kalmıyordu ortada. Adeta homeopatik bu ön hazırlıktan sonra, eski bir federal bakanın başkanlığında, Ulusal Meclis üyeleri, Kantonlar Meclisi üyeleri, bankacılar, toplumda saygınlığı olan kişiler ve bir teoloji profesöründen oluşan bir şeref komitesi kurulmuştu. Bu kişilerin, kendilerinden nasıl yararlanılacağı hakkında hiçbir fikirleri yoktu. Boston Society for Morality de, iyi amaçlarla kurulmuş derneklerin çoğu gibi, ne idüğü belirsiz bir dernekti. Bu beyler, Society'nin Avrupa şubesinin kuruluşuna geçmeden önce, kuruluş toplantısında şaşkın şaşkın dolaşıyorlardı ortalıkta, Amerika şubesinin aslında var olmadığından haberleri bile yoktu. Sonra Eski Federal Bakan, yönetim kurulu başkanı olarak gösterildiği kuruluş belgesini imzaladı, yaptığı konuşmada, esas olanın Society for Morality'nin Avrupa topraklarında da kurulması oldüğunu, amacın ve derneğin kuruluş nedeninin arkadan geleceğini vurguladı.

Moses Melker, olağanüstü bir şeyi bir türlü anımsayamadığına dair belli belirsiz bir duygudan hiç kurtulamadıysa da, Büyük İhtiyar'la karşılaşmasını çoktan unutmuştu. Milyonerler için bir dinlenme tesisi kurma umudundan vazgeçmişti. Yeryüzü sallandığında, nehirler kıyılardan taştığında, çığlar düştüğünde, dağ yamaçları kaydığında, volkanlar harekete geçtiğinde, insanlar kendilerini bir yardım hummasına ve iyilik yapma isterisine kaptırıyorlardı. Yardımlar toplanıp bağışlanıyor, radyo harekete geçiyor: Bir milyon, iki milyon, iki buçuk üç milyon diye, zafer haberleri verir gibi bildiriyor, şirket personelleri ve okul sınıfları yardımda bulunuyor, şarkıcılar bir akşamlık gelirlerini bağışlıyor, yazarlar okuma günleri düzenliyor, ressamlar

resim yapıyor, besteciler matem kantatları besteliyor, dünya merhametle kaynıyordu, ama bir milyoner zor duruma düştüğünde Büyük İhtiyar (sakallı olanı), zenginlere acımasız davranıyordu. Oysa Büyük İhtiyar (sakalsız olanı), aldanmıyordu. Moses Melker kendine acıyordu. Onun işi de zordu, o da milyonerdi. Üç karısı sayesinde, ki bunlardan üçüncüsü, hâlâ yaşayanı, ona en çok zulmediyordu, ne var ki Moses Melker bu zulmetmek fiilini kendi evliliği bağlamında kullanıldığını duymamakta direniyordu. Kendini ona adadı. Aşktan, vehmettiği gibi korkudan, gerçeğe adadı kendini. Cäcilie Melker-Räuchlin, onun hakkında her şeyi bildiği için. Lisi Blatter'le, Bären'deki garson kızla olan, kaplıcada kalışında bir hafta sonraki meseleyi de. Bir cumartesi akşamıydı. Moses Melker kendini kaybetmiş olmalıydı. Uçurumun üstündeki tahtalar dayanamamış ve yine bir şapırtı olmuştu. Yoksa kim bir garson kıza tecavüz edip de cesedini Grien'e, Grienwil ve Matten köylerinden geçerek Emme Çayı'na karışan bu alabalıklı dereye atar? Moses Melker yalnızca bir akşam gezinti yapmak istemişti. Bu bir tecavüz de değildi üstelik. Lisi doyamamıştı. Ama sonra, adamın birlikte yaşadığı kadına bakılırsa doyamayışına şaşmamak gerektiğini söylemişti, çünkü adam çok aç kalmış olmalıydı. Bunun üzerine Melker kıza saldırmış ve onu boğmuştu. Kızı dereye sürüklerken aklı başında değildi. Kız, köprünün üstünde, Eggler'in uşağı Sämu'nun yüzüne karşı "Bana asla sahip olamayacaksın" deyip gülerek alay etmiş ve Moses Melker'i Grien Deresi'nden yukarıya, söğütlerin altına çekiştirmişti. Moses Melker, Grien'deki cesede uzun süre bakmıştı. Grienwil köyünün çanları çalmaya başlamıştı, sonra Matten'ınkiler, biraz daha sonra da Bubendorf'unkiler. Bubendorf zaten hep daha sonra gelirdi. Şimdi artık Niederalmen'in çanları da duyuluyordu. Bir cenaze töreni gibiydi. Moses Mel-

ker'in yanaklarından aşağıya gözyaşları süzüldü. Grien Deresi ağır ağır akıyordu. Derin değildi. Lisi bir çukurlukta yatıyordu. Bazen bir alabalık geliyor, bazen ceset kıpırdıyordu. Grienwil'in çanları sustu, sonra da ötekiler. Bir tek Niederalmen'inkiler hâlâ duyuluyordu. Orada ökumenik bir ayin yapılacaktı. Köprüye döndüğünde Sämu hâlâ oradaydı. Moses Melker onun yanında durdu kaldı. İkisi de dereye bakıyorlardı. Güneş Hubel Tepesi'nin ardında batmıştı bile. Lisi'nin cesedi Grien Deresi'nden aşağıya sürüklenerek geldi. Sämu, beddua etti. Şimdi artık Niederalmen'in çanları da duyulmaz olmuştu. Ökumenik ayin başlamıştı. Zenginlik Moses Melker'e yük oluyordu. Emilie Lauber'le, Ottilie Räuchlin'le ve Cäcilie Räuchlin'le evlenmişti; Lisi Blatter gibi ateşli bir dilberle değil. Lisi'nin cesedi huzur içinde, fal taşı gibi açılmış gözlerle köprünün altında gözden kayboluyor, yeniden beliriyor ve Emme Çayı'na doğru kayıyordu. Cesedin muzafferane bir edası vardı. Sämu bir kez daha, ümitsizce beddua etti ve cesedin ardından, bata çıka yürümeye başladı. Moses Melker'in aklına ansızın, kaplıcada konuştuğu yaşlı adam geldi. Villaya gitti, üstünü değiştirdi ve Cäcilie'nin yatağına sokuldu. Cäcilie, onun Mısır'dan dönüşünden beri bu yataktan yalnızca bir kez uzaklaşmıştı. Nikâh töreni için. Kız kardeşi Ottilie'nin gelinliğiyle. Sonra yeniden yatağa uzanmış, purolar içmiş, pralinler yemiş ve okumuştu. Polisiye romanlardan bilimkurguya geçmişti. Öylesine şişmanlamıştı ki, Moses Melker'e yatakta nerdeyse hiç yer kalmamıştı. Hâlâ ipek gecelikler giyiyordu. Moses Melker, kadının şimdiden her şeyi bildiğini biliyordu. Kadının yanına yattı ve polisin gelmesini bekledi. Polis gelmedi. Ertesi gün ve ondan sonraki gün de gelmedi. Hiç gelmedi. Bir hafta sonra Cäcilie'nin pralinleri bitti. Bern'den gelecek pralinler postada gecikmişti. Moses Melker'in yataktan çıkıp köye in-

mesi gerekmişti. Bigler Pastanesi'nden iki kilo pralin aldı ve köyün sakin olduğunu fark etti. Hiç de öyle değil, Misyoner Bey, dedi Bayan Bigler ve Eggler'in uşağının bir hafta önce tutuklandığını anlattı. Sämu cinayeti itiraf etmişti. Lisi Blatter ona, kendisine asla sahip olamayacağını söylemiş, o da kıza sahip olduktan sonra kızı boğmuş ve Grien'e atmıştı. Bunun üzerine köy polisi Sämu'yu Bern'e, tutukevine götürmek istediğinde, Sämu istasyonda kendini Bern-Luzern treninin önüne atmış ve hemen ölmüştü. Sämu iyi hal gösterdiği ve her şeyi itiraf ettiği için saftirik köy polisi ona kelepçe takmamıştı. İyi ki öyle yapmıştı, yoksa polisin kendisi de trenin altında kalacaktı. Melker iki kilo pralin daha aldı, sonra Bären'a gitti ve orada Bern usulü şarküteri tabağı sipariş etti.* Neden zengin olduğunu biliyordu şimdi. Yalnızca Büyük Ihtiyar'ın (sakallı olanın) inayeti kurtarabilirdi onu. Sämu'nun itirafı bir işaretti. İnayet ile günah arasında gidip geliyordu, günahı ölüm de olsa. Bern usulü yahnisini yedi. Moses Melker sonra villaya döndü ve dört kilo pralini Cäcilie'ye verdi. Bern'den beklenen pralinler yarın mutlaka gelirdi. Cäcilie çikolatalardan bir tane aldı, Bern'den gelenlerin daha iyi olduğunu söyledi, yeni bir bilimkurgu kitabına, *In der Zeitblase*'ye başladı ve Melker'in bu pralinleri kendisine, şarküteri tabağındakileri yemeden önce de getirebileceğini söyledi.

Wanzenried, amatörler ağırsıklet İsviçre şampiyonu olmuştu, fakat insanın yazgısını gereğinden fazla zorlamasının bir anlamı yoktur. Daha, ringe profesyonel olarak çıkma yolundaki ilk denemesi bile, ilk rauntta bir nakavtla sonuçlanmıştı, komadan çıkması bir ayı bulmuştu. Bu yüzden zekâsında bir azalma gerçekleşmiş olması müm-

* Başkent Bern'in spesiyali kışın tuzlanmış lahana, yazın ise yeşil fasulyeyle servis edilen et ve şarküteri ürünlerinden oluşan Berrierplatte...

kündü ama komadan önceki haliyle kıyaslandığında pek bir şey fark edilmiyordu. Barlarda güvenlik elemanı olarak çalışma denemesi de, dışarıya atması gereken tiplerin kendisine yumruk atabilecekleri duygusuna yenik düşmüştü; bu yüzden kimseyi dışarı atamamıştı. Yaşamda bir yer kapmak için yaptığı üçüncü denemesi de başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Gerçi bir yıl boyunca işler yolunda gitmişti ama, sonra elindeki fahişelerin üçünün de işe çıkması yasaklanmıştı. İki hafta içinde. Polis iğrençti ve artık hiç kimse onunla çalışmak istemiyordu. Wanzenried daha az dikkat çeken suçları denedi, fırsat buldukça suç işleyen tiplerden oluşan bir çete kurdu, profesyonellere gücü yetmezdi. Fakat elemanlarının banka soygunları ve gaspları ona atfedildi, gerçi hiçbir şey kanıtlanamadı ama ondan kuşkulanılmaya devam edildi; fırsat buldukça suç işleyenler ise, aldıkları sosyal yardımdan daha az kazanıyorlardı, dürüst olmayı seçtiler. Polis daha da iğrençleşmişti. Zürih ona göre değildi. Avukatlar Raphael, Raphael ve Raphael'in karşısında şaşkın şaşkın oturuyordu. Bu üçü, tek yumurta üçüzlerini andırıyordu. Otuz yaşlarındaydılar. Hafiften yağ bağlamış, dağ güneşinde yanmışlardı, yakalar açıktı, boyunda altın zincirler vardı. Önüne koydukları, henüz aydınlatılmamış banka soygunları ve gasplar yaptığına ilişkin kanıtlar, bunları kendisi yapmadığı halde, çürütülebilir gibi değildi. Birisi ona oyun oynamıştı. Onu ihbar etmenin görevleri olduğunu söyledi birincisi. İkincisi, on iki yıl hapis, üçüncüsü de bir çıkış yolu var, dedi. Düzgün bir iş, diye netleştirdi birincisi. Gece bekçiliği, dedi ikincisi. Bir kaplıcada, dedi üçüncüsü. Wanzenried başını salladı. Üçü de birer uzun, kalın Havana purosu yaktı. Şu andan itibaren çeneni tutacaksın, dedi birincisi. Herkese karşı, dedi ikincisi ve havaya duman halkaları savurdu. Yoksa, diye tamamladı üçüncüsü ve kibritini üfleyerek

söndürdü. Wanzenried başını salladı. Daha önce Tessin'de özel bir kliniğe gitmesi gerektiğini anladı. Komaya rağmen. Siması polis için çok tanıdıktı.

Moses Melker, imzası okunmayan bir davetiye ve ilişiğindeki özel bir New York bankasına ait çeki alınca, Swissair'le okyanus ötesine uçtu ve asıl konu gereği dul kadınlardan oluşan seçkin bir topluluğun karşısında, zenginlerin payına düşen acı inayet ve yoksulların payına düşen mutlu sefalet hakkında bir konferans, daha doğrusu bir vaaz verdi. Sonuç olağanüstü başarılıydı. Konferanstan sonra onuruna mükellef bir akşam yemeği verildi ve dul kadınlarla hoş sohbetler yaptı. Daha sonra kıtanın dört bir yanına uçtu, kâh bu şehre, kâh o şehre, kâh bu köşeye, kâh o köşeye kondu. Kendisini kimin davet ettiğini hâlâ bilmiyordu. Uçak penceresizdi. Görünürde bir hostes yoktu ama uçağa bindiğinde, bir bardak şampanya Melker için hazır bekliyordu. Şampanyayı ayakta içti, oturup kemerini bağladı ve uykuya daldı. Uyandı, saygıdeğer bir nedime onu karşıladı ve havalimanından konferansa, oradan otele ve ertesi sabah da uçağa kadar ona eşlik etti. Bir sürü nedime görmüştü. Şekil ve şemaillerini asla anımsayamıyordu. Santa Monica'da bir otelde (eğer orası Santa Monica idiyse), akşam yemeğinden bitap düşmüş bir halde, yatağın üstünde otururken, ayakkabılarını çıkarmıştı. Başını kaldırdığında karşısında beyaz giyimli, kapkara saçları çok yaşlı yüzüyle zıtlık oluşturan bir adam oturuyordu. Bu yüzle her şey zıtlık oluşturuyordu, adamın gencecik elleri, zayıf bedeninin kayganlığı, yoo hayır; kadının zayıf bedeni, çünkü Melker'in birdenbire fark ettiği gibi, deri kanepede oturan, bir kadındı. Yüzü de çok yaşlı değildi, yaşlanmayan bir güzellikteydi: Otelde vedalaştığı nedimeydi bu ve karşılaştığı nedimelerin hepsi de aynı nedi-

meydi. Adının Uriel olduğunu söyledi ve Melker'e bir cep saati verdi. Müşterisinden olduğunu ekledi. Melker saate baktı. Bir göstergesi ve altmış bir tane rakamı vardı. Gösterge elli sekizin biraz yukarısını gösteriyordu.

"Bu saat senin için Moses" dedi kadın.

Melker düşüncelere daldı. "Ben elli sekizi biraz geçtim" dedi.

"Gördün mü bak" diye güldü kadın. "Senin saatin." Moses Melker, şimdiden böyle tuhaf bir saat alıyorsa, kendisine bu saati hediye eden müşterisinin kim olduğunu merak ettiğini söyledi kadına. Yalnızca bir müşterisi olduğunu söyledi kadın, müşterisi uçağın sahibiydi. Bazen yüz saatli, saatleri yüzer dakikalı, dakikaları yüzer saniyeli saatler sipariş ediyordu kendisine; bazen de sadece on beş saatli, her saati üç yüz dakikalı, her dakikası kırk beş saniye sürmesi gereken saatler; ama saniyeler de eşit değildi bazı saniyeler 3¼ saniye, bazıları da 7 dakika sürüyordu ve bir defasında kadın bir günü bin yıl süren bir saat yapmıştı, müşterisinin normal bir saatinin olup olmadığını da bilmiyordu ama bu önemsizdi, müşteri müşteriydi ve bu onun biricik müşterisiydi. Melker'e yine karşısında bedeni genç ve yüzü çok yaşlı bir erkek oturuyormuş gibi geldi ve nedime sabahın erken saatinde onu uçağa götürdüğünde, Melker bu olayı unutmuştu, bavulunun bir köşesinde tıklayan saati de. Yalnız nedime bir yerden tanıdık geliyordu ona.

Krähenbühl'ün bütün işleri ters gitmişti. Habkern'deki Grandhotel bile iflas etmişti, ama Karayibler'deki felaketin yanında bu hiçbir şey sayılmazdı. Orada inşaat yapan bir memleketlisi, Virgin Adaları'ndan birindeki yüz bungalovlu bir oteli ona kakalamıştı, bir işletmeci aranıyordu, ama işletmeciyi kimin aradığını asla öğrenememişti. Başka

seçeneği kalmamıştı. Jamaika'daki "Sancho Pansa" bile iflas etmişti, San Fransisco'daki "General Sutter" de cabası. Bu yüzden, bir fare kapanına kısılır gibi Karayibler'de kısılıp kalmıştı. Gelecekleri vaat edilen Amerikalılar gelmemişlerdi. Gitgide daha çok sayıda siyahın yerleştiği bu adaya kim gelmek isterdi ki, son gruptan bu yana da kimse başvurmamıştı. Miami'li banka müdürünün, yüzme havuzunun kenarında, bir palmiye ağacının altında siesta yaparken kafasına bir hindistancevizi düşmesi herhalde bir talihsizlikti; ağaca tırmanmış bulunan delikanlı, gerçi hindistancevizini dalından bir pala yardımıyla koparmıştı ama, adamı hedeflemesi mümkün olamazdı. Yine de Krähenbühl, Miami'deki cenaze törenine katıldı, ne var ki adamın dul karısı, Birleşik Devletler'in en önemli bankerlerinin huzurunda, onun taziyesini kabul etmekten kaçındı; o günden sonra bungalovlar boş kaldı, yalnızca iri kurbağalar geceleri kapıların önündeki alçak lambaların etrafında bekleşiyorlardı; ışığa taparcasına, lamba başına yaklaşık on kurbağa. Sonra mal sahibi Manhattan'dan ses verdi. Ancak koşullar öne sürdü. Bir bungalova şömine konulması gerekiyordu. Mal sahibi gece vakti maiyetiyle geldi. Beraberinde getirdiği herifler, kurbağaları yüzme havuzuna fırlatarak şapırtı yaptılar. Sonunda Krähenbühl huzura kabul edildi. Çıtırdayan şöminenin yanında, bungalovu kaplamış dumandan belli belirsiz görünen bir adam oturuyordu, çatık kaşlıydı ve elmacıkkemikleri çıkıktı; yüzü tamamen ise bürünmüştü; dazlak kafasını katran karası bir perçem örtüyordu; üzerinde isten kararmış ama eskiden mutlaka beyaz olan, ellerinin siyah izler bıraktığı bir bornoz vardı. Krähenbühl'e okuması için bir kâğıt verdi. Kâğıtta, palmiyeye tırmanmış olan delikanlının, bankeri Krähenbühl'ün emriyle öldürdüğünü itiraf ettiği yazılıydı. İslenmiş adam sonra, isle kaplı pencerenin

yanında, üzerinde yine isle kaplı küçük beyaz torbacıkların yığılı olduğu masayı işaret etti. Başka torbacıklar da yere saçılmışlardı. "Kokain" dedi islenmiş adam, "senin bungalovunda bulundu." Krähenbühl, masum olduğunu söyledi. Bunu bildiğini söyledi. Ev sahibi, artık dumandan görülmez olmuştu, ama Krähenbühl'ün masum olduğu kanıtlanamazdı, delikanlı onun istediği doğrultuda itirafta bulunabilirdi, itiraflarını geri alırsa, boyu bir kafa boyu kadar kısalırdı. Talihsizdi Krähenbühl, her zaman talihsizdi, tüm yaşamı boyunca. İslenmiş adam sustu, Krähenbühl kaybettiğini anladı ve teklifi kabul etti.

Moses Melker, mart ayı sonunda Swissair'le geri döndü. Dört motorlu pervaneli bir uçakla. Yine birinci sınıfta. Yeri pencere kenarındaydı, mükellef bir akşam yemeğinden sonra mayıştı, pencereden baktı. Uzaklarda Grönland görünüyordu. Buzdağları arasında oyuncak gibi görünen bir gemi. Melker, birdenbire, yanındaki arkaya yatırılmış koltukta, oturmaktan çok yatan birini fark etti. Uzun boylu ince bir adamdı. İngiliz kesimi bir takım elbise giymişti. Tamamen keldi; altın, çerçevesiz yarım bir gözlük takmıştı; bir not defterine sağdan sola doğru bir şeyler yazıyordu.

"Yüzünüz dikkatimi çekiyor" dedi yabancı adam. "Harika bir sapkınlığı var. Yüzünüz beni büyüledi. Kadınlara müthiş erotik geliyor olmalısınız. Yüzlerimizi değişelim mi? Ascona'da, Strada della Collina'daki kliniğimde. Benim can sıkıcı bir yüzüm var. Hiçbir kadın benim yüzüm nedeniyle, sizde olduğu gibi ayrıksı düşüncelere kapılmaz, Bay Melker."

"Beni tanıyor musunuz?" diye sordu Melker.

"Elbette" diye yanıtladı yabancı, "başarılı bir konferans gezisini ardınızda bıraktınız. İngilizceniz kulağa çok eski moda gelse de. Nerden kaptınız bu dili böyle?"

Moses Melker, Bunyan'ın *Mümin'in Yolculuğu*'nu ezbere bildiğini söyledi, gururla.

"Ezber mi? Vay vay vay" diyerek şaşırdı yabancı. "Bunyan'ın *Mümin'in Yolculuğu* ha? Ben size Highsmith'i tavsiye ederim. Ambler'i, Hammett'i. Ya da Cäcilie'nizin bilimkurgularına bir göz gezdirin bakalım."

Melker, karısının yalnızca Almanca okuduğunu söylemişti, yabancı adamın, karısının ismini bildiğine şaşırmıştı.

"Peki, değişmeye ne dersiniz?" diye sordu yabancı. Melker'in yüzüne yüz bin verirdi. Ameliyat için para gerekmezdi. Ameliyatı hiçbir şey bozulmasın diye kendisi yapacaktı. Eşzamanlı olarak kendi kendisini de ameliyat etmesi gerekiyordu. İki ameliyat koltuğunda yan yana birbirlerine çok yakın bir halde oturacaklardı. Koltukları, ikisinin de kafa kafaya, yanak yanağa olacakları bir biçimde düzenleyecekti. İki elini de kullanabiliyordu. İkisini de aynı anda ameliyat edebilirdi. Melker isterse, tüm bunları Zürih'te de gerçekleştirebilirlerdi. Üniversite hastanesinde, öğrenciler de bir şeyler öğrensin diye.

"Hayır" yanıtını verdi Moses Melker, "yüzüm bende kalıyor."

"Cinsel içgüdülerinizin yeniden patlama tehlikesi var, Bay Melker" dedi yabancı. "Geçenlerde Lisi Blatter'de olduğu gibi. İsmi buydu değil mi, cesedi Grien'den aşağıya giden o kızın? Huzur içinde. Fal taşı gibi açılmış gözleriyle."

Melker pencereden dışarıya baktı.

"Adım Michael" dedi yabancı.

Artık buzdağları görünmüyordu, herhangi bir gemi de, Grönland da görünmüyordu artık; yalnızca gökyüzü. Melker'in yanındaki koltuk boştu ve gecenin bir vaktinde Grienwil'e ulaştığında, daha köyden bakınca yatak odasında hâlâ ışık olduğunu gördü. Cäcilie Melker-Räuchlin

şeffaf geceliğiyle yataklarında uzanmış, puro içiyor, polisiye bir roman okuyor ve pralinlerini yiyordu, yağdan oluşmuş bir Himalaya gibiydi. "Gel, benim şempanzem" dedi kadın, "yorganın altına gir ve üstüne yuvarlanıp da öbür dünyadaki nimetlerinden yararlanmana yardımcı olmayayım diye dua et Büyük İhtiyar'a."

Eski Federal Bakan, kanton başkentindeki bir noterden, Swiss Society for Morality'nin kaplıca otelini uygun koşullarda satın alabildiği ve oteli 15 Mayıs ile 15 Ekim arasında yaz sezonu için Moses Melker'e ve kış sezonu için de İmparatorluk Kontu von Kücksen'e kiraladığı bilgisini aldı. Kısa dönem belleği fena halde hasar görmüş bulunan Eski Bakan, Swiss Society for Morality yönetim kurulunun başkanı olduğunu unutmuştu. Society'nin varlığından haberi bile yoktu, mektubu başını sallayarak okudu, bir kenara bıraktı ve unuttu. Böylece Minerva Caddesi, 33 a'nın her şeyi ayrıntılarıyla hazırlayacak zamanı oldu. Krähenbühl'e kaplıca oteline gitmesi emredilmişti, tesisin içinde kafasını sallayarak dolaşıyordu. Ana binanın karşısında, Sivri Bonder Dağı'ndaki ormarıın bitişiğinde, uzunlamasına bir müştemilat binası yer alıyordu; bu binanın bodrum katında çamaşırhane ve kalorifer dairesi, giriş katında kaplıca doktorunun muayenehanesi, masaj, fango ve sauna mekânları, birinci ve ikinci katlarda ise maddi durumu iyi olmayan konuklar için odalar yer alıyordu. Müştemilatın kaplıca oteliyle yeraltından bağlantısı vardı. Kaplıca otelinin önünde, orkestra için bir kameriyenin de yer aldığı bir alan bulunuyordu. Büyük İhtiyar'ın salonda dinlediği üç Çek, yazın öğleden sonraları burada çalıyordu. Krähenbühl, Liechtenstein tarafından gelen, bira göbekli iki şahsın yardımıyla kaplıca otelinde düzenlemeler yaptı, ama köydeki hiç kimsenin bunu his-

setmemesini sağladı. Dükkânlar kapalı kaldı. Koltuklar, kanepeler, berjer koltuklar ve lüks yataklar yeraltındaki geçitten, müştemilatın tavan arasına yığıldı. Basel'deki bir ajans, ilan işini üstlendi. Kuşe kâğıda. Erni'nin illüstrasyonlarıyla. "Yoksulluktan Sevinç Duymak." Mayıs ayının başında Moses Melker'e, milyonerler için bir dinlenme tesisi dileğinin, teolojisinin yandaşları tarafından gerçekleştirildiği, 15 Mayıs'ta dinlenme tesisinin açılacağı, kendisinin de mutlaka orada bulunması gerektiği yazılı olarak bildirildi. Organizasyon konusunu dert edinmesi gerekmiyordu. Sadece papazlık görevine yoğunlaşmalı ve geri kalan her şeyi Society'ye bırakmalıydı. Moses Melker, Santa Monica'da (eğer orası Santa Monica idiyse) Uriel'le karşılaşmasını ve Birleşik Devletler'den dönüş yolculuğunda Michael'le yaptığı tuhaf konuşmayı kafasından silip atmış olmasaydı şimdi bu duruma endişelenirdi, belki bir ağın, kötülükten değil de, böyle bir ağ örmek Büyük İhtiyar'ın doğasında olduğu için (eğer o, Büyük İhtiyar idiyse) örülmüş bir ağın içine düştüğünü hissederdi. Basitçe örmüştü bu ağı Büyük İhtiyar, tıpkı belirli bir sineği değil de yalnızca sinekleri düşünerek bir ağ örmek, örümceklerin doğasında olduğu gibi. Melker'in doğasında da ağın içine düşmek vardı, tıpkı sineklerin ağa düşmesi gibi, rastlantıdan mı, yoksa zorunluluktan mı, bu bir felsefi bakış açısı, hiçbir surette kanıtlanamayacak bir inanç meselesiydi. Moses Melker kaplıcaya ayın 13'ünde, Cäcilie'yle birlikte geldi. Cäcilie, Melker'i şaşırtarak, aslında hayrete düşürerek, onunla beraber gelmek için tutturmuştu. Cäcilie'nin taşınması bir sorun oluşturdu. Melker, ilk karısı Emilie Lauber'e duyduğu saygıdan ötürü, onun Rolls-Royce'unu kullanmaya devam etmişti. Antika modellerden biriydi bu araba. Binmek için eğilmek gerekmiyordu, arabanın sağ arka kapısı açıldığında insanın karşısına küçük bir merdi-

ven çıkıyordu. Cäcilie Melker-Räuchlin'in yaşamı boyunca yediği tonlarca pralin yüzünden, Rolls-Royce'a binmesi nerdeyse imkânsızdı ama yine de arabanın içine güçbela sığıştı. Grienwil'deki garajcının oğlu August onlara şoförlük etti, Cäcilie'nin yanında yer kalmadığı için Melker öne oturmuştu. Sabah sekizde Grienwil'den ayrıldılar, Meiringen'e kadar iyi yol aldılar, sonra geçitler Rolls-Royce'un işini zorlaştırdı. Akşamüzeri beşe doğru, yorgunluktan ölecek gibi otele vardılar. Müştemilattan bir adam, onlara doğru salına salına geldi. Üstünde bir tulum vardı. Moses Melker, orada kimsenin olup olmadığını sordu. "Ben varım" diye yanıtladı adam ve Rolls-Royce'a kuşkuyla baktı. Moses Melker, Moses Melker olduğunu söyleyerek kendini tanıttı ve Rolls-Royce'undan indi. "Besbelli" dedi adam. "Geldik mi?" diye sordu Cäcilie. Sesi üşengendi. Cäcilie kiraz rakısı dolgulu fondandan yemişti. "Geldik" diye onayladı Melker. Kapıcı ve valiz taşıyıcı hemen buraya gelmeliydi. Kapıcı ve valiz taşıyıcıların olmadığını söyledi adam. "Niçin?" diye sordu Moses Melker şaşkınlık içinde. Burada "Yoksulluk Evi"nde bulunduklarını açıkladı adam. Kaplıca otelinin adı şimdi böyleydi. Basel'deki reklam ajansı adını böyle koymuştu. Moses Melker, bu bir kaplıca oteli, diye şikâyet etti. "Yoksulluk Evi" diye düzeltti adam. Bu Yoksulluk Evi ertesi gün açılacak, diye devam etti Melker. Umut edebileceğinden daha fazla konuk başvuruda bulunmuştu. Eleman gerekliydi, çok sayıda eleman. Bu saçmalığa kim karar vermişti? Swiss Society for Morality, yanıtını verdi adam. Society'nin buraya karışamayacağını söyleyerek tepki gösterdi Moses Melker. Adam, burada Society'nin emirlerinin geçerli olduğunu açıkladı, kendisi de Melker de onun emrindeydiler. Neler oluyor, sonunda doğu kulesine ne zaman gideceğim, diye sızlandı Cäcilie, Rolls-Royce'un içinden. Valiz taşıyıcıları

nerede kalmıştı? Doğu kulesinin kiralanmasının da, içine girilmesinin de yasak olduğunu söyledi adam. Onlara yalnızca batı kulesini sunabilirdi. Buna kimin karar verdiğini sordu Cäcilie. Bu da Swiss Society for Morality'nin kararı, diye yanıtladı adam. Cäcilie, August'a kendisini Grienwil'e geri götürmesini emretti. August, Melker'in bavullarını indirdi, bagajı kapattı ve yola koyuldu. Şimdi bir de karım olmadan yaşamam gerekecek, diyerek ofladı Moses Melker. "Moralinizi bozmayın" dedi adam. "Sen de kimsin?" diye sordu Moses Melker. "Müdür Krähenbühl" dedi adam ve salına salına müştemilata döndü. Melker bavulunu kaplıca oteline kendisi taşımak zorunda kaldı. Asansör çalışmıyordu. Bavul ağırdı, Melker üzerinde çalışmayı düşündüğü *İnayetin Bedeli* kitabının müsveddelerini de yanında getirmişti. Nihayet en üst kata vardığında, doğu kulesinden gelen şarkı sesini duydu. Ani ve açıklanamaz bir inada kapılarak, bavulunu doğu kulesine taşıdı, kapıyı açtı ve içeri girdi. Bir masanın ardında üç haham oturuyordu. Üçünün de siyah şapkaları, güneş gözlükleri, siyah kaftan tarzı paltoları vardı ve şarkı söylüyorlardı. Ortadakinin beyaz, onun sağındakinin kızıl ve solundakinin siyah bir sakalı vardı. Üçünün sakalları da vahşi bir biçimde uzamıştı. Arkalarında bir pencere vardı. Moses Melker bavulunun üstüne oturdu ve şarkı söyleyen hahamları dinledi. Sonra onlar şarkı söylemeyi kestiler. Beyaz yabanıl sakallı haham güneş gözlüğünü çıkardı, ama gözlerini kapalı tuttu, "Moses Melker" diye söze başlayarak, "yasağı çiğnedi ve kendisi için ayrılmamış bir odaya girdi" dedi. "Bağışlayın" diye mırıldandı Melker. Personel yokluğu kendisini şaşırtmıştı. "Şaşırttı mı?" diye hayret etti yabanıl kızıl sakallı haham ve gözlerini açmadan, güneş gözlüğünü çıkardı. Moses Melker zenginler için bir dinlenme ve avuntu mekânı işletmek istiyor ve eleman talep

ediyordu! Ama, tam da bunun için eleman gerektiğini söyledi Moses Melker, bunu anlamalıydılar. Hâlâ şaşkınlık içindeydi. Bir dinlenme mekânını işletmek de organizasyon işiydi. "Seni zayıf imanlı" diye bağırdı, bu defa yabanıl siyah sakallı üçüncü haham, güneş gözlüğünü çıkardı ve zaten gözleri yoktu; yalnızca boş çukurlar vardı. Yoksulluk Evi'nde personeli de zenginlerin oluşturacağını bildirdi. Moses Melker ayağa kalktı. İnançsızlığı karşısında dehşete düşerek, taşıdığı bavulun ağırlığına aldırmadan, batı kulesine koşturdu.

Konuklar esas olarak Birleşik Devletler'den gelmişlerdi. Özellikle, eski bir devlet başkanının dul karısının öncülüğünde, dul kadınlar gelmişti. Avrupa da temsil ediliyordu: Yalnızca dullar değildi gelen, aralarında bir o kadar da büyük sanayiciler, özel bankacılar, genel direktörler, yatırımcılar ve spekülatörler, emlak devleri ve borsacılar vb. vardı. Buraya vardıktan sonra, ılımlı hava koşullarında serseme dönmüş bir halde, kaplıca otelinin önündeki meydanda bavullarının yanında ve müzik pavyonuna doluşmuş duruyorlardı, o kadar çok kişi gelmişti ki, yeni bir macera yaşamaya meraklı, milyarlar ağırlığında bir hacı kafilesi gibiydiler; onları taksiler ve lüks limuzinlerle buraya getiren şoförler, vadiden yukarıya uzun kuyruklar oluşturmuş evlerine dönüyorlardı. Herkes, ortalıkta personel namına hiç kimse görünmediği için huzursuz olmuştu. Sonunda ana kapıda Moses Melker belirdi. Herkes sustu. Moses Melker konuştuğu şeylere inandığına inanılan bir konuşmacıydı. İsa'nın üç sinoptik İncil'de aktarılan sözleriyle başladı: Bir devenin iğne deliğinden geçmesi, zenginlerin göklerin hükümranlığına ulaşmasından daha kolaydı ve Mesih'in, yılgınlık içindeki havarilerinin, uhrevi mutluluğa kimin ulaşabileceği sorusuna verdiği yanıtı dile getire-

rek, insanlarda bunun olanaksız olduğunu ama Tanrı'nın ise her şeye muktedir olduğunu söyledi. Uhrevi mutluluğa ulaşanların burada tin açısından yoksul olanlar olduğunu, çünkü göklerin hükümranlığının onların olduğunu, sözlerine ekledi. Kimin tininden mi yoksul? Gökyüzündeki Büyük İhtiyar'ın (Melker bununla Sakallı Tanrı'yı kastediyordu) tininden mi? O zaman mutlu değil, mutsuz olurlardı. Mutlu olanları, burada insanın tininde yoksul olanlardı, yoksullardı, çünkü insanın tini paraydı, Latincesi pecunia'ydı, hayvan anlamındaki pecus'tan geliyordu. Para hayvaniydi. Hayvanın hayvanla, devenin deveyle takas edilişinden, hayvanın parayla, devenin parayla, değerin değerle takası ortaya çıkmıştı. İnsan parayla değer biçiyordu. Bu yüzden, insanın yaptığı her şey, kültürü ve uygarlığı, paraya dayanıyordu ve bu yüzden insanın parayla ve para aracılığıyla yaptığı ve yol açtığı her şey, iyi ve kötü, kardeşlere ekmek ve kardeşlere sıkıntı getiren şeylerle, bizi giydiren ve bizi soyan şeylerle, yaşamaya değer olan ve olmayanla, kalıcı ve geçici olanla, zorunlu ve gereksiz olanla, sanatla ve kitsch'le, sinematografiyle ve pornografiyle, diğerkâm aşkla ve satın alınabilir aşkla yapılan işlerin devasa dolaşımı boş şeylerdi. Büyük İhtiyar'ın değil, insanın ürünüydüler. O zaman, hiçbir şeye sahip olmayan, göklerin hükümranlığına sahipse, bir şeye sahip olan da, göklerin hükümranlığına sahip değildi. Mülkü yüzünden mutlu olmaz, somurtkan olurdu, çünkü her mülk, ister sermayeye ister kültüre dayansın, sıkıntı verirdi. Bu yüzden o zengin havari de kederle uzaklaşmıştı İsa'nın yanından, çünkü onun çok mülkü vardı. Kederle! Nasıl da seve seve yoksul olurdu, nasıl da Isa'nın kendisinden istediği gibi varını yoğunu satıp yoksullara verirdi, ama ne geçerdi ki eline? Zenginlik yoksulların elinde anlamsızca eriyip gider ve yeniden yoksul düşerlerdi. Göklerin hükümranlığı kime

aitse, Büyük İhtiyar onu cehenneme göndermezdi. Peki ya zengin havari? Elbette, o yoksul olabilirdi, iflas etmiş, borçlarını ödeyememiş, perişan olmuş, batmış, gümlemiş olabilirdi. Ama böylece göklerin hükümranlığına balıklama giremezdi ki... Onun iflası, gökteki Büyük İhtiyar'ın tininde değil, havarinin tininde, insanın tininde gerçekleşirdi. Niyeti, alnına yazılmış olandan, yani zengin olmaktan hileyle kurtulmaktı. İsa sınamıştı onu, çünkü yalnızca şeytan değil, bu dünyada paçavralar içinde dolaşan İsa da sınardı insanları; işte bu yüzden dua eder Hıristiyanlık, bizi sınama diye! Zengin havari yoksul olma, toplum dışına çıkma, İsa gibi paçavralar içinde dolaşma, berduş olma sınamasına direnmişti, çünkü zenginlik Hıristiyanların çarmıhıydı ve keder onların payıydı, neşeli olmak yalnızca yoksullara ve mülksüzlere ayrılmıştı; inle Hıristiyanlık, inle. Moses Melker soluklandı. Dizüstü çöktü. Meydanda çıt çıkmıyordu. Köyden bir köpek havlaması duyuldu. Sonra yine sessizlik. Moses Melker kalabalığa baktı; alışveriş merkezi sahiplerine, medya sahiplerine, fabrika sahiplerine, banka sahiplerine, emlak sahiplerine, oteller zinciri sahiplerine, karşısında toplanmış bulunan, onun baktığı ve ona bakan tüm sahiplere.

"Bana doğru gelin hepiniz, cefalı ve günahkâr olanlar, ferahlatacağım sizi" diye fısıldadı ve hepsi onun fısıltısını duydular. İnsanlar için imkânsızdı ama Büyük İhtiyar her şeye kadirdi. Fakat ona gözlerini açmış bakanın Büyük İhtiyar değil Mammon olduğunu haykırdı, ayağa fırladı, öylece durdu, görkemlileşti. Onu kuşatan, onun üstüne yükselen ve onu ezen zenginlikler nereden gelirse gelsin, diye konuştu, söyledi, vaaz verdi, buz gibi ve ürkütücü aralarla, üzerinden akan ve onu sular altında bırakan bu nehir, altın, para birimleri, kara paralar, hisse senedi lotları, tahviller, numaralı hesaplar, bonolar, hangi temiz ya da ka-

ranlık kaynaktan, hangi kansız veya kanlı işten, hangi erdemli ya da günahkâr bedenden, her nereden akıyor, kaynıyor, doğuyor olursa olsunlar, tartılır ve hafif bulunurlardı; çöptüler, pisliktiler, lağım çamuruydular Büyük İhtiyar'ın gözünde. Ama onlar, lağımdan arınarak ona gelenler, kaybolmuş değillerdi. Düpedüz horlanmış olsalar da, düpedüz kabul edilmişlerdi, inayetle, çünkü o imkânsız olandı, yalnızca Büyük İhtiyar'da mümkün olandı, tamamen ve kesinlikle hak edilmemiş olandı, çünkü inayet hak edilmiş olsaydı, inayet değil, ücret olurdu. İnayet, içinden yalnızca bir devenin geçeceği iğne deliği değildi, burada toplanmış bulunan ve zenginliğin laneti altında inleyenlerin tümü de geçerlerdi oradan. Büyük İhtiyar'ın nezdinde sonuncular birinci ve yoksullar da zengindi. Yoksullara inayet, zenginlere lanet edilmişti. Inayet edilmiş olanın ise inayete ihtiyacı yoktu, çünkü inayet zaten onun üzerindeydi, bu yüzden inayet onlara, zenginlere, lanetlilere, toklara ayrılmıştı, inayet, insanlığın inayete muhtaç biricik tortusu olarak, onunla taçlansınlar diye.

"Yoksulluk Evi'ne hoş geldiniz!" diyerek bitirdi konuşmasını Moses Melker.

Yavaş yavaş anladılar ki orada personel yoktu, kendi başlarının çaresine bakmak zorundaydılar, yoksulluğa düşmüşlerdi. İçeri girdiler, önceleri çekingendiler, birbirlerine yardım etmeye başladılar; bavulları taşıdılar, odaları paylaştılar, görüşmeler yaptılar. Kendisi de onlar kadar çaresiz olan Moses Melker'in onlara yardım etmesine müteşekkirdiler; Karun gibi zengin olmuş, hafif unutkan bir İngiliz feldmareşalinin yönetiminde organize oldular. Mareşal, Federal Savunma Bakanlığı yetkilisiyle, o da kanton başkentindeki tümen komutanıyla konuştu ve ertesi gün gerekli şeylerle yüklü iki kamyon, sonra da her gün bir

kamyon geldi. Sağlık perspektifi yerini uhrevi perspektife bırakmıştı. Yazları kaplıcaya bakan doktora artık gerek duyulmuyordu, şifalı kaynağın suyu, içme suyu olarak kullanıldı: Yoksulluğun simgesi olarak, bir fakirin sofrasında şarap yerine su bulunurdu. Milyonerler ve milyonerlerin dulları, yoksul yaşamaya yönelik gerçek bir tutkuya kapıldılar; genel direktörler yatakları yapıyor, özel bankacılar ortalığı elektrik süpürgesiyle süpürüyor, büyük sanayiciler yemek salonunda sofrayı hazırlıyor, üst düzey yöneticiler patates soyuyor, multimilyonerlerin dulları yemek pişiriyor ve bulaşıkları yıkıyor, petrol şeyhleri ve tanker devleri çimleri biçiyor, otları ayıklıyor, toprağı belliyor, testere, çekiç, rende kullanıyor, boya yapıyor ve bunun karşılığında da muazzam paralar ödüyorlardı. Hiç sorun çıkmıyor değildi, çünkü normalde köylülerin gördüğü hizmetleri şimdi konuklar yerine getiriyordu, bu sırada gülümsüyor, gülüyor, kendi kendine şarkılar söylüyor, sevinçle haykırıyor, höykürüyor ve kıkırdıyorlardı; bu bir felaketti, halbuki kaplıca ve köy ekonomik bir bütünlük oluşturmuştu. Moses Melker'in her gün sabah ve akşam ayinlerinde vaaz ettiği öğretisi, köye değil kaplıcaya mutluluk getirmişti. İşleri kaplıca yapıyordu ve köy işsiz kalmıştı. Yoksulluğa hücumun sade beslenmeyle birleşmesi pastaneleri mahvetmişti, francala ekmekler ve çeşitli pastalar yerine artık yalnızca basit ekmek pişiriliyordu. Çay salonları boş kalıyordu. Taksi işi kesilmişti, konukların kantonun diğer ünlü kaplıcalarına yaptıkları geziler durmuştu. Artık hiç kimse çiftlik tarzı dolaplar, komodinler, masalar ve sandalyeler, büyük ve küçük geyikler satın almıyordu, yoksul yaşamak isteyen para harcamazdı. Köyün hiçbir ekonomik anlamı kalmamıştı. Kaplıca 15 Ekim'de kapandı. Konuklar, huzur içinde evlerine döndüler, tadını çıkardıkları yoksullukla güçlenerek, zenginlikle-

rinin yükünü yeniden üstlendiler. Ne var ki köyün kış aylarında da kaplıcayla işi yoktu artık. Şimdiye kadar gece bekçiliğini köyden biri yapar, çocuklar salonda oynar, koridorlarda koştururlardı ve erkekler ara sıra şarap mahzeninde bakınırlardı; şimdi gece bekçisinin yerini acayip sert suratlı irikıyım bir adam almıştı, Zürih Almancası konuşuyordu ve yakınlara gelen herkesi kovuyordu, çünkü sendika kaplıcayı Swiss Society for Morality aracılığıyla satın alırken art niyetsiz değildi. Sık sık, ortalıktan çekilmesi gereken mensuplar oluyordu. Eskiden bu bir sorun değildi, polisin karış karış aradığı birini bertaraf etmek kolaydı. Hudson'da, East River'da, Michigan Gölü'nde ya da hatta Pasifik Okyanusu'nda çimentolanmış birini kim bulabilirdi? Sendika ciddiydi, beceriksizliğe tahammülü yoktu; ne var ki yöntemleri ürkütüyordu. Birinci sınıf, temiz çalışan azılı caniler az bulunur olmuştu, amatörlerle çalışmak da itibarı zedeliyor ve ciroyu düşürüyordu, bu yüzden kaplıca bir hazineydi. Sendika kış sezonunu bekliyordu. Kaplıca kapandı ve FBI'ın aradığı profesyoneller oraya sürüldüler, özel katiller ve bir numaralı rehineciler, yazları zenginlerin yattığı odalara ve dairelere yerleştirildiler. Eski konfor ve lüks yeniden tesis edildiği halde, mutluluk veren yoksulluğun coşkusundan sonra, felç edici kederin ağırlığı çökmüştü otele. Sendika, kendi adamlarına olan borcunu biliyordu ama von Kücksen'i hesaba katmamıştı. Gerçi von Kücksen meseleyi anlamıştı, etrafı Sankt Gallen'den ve Zürih'ten, Drei-Schwestern'in eteklerindeki daima zengin donatılmış sofrasına çektiği edebiyatçılarla ve sanat hazineleriyle çevriliydi, kaplıcaya sanat kitapları ve klasik baskıları tedarik ediyordu. Italyancayı henüz unutmamış olan mafyözler, *İlahi Komedya*'nın, *Öfkeli Roland*'ın ya da *Nişanlılar*'ın sayfalarını umarsızca çeviriyorlardı. İrlandalı gangsterler sigaralarını *Finnegans Wake*'in üzerinde sön-

dürüyorlar, Batı kıyısından haydutlar, Shakespeare'i ve *Kayıp Cennet*'i hecelemeye çalışıyorlardı. Ağır suçlular rahat koltuklarda karşılıklı boş boş oturuyor ve tuğla gibi kitapları birbirlerine fırlatıyorlardı. Herhangi bir nedenle dışarıya çıkmaları yasaktı, onları hiç kimse görmemeliydi, kaplıca resmen kapalıydı. Ağır delikanlıların üstüne can sıkıntısı çökmüştü. Derinlikler Vadisi, henüz televizyon yayınlarını çekmiyordu; yalnızca kış fırtınalarının uğultusu, ardından başlayan kar yağışı, onu izleyen gecelerin sessizliği, sonra yine kar yağışı, yine ölümcül bir sessizlik. Perdeleri kapalı pencerelerin ardında kâğıt oynanıyor, içki, sigara içiliyor, haince ve sinsice vakit öldürülüyordu. Yazın zenginler tekrar geldiler, bu defa gelenler daha da zengindi. Tekrar kış geldiğinde, sendika yüksek nitelikli iki uzmanın kaplıcada ağırlanmasına cesaret etti. Bu adamlarla birlikte felaket de kaçınılmaz olmuştu. Kendi dallarında son derece yaratıcı olan bu tipler, can sıkıntısından iyice yozlaşmışlardı. Kar yağışsız soğuk bir kasım sabahında, kırmızı bir şapka, kırmızı kazak ve blucin giymiş olarak, köpeğin çektiği süt arabasının üstünde, servis kapısının önünde beliren muhtarın kızı Elsi, bu adamların kurbanı oldu.

Marihuana Joe ve Big Jimmy, Kuzey Amerika kıtasının en ünlü iki katiliydi. İkisi de ince, uzun boyluydu; biri daha ünlü, diğeri daha kötü ünlüydü; biri ahlakçıydı diğeri estetik düşkünü. Marihuana Joe, adını her kurbanının cansız dudaklarının arasına bir joint sıkıştırmasından alıyordu, yani kendisi marihuana içtiği için değil, ölenin kötü birisi olduğunu ima etmek istediği için. Kurbanlarının göğsüne de bir pusula iliştiriyor, bu pusulada onları neden öldürdüğü okunabiliyordu: zina işleyen, annesine karşı hürmetsiz, ateist, pinti, sübyancı, vs. Yani

kendi şanına uygun gelebilecek bir öldürme nedeni yazıyordu, ama herhangi birisini namlusunun dürbününde hedef göstergesine yerleştirmesinin, yalnızca sendikanın bildiği gerçek nedenini asla belirtmiyordu. Bu yüzden *Time* dergisi Marihuana Joe'yu yılın adamı ilan ettiğinde, adamın, bu ahlak ilkeleriyle aslında Birleşik Devletler'in tüm nüfusunu gebertebileceğini yazmıştı. Polisin onu neden yakalayamadığı bir muammaydı. Eylemden sonra kayıtsızca, ama duyarlılıkla davranıyordu. Kurbanlarında kendi işaretini bırakmaktan hiçbir şey alıkoyamıyordu onu, cenaze evindeki bir cesedin yanına sokuluyor, bazen gizlice adli tıbba ya da nereye gerekirse oraya giriyordu. Bıraktığı cesetlerden hiçbiri, daha sonra da ona karşı korunaklı değildi. Karısının, kocasının intihar etmediğini öne sürmesi üzerine, polis Pepe Runzel'in cesedini mezardan çıkardığında, Pepe'nin dişleri arasında joint ve göğsünde de bir pusula bulmuştu: Kerhane patronu. Marihuana Joe'nun tersine, Big Jimmy popüler değildi, hatta polis uzunca bir süre böyle birisinin varlığından bile kuşkulanmıştı, işin içinde birden fazla kişinin olması gerektiğini düşünmüştü. Big Jimmy'nin gözünde kurbanları önem taşımıyordu, onun ilgisini çeken, görevin karmaşıklığıydı. Kurbanları kilitli helalarda, polis gözetimindeki hastane odalarında, uçakların birinci sınıf bölümünde görünüşte uyur bir halde ya da senatoda, mecliste koltuklarına gömülmüş olarak bulunuyorlardı. Görevini tamamladığında, soluğu bir genelevde alır, orada haftalarca kalır ve elbette ara sıra yine bir işaret bırakır ya da uykusunda konuşurdu. Bu yüzden poliste Big Jimmy'nin gerçekten var olduğu kanaati yerleşince, polisin neyi tahmin ettiğini bilen sendika, onu Marihuana Joe'yla birlikte bir kış boyunca kaplıcada gözlerden uzak tutmayı tercih etti. Ahlakçı için kolay, estetikçi için zordu bu. Mari-

huana Joe, manevi yoğunlaşma, Big Jimmy ise şehvani gevşeme arıyordu; biri meditasyonun diğeri ise kadınların peşindeydi. Marihuana Joe bazen gece yarısı, kimseye hissettirmeden ortadan kayboluyor, harap durumdaki kilisenin çatısında ya da boş papaz evinin bir odasında oturuyordu. Big Jimmy haftada iki kez süt getiren kız için pusuya yatmıştı. Kızın kısa, kahverengi, erkek çocuk gibi saçları vardı; mavi gözlüydü; hareketleri rahat ve görünüşü canlıydı; doğal olmayan zorunlu bir bekârlığa mecbur bırakılarak azmış canilerin, kapalı pencere kanatlarının çatlakları arasından onu gözlediğini bilmiyordu.

Dolayısıyla, olay kaçınılmazdı. Big Jimmy, yalnızca diğerlerinden önce davranmak istemişti. Oysa Marihuana Joe, Big Jimmy'nin herhangi bir şey yapmasını engellemek istemiş, hep bir arada kızın muhabbetini yaparlarken, kızı rahatsız etmeye yeltenen her kim olursa olsun boynunu kırmakla tehdit etmişti. Ne var ki ikisi de köpeği hesaba katmamışlardı. Köpek, Elsi'yi koruma gayretiyle arabayı ve güğümü devirmiş, dişlerini kızı kurtarmak isteyen Marihuana Joe'nun kaba etlerine geçirmişti, bu sırada Big Jimmy kızla birlikte süt birikintisinde yuvarlanmış ve kaplıcanın üzerindeki ormanda sarhoş biri, yüksek sesle "Ey narin kuğular, öpücüklerle esriyip, daldırıyorsunuz başlarınızı kutsanmış bakir sulara" sözlerini okumuştu. Bağırtılar ve inlemeler ayyuka çıkmıştı. Bu arada kimin en çok bağırıp inlediği ayırt edilemiyordu; Marihuana Joe mu, Big Jimmy mi yoksa kız mı? Sonunda Big Jimmy kaplıcada gözden kayboldu ve kız boğazdan aşağıya doğru kaçtı. Köpek vazgeçmedi, dişlerini Marihuana Joe'nun kaba etlerine öyle bir geçirmişti ki, gece bekçisi Wanzenried bile bir şey yapamadı. Marihuana Joe'yu öfkeli hayvandan ancak Red-Flowers, Magnum modeli Smith&Wesson'unu

ateşleyerek kurtarabildi. Hayvana isabet ettirememişti; köpek Smith&Wesson'u kaptı ve devrilmiş arabayla birlikte boğazdan aşağıya koşturdu.

Wanzenried telefon etti. İmparatorluk Kontu düşünüp taşındı. İşlerine yeni bir boyut eklenmişti. Sendikaya üye oluşundan beri, bir olasılık sahici de olabileceklerini sezdirdiği sahte tabloların yanı sıra, sahte olduklarını öne sürdüğü ama sahici olan tabloları da satıyordu; ama bunları yalnızca sendika aracılığıyla gelen ve bu tabloların sahici ama çalıntı olduklarını ve genellikle yaz sezonunda zenginliğin kederini, yoksulluğun neşesiyle avutanların villalarından çalındıklarını bilen müşterilere satıyordu. Von Kücksen, Minerva Caddesi'ne haber verip vermemeyi düşündü, ama sonra, bu işi kendi başına halletmeye karar verdi. Öğlene doğru kaplıcanın önünde bir Aston Martin ve iki Cadillac durdu. Aston Martin'den von Kücksen, Cadillac'lardan da evlatlık oğulları indi. İmparatorluk Kontu'nun kaplıcaya ilk gelişiydi bu; pırıltılı monokluyla, saman gibi sarı saçlı bir adam, beyaz eldivenleri, kayışın ucunda dişi bir doberman köpeği. Wanzenried onu salona götürdü.

"Aslında Zürih'i aramam gerekiyordu" dedi Wanzenried.

"Gerekiyor muydu?" diye sordu İmparatorluk Kontu.

"Bir emir" diye itiraf etti Wanzenried.

"Neden itaat edilmedi?" diye sordu İmparatorluk Kontu.

Wanzenried mırıldandı, Liechtenstein daha yakındı, o da düşünmüştü ki...

"Bir eşek düşünmez, itaat eder" dedi İmparatorluk Kontu ve gece bekçisinin yalan söylediği duygusuna kapıldı.

Bir kanepede Marihuana Joe yüzükoyun uzanmış, inliyordu.

Von Kücksen "Ötekiler nerede?" diye sordu ve Wanzenried yanıt vermeyince, von Kücksen, yüksek, sert bir sesle emretti:

"Buraya gelin!"

Salona yavaş yavaş karanlık, soğuk çehreler dolmaya başladı. Gangsterlerin bazılarında otomatik tabancalar vardı. Bir şeyler yolunda gitmiyordu. Kaplıcanın kış boyunca bir haydut yatağı işlevi görmesi dâhiyane bir fikirdi, belki Hudson'a bakan çatı katındaki baca temizleyicisinin, belki de Raphael, Raphael ve Raphael'in fikriydi bu, ama Wanzenried'in bildirdiğine benzer bir olayın da önceden düşünülmüş olması gerekirdi. Olumsuz bir faktör olarak, can sıkıntısının da hesaba katılmış olması gerekirdi. Belki de New York'taki baca temizleyicisi ya da Minerva Caddesi, böylelikle çeteyi ortadan kaldırmak istemişlerdi. Ama belki de can sıkıntısı hesaba katılmamıştı, belki bu olayda kendisi, von Kücksen suçluydu; klasikleriyle o, aman Tanrım, şu suratlara bakılırsa, bunların canı sıkılmış olmalıydı. Belki de Raphael, Raphael ve Raphael'i haberdar etmesi gerekirdi, belki de onlar özellikle bu işi tek başına halletmesini isterlerdi, belki de Minerva Caddesi, 33 a'daki avukatlık bürosu onun polise... Sonra kendisi; kont, boş bir kaplıcanın kiracısı olarak, ipi boylayacaktı. Boynunu ipten kurtarmalıydı. New York ona bir ders olmuştu. Sendika onu ikinci kez mahvedemeyecekti. Marihuana Joe inledi. Kont ona doğru yürüdü. Adam ağır yaralıydı. Azman gibi bir köpek olmalıydı ısıran. Ne yapabileceğini sordu, Kanton Hastanesi elbette söz konusu olamazdı.

"Tanrı aşkına" diye sızlandı Marihuana Joe ve Ascona'daki özel bir kliniğin ismini söyledi. Strada della Collina'da.

Ne var ki azman köpek ısırmıştı bir kere, kızın da ırzına geçilmişti. Polisin hâlâ gelmemiş olması bir mucizeydi. Yalnızca tek bir çare vardı. Dobermanını kendi kişisel güvenliği için yanında getirmişti, şimdi köpek sendikanın onu içine düşürdüğü bu sıkıntı verici durumdan kurtarabilirdi. Kont bir sigara yaktı, etrafına baktı ve sordu:

"Kim?"

Suskunluk.

İmparatorluk Kontu, Wanzenried'e gözlerini dikti ve emretti:

"Arkanı dön!"

Wanzenried arkasını döndü.

İmparatorluk Kontu emretti:

"Pantolonunu indir!"

Wanzenried pantolonunu indirdi.

İmparatorluk Kontu emretti:

"Eğil!"

Wanzenried öne eğildi. Wanzenried meseleyi anlamıştı. Az sonra ikinci kez bir operasyon geçireceğini sezinledi, ancak daha önce ameliyat olduğu yerden olmayacaktı bu. Sezgisi doğruydu. Doberman onu ısırdı. İmparatorluk Kontu telefona gitti, polis görevlisine, Muhtar'ın köpeğinin, gece bekçisini ısırdığını söyledi. Adam çok kötü sakatlanmıştı. Polisin hiçbir şeyden haberi yoktu, bu da von Kücksen'i şaşırttı, belki de Berta'nın –dobermanının ismi buydu– ısırmasına izin vermeye hiç gerek yoktu. Beylere düşüncesini bildirip, kendilerini bodruma kilitlemelerini emretti, dobermanıyla birlikte Aston Martin'e bindi ve Liechtenstein'a doğru yola çıktı. Oskar, Wanzenried'i Kanton Hastanesi'ne götürdü ve Edgar, ceset gibi sararmış bir halde, Marihuana Joe'yu ikinci Cadillac'la Ascona'ya götürdü. Beyler emre itaat ettiler.

Bu arada kız çoktan eve varmıştı. Muhtar Pretánder samanlıkta odun kesiyordu. Anlaşılmaz, huysuz ve dik kafalı bir insandı. Yusyuvarlak yüzünde kocaman sarı bir bıyık vardı, saçları anız tarlası gibi diken dikendi. Aslında bir oğlu olmuş olsaydı neşeli bir insan olacaktı. Ama erkek çocuğu olmamıştı ve karısı ölmüştü, yanında yalnızca Elsi var olduğu için Elsi'ye karşı anlaşılmaz ve huysuzdu; çünkü o bir kız çocuğuydu ve bu yüzden Elsi'nin anlattıklarına özel bir ilgi göstermeden köpeği Mani'yi sorduğunda, kız köpeğin nerede olduğunu bilmediğini söyledi. Adam köpeğin nasıl olsa geleceğini düşünmüştü ve köpek, takırdayan devrik arabayı arkasında sürükleyerek, ağzında bir Smith&Wesson'la koşarak geldiğinde, adamı yalnızca Tanrı'ya şükürler olsun, Mani'ye bir şey olmamış, belli ki kaçak avlanan birinin izini sürmüş, iyi bir köpek, iyi bir köpek, diye düşünmüş ve Mani'nin süt güğümünü getirmediğine bile dikkat etmemişti.

Öğleden sonra ikiye doğru polis memuru Lustenwyler, cipiyle köye geldi. Ancak, Kanton hükümeti üyesi olan babası Lustenwyler'in araya girmesiyle polis olabilmişti, yoksa boyu 15 cm kısa kalıyordu. Yaşamı boyunca yiyip içmekten başka bir şey yapmamış ve bundan sonra da yiyip içmekten başka bir şey yapmamak için ya polis memuru ya da demiryɔlu bekçisi olmak istemiş, anıa demiryolları kesinlikle reddedince geriye sadece polis teşkilatı kalmış, böylece sonunda Derinlikler Vadisi'ndeki köyün on iki metre uzağında yer alan polis karakoluna sürülmüştü. Lustenwyler, cipini Muhtar'ın evinin önünde durdurdu, ama cipten inmedi, korna çaldı. Mani'nin dev kafası köpek kulübesinde belirip kayboldu. Evin kapısı açıldı, Muhtar dışarı çıktı.

"İyi günler" dedi polis.

"Ne var?" diye sordu Muhtar. Mani'nin dev kafası yeniden belirdi.

"Bir şey yok" diye karşılık verdi polis.

"O zaman mesele yok" dedi Muhtar ve tekrar içeri girdi. Mani, köpek kulübesinden çıktı, gerindi, cipe doğru yürüdü. Lustenwyler birden korkmuştu, direksiyon başında kıpırtısız kaldı. Köpek cipi kokladı, geri döndü ve köpek kulübesine yollandı. Lustenwyler korna çaldı; iki kez, üç kez. Muhtar yeniden dışarıya çıktı.

"Şimdi ne var?" diye sordu.

"Seninle konuşmam gerek" dedi polis.

"Gel o zaman" dedi Muhtar ve yeniden eve girmek istedi.

"Gelemem" dedi polis. "Köpek..."

"Mani'ye ne olmuş?" diye sordu Muhtar. Köpek yine kulübesinden çıktı.

"Isırıyor" dedi Lustenwyler ve yakınlaşan köpeği korkuyla gözlemledi.

"Saçma" dedi Muhtar. Köpek kuyruğunu salladı, bir anda cipin içine atladı ve Lustenwyler'in yüzünü yaladı.

"Mani, kulübeye!" diye emretti Muhtar, sakince.

Köpek kulübesine gitti.

"Gördün mü" dedi Muhtar, "ne kadar uslu."

Lustenwyler iddiasında diretti:

"Kaplıcanın gece bekçisini ısırdı."

Elsi dışarı geldi, "Hiç de doğru değil" dedi, "hiç de doğru değil, iki adam üstüme saldırdı ve adamlardan biri bana... sütün içinde... Lustenwyler görüyor ya halimi, üstüm başım yara bere içinde, bir tek babam görmüyor durumu, köpek de öteki adamı ısırdı."

"Kız" diye bağırdı Muhtar, "orada karşıda ne olduğunu anlat!"

"Güğüm devrildi" dedi Elsi, "sonra ben onlardan biriyle, sütün içinde..."

Muhtar eve gidip Smith&Wesson'u aldı. "Bunu Mani getirdi" dedi ve sonra Elsi'ye çıkıştı:

"Kapa çeneni, kaçak avlanan biri vardı ortalarda."

"Bir gece bekçisi" dedi Lustenwyler, "kaplıcadan bana telefon ettiler." Sonra Elsi'ye sordu:

"Yere dökülen sütün içinde ne oldu, lanet olsun, polisin her şeyi bilmesi gerekiyor."

"İşte, bir süt birikintisinin içinde neyin olup bittiğini, polis bile tahmin edebilir" diye yanıtladı Elsi.

Lustenwyler düşündü. "Öyle mi?" diye sordu sonra.

"Böyle aptal sorular sorma" dedi Elsi.

"İki kişi miydiler?" diye sordu Lustenwyler.

"İki" dedi Elsi ve eve girdi.

"İki" diye yineledi polis ve kafasını salladı.

"Elsi saçmalıyor" dedi Muhtar.

"Tuhaf" dedi Lustenwyler ve Muhtar'la birlikte kaplıcaya gittiler.

Ana kapı kapalıydı, servis kapısı da; boş süt güğümünü ve süt birikintisinden kalanları gördüler orada. Seslendiler. Kimse gelmedi. "Tuhaf" dedi polis yine, sonra ikisi de karakola gittiler. Lustenwyler'in karakolu, polislik yaptığı yirmi yılı aşkın süre içinde bir mutfağa dönüşmüştü. Duvarlara yığınla sosis ve jambon asılmıştı; dört bir yanda bir şeyler kavruluyor, pişiyor, ızgara oluyor, dumanlar çıkıyordu. Bir şeylerin salamurası yapılmıştı. Orada burada doğranmış bir şeyler, soğan, sarımsak, yeşillik vardı; dahası açılmış tonbalığı, sardalye, ançüez kutuları, katı yumurtalar, kıvırcık salatalar; bunların arasında da polis raporları, suçlu fotoğrafları, kelepçeler ve bir tabanca.

"Kendime kerevizli, soğanlı, sarımsaklı ve lahanalı et çorbası yaptım" dedi Lustenwyler ve ocağın üstündeki bu-

harı tüten bir tencereden bir tabak çorba doldurdu, tabağı yazı masasına koydu ve içmeye başladı. Bu arada tutanağı daktilo ediyordu, ikinci tabak çorbayı da içti, sonra üçüncüsünü. Tutanağı aldı, okudu, tutanağın üstündeki çorba izlerini sildi ve Muhtar'a, şimdi ifadesini imzalayabileceğini söyledi. Sonra duvarda asılı, temizlenmiş ve kokulandırılmış domuz içyağından bir parça kesti. O sırada Oskar von Kücksen karakoldan içeri girmişti.

"Köpek itlaf edilmeli" dedi emredercesine.

"Siz de kimsiniz?" diye sordu Lustenwyler ve içyağını çiğnedi.

"Kaplıca kiracısının temsilcisi" dedi Oskar.

"Yoksullar mutludurlar vaizinin mi?" diye çiğnerken sordu Lustenwyler.

"O yaz sezonu için kiralamıştı" dedi Oskar. "Kış sezonu için kiracı babam, İmparatorluk Kontu von Kücksen'dir."

"Tuhaf" dedi Lustenwyler ve çiğnemeyi sürdürdü. "Bir Liechtenstein'lı."

"Köpek itlaf edilmeli" diye talebini yineledi Oskar.

"Mani suçsuzdur" dedi Pretánder. "Ben muhtarım, köpek bana ait."

"Gece bekçimin kaba etlerini parçaladı" dedi Oskar.

"Benim Elsi'me tecavüz edildiği için" diye karşılık verdi Muhtar, hiç düşünmeden. Aslında inanmadığı halde çıkmıştı bu söz ağzından.

"Tuhaf" dedi Lustenwyler üçüncü kez.

"Köpek eve bir tabancayla döndü" dedi Muhtar, "bir Smith&Wesson'la."

"Kaba etleri bir köpek tarafından parçalanan birisi silah çekmez ve bir kız çocuğuna tecavüz etmez" dedi Oskar, bu sırada Lustenwyler bir dilim ekmeğin üstüne tereyağı sürdü ve içyağını da üstüne koydu. "Kızın iddia etti-

ğine göre" diye sürdürdü Oskar, "köpek gece bekçisinin değil de başka birisinin kalçasını ısırmışsa, o zaman bu hale sokulmuş ikinci bir kalça bulunmalıydı, derim ben, ama yok ki."

"Kaçak avlanan biriyse" diye parladı Muhtar, "o göt çoktan ortadan kaybolmuştur, Mani suçsuzdur. Bu kaplıcada bir tuhaflık var, orada yalnızca gece bekçisi kalıyorsa, neden haftada iki güğüm süt tüketiliyor? Bu kadar sütü bir insan tek başına içemez."

"Sizin gibi ateşli biriyle daha fazla tartışmam" dedi Oskar. "Ağır müessir fiil olarak suç duyurusunda bulunacağız" diye ekledikten, sonra dışarı çıktı, Cadillac'a oturdu ve kaplıcaya geri döndü.

"Hâlâ Elsi'ye tecavüz edildiğini iddia ediyor musun?" diye sordu Lustenwyler, çiğneyerek.

"Beni yalnızca köpek ilgilendiriyor" dedi Muhtar, "köpek suçsuzdur."

"Köpek ancak, Elsi'ye tecavüz edildiyse suçsuz olabilir" diye açıkladı Lustenwyler. "O zaman buna zorla ırza geçme denir ve benim bunu ihbar etmem gerekir. Şuralarda bir yerde bir kutu fasulyem daha olacaktı."

"Güzel" dedi Muhtar, "ihbar et o zaman."

"Gece bekçisini mi?" diye sordu Lustenwyler ve arkadaki bir kutu yığınını karıştırdı, kutulardan bazıları yere yuvarlandı.

"Bekçiyi değil, kaçak avcıyı" diye itiraz etti Muhtar, "ama Mani suçsuzdur."

"Peki, nasıl istersen" dedi Lustenwyler, "ama ötekinin, kaplıca kiracısının temsilcisinin söylediğini de yazmam gerekiyor. Tek başınayım, bunu yapmak günlerimi alır, senin eline geçmesi uzun sürer."

"Mani'nin kaçak avcıyı ısırdığını da yazacak mısın?" diye sordu Muhtar.

"Kaçak avcıyı ve gece bekçisini" dedi Lustenwyler ve fasulye kutusunu açtı. "Ama elimizde dişlenmiş yalnızca bir kalça var, oysa iki tane olması gerekiyor. Kaleme almak için acayip karışık bir durum."

"Peki ya hiçbir şey yazmazsan?" diye sordu Muhtar.

"O zaman gece bekçisinin kalçası ve Muhtar'ın köpeği uygundur" dedi Lustenwyler ve fasulyeleri, et çorbasının tenceresine boşalttı.

"O zaman yazma" dedi Muhtar ve evine gitti.

Ne var ki Muhtar, Muhtar'ın karakterini hesaba katmayan İmparatorluk Kontu von Kücksen'in kafasındakileri hesaba katmamıştı. İmparatorluk Kontu'na göre bu olay, olabilecek en aptalca olaydı. Ya baca temizleyicisinin, ya Raphael, Raphael ve Raphael'in müşterisinin ya da eğer bu ikisi aynı kişi değillerse, ikisinin birlikte, kendisine bir tuzak kurduklarına kanaat getirmişti; hele ki, Minerva Caddesi, 33 a'da, karşısında Raphael, Raphael ve Raphael'den tamamen farklı üç kişi oturunca; üçü de şişmandı, yalnızca çene altlarının iki, üç ve dört katlı oluşuyla birbirlerinden ayırt edilebiliyorlardı. Çifte gıdılı olan, hemen haber vermiş olması gerektiğini, üç gıdılı olan, kendi itine de ısırttırmak gibi kaçıkça bir fikirle her şeyi berbat ettiğini söyledi ve dört gıdılı olanı, bu pisliği von Kücksen'in kendi başına temizlemesi emrini verdi. Minerva Caddesi, 33 a'daki evin bir biçimde eskisinden daha farklı, daha bir harap olduğu da İmparatorluk Kontu'nun dikkatinden kaçmamıştı, eve girmeden önce caddeye geri dönmüştü, ama numara doğruydu. Hatayı yapan sendikaydı, kendisi değil, şimdi Raphael, Raphael ve Raphael'in hatayı onun üstüne yıkmaya çalışmaları, sattığı sahici tablolardan yüzde altmış alan bu kulübenin tipik tavrıydı. Şimdi onunla yalnızca bir temsilci aracılığıyla görüşmeleri de bir küstah-

lıktı. Ama başı belaya girmişti bir kere. Reşit olmayan birinin ırzına geçmeye otomatik olarak kamu davası açılırdı. Gerçi dobermanı onları olacakların en kötüsünden korumuştu, kaçıkça bir fikir değil, hızlı ve yerinde bir karardı bu. Muhtar'ın ihbarından önce davranmalıydı. Kanton başkentinde bir tazminat davası açtı.

Bir aralık sabahında, Lustenwyler nihayet yağmış bulunan karda ayaklarını vura vura, utana sıkıla Muhtar'a geldi ve karşısında kuyruğunu sallayarak karı eşeleyen Mani'yi işaret ederek, köpeğin vurulması gerektiğini, böyle tehlikeli bir hayvanın ortalıkta dolaşmasının söz konusu olamayacağını, kanton başkentinden kesin emir aldığını bildirdi. Muhtar şaşkınlık içindeydi, Lustenwyler delirmiş miydi? Elsi meselesini, sırf Mani ihbar edilmesin diye ihbar etmemişti. Köpeği kendisinin ihbar etmediği yanıtını verdi polis memuru, bunu von Kücksen yapmıştı, kanun kanundu. Mani'nin vurulması gerekiyordu, kendisi de korkuyordu ondan, o kadar büyük bir köpekti! Muhtar sakince –av tüfeğini eline alınca, sakinliği daha da tehlikeli bir izlenim bırakıyordu– Lustenwyler'in çekip gitmesini, yoksa ateş edeceğini söyledi. Ama köpeğe değil. Bunu duymamış olmak istediğini söyledi polis ve karın üstünden ayaklarını vurarak cipine döndü ve gitti. "Elsi" diye bağırdı Muhtar, ama kız görünürde yoktu. Lanet olası kız, diye düşündü, neler olup bittiğini ah bir bilseydi. Ama Elsi ortalıktan kaybolmuştu. Kız karda bata çıka boğaza inmiş, polis memuru cipiyle oraya doğru geldiğinde, bir kar yığınının arkasına saklanmıştı. Aşağıda, boğazda Kanton Caddesi karsızdı ama boş kaplıcaya çıkan cadde yüksek bir kar örtüsü altındaydı. Artık kimse süt istemiyordu, gece bekçisi hâlâ hastanede yatıyordu. Elsi karın üstünde yukarıya, kaplıcaya doğru yürüdü, parkın girişinde durakla-

dı, kaplıcaya doğru baktı, kalın kırmızı kazağı ve kırmızı şapkasıyla orada durdu. Kaplıca karın ışığı altındaydı, parktaki ağaçlarla aydınlanmıştı. Bir şey yaladı elini; Elsi'yi arayan Mani'ydi bu. Eve gitmesini söyledi kız, köpek karın üstünden boğazdan aşağıya doğru koşturdu. Elsi kaplıcaya yaklaştı, yeni bir ayak izi buldu, izi takip etti, ayak izi servis kapısına götürdü onu. Elsi durdu, bekledi, çekinerek "Hey!" diye seslendi, orada durdu, derin karda kaplıcanın etrafını dolaştı, yeniden ayak izlerine geldi; yabancı ve kendi ayak izlerine. Ansızın hava buz kesti. Kaplıca artık güneş ışığı altında değildi, güneş ışığı şimdi yukarıda, ormandaydı ve Sivri Bonder Dağı'nın kayalıkları ışıl ışıldı.

Köy çoktan gölgede kalmıştı. Muhtar, Mani'yi tıraşlıyordu. Mani'yi aldığından beri, bir ağaç kütüğüne onu yontuyordu. Bu köpek Mani'nin oturan halinin bir kopyası olacaktı, böylece Mani sonsuza dek yaşayacaktı. Ama heykel bir türlü tam ona benzemiyordu, kafası asla tam Mani'ninki gibi olmamıştı, Muhtar düzeltmeye çalışıyordu, kafa Mani'ye benzediğinde geri kalan bölüm fazla büyük kaçıyordu, sonra gövdeyi yontuyordu, sonunda gövde benzediğinde, kafa artık gövdeye uymuyordu, böylece ahşap heykel giderek küçülüyordu ve şimdi gövdesi bir dürbächler köpeği büyüklüğünde olmuştu, görünüşü ise bir mops gibiydi. Muhtar bu kadar dikkatsiz çalışmıştı. Aletlerini bir kenara bıraktı. Yeni bir ağaç kütüğü getirmeliydi. Bir şeyleri yanlış yapmıştı. Yalnızca yontuculukta değil, Elsi'yi de anlayamamıştı, onunla bir türlü başa çıkamamıştı, nerelerde gezdiğinden haberi bile yoktu. Köpek de ortalıktan kaybolmuştu ama şimdi evin kapısının önünde yatıyordu. Muhtar köyde dolaştı. Köpek arkasından havladı. Onunla gelmeye korkuyordu belli ki. Köy

ölü gibiydi. Caddedeki karlar temizlenmemişti. Bir ara, kalçalarına kadar kara gömüldü. Bir bodrum girişi karla kaplanmıştı, bu yüzden caddenin devamı gibi görünüyordu. Garajın önünde, üzerlerinde metrelik kar örtüsüyle iki taksi duruyordu. Zur Schlacht am Morgarten meyhanesinden çıkan Zavanetti, antikacı dükkânına doğru yalpaladı. Birileri hâlâ yaşıyordu; postanede de. Dul Hungerbühler günlük mektubunu attı. Okul binasından bir okuma sesi yükseliyordu: "Beni burada bırakın, sadık yol arkadaşlarım! Beni yalnız bırakın kayalıklarda, bataklıklarda ve yosunlarda! Siz devam edin! Dünyanın kapıları size açıktır, dünya geniştir, gökyüzü yüce ve büyüktür; inceleyin, araştırın, ayrıntıları toplayın, doğanın sırrını heceleyin." Adolf Fronten'di bu, okuldaki öğretmen. Kanton başkentinden gelmiş ve köyde kalmıştı. Kaderin işi, demişti; köy gölgede kalan bir yamaca fırlatılıp atılmış gibiydi ama öteki mezralara tercih edilirdi, çünkü buranın can sıkıcı olması için bir neden yoktu. Altmışına merdiven dayamıştı. İriyarı bir adamdı; ateş kızılı saçları ve ateş kızılı sakalı, keskin mavi gözlerinin üzerinde kar beyazı çalı gibi kaşları vardı ve yüzü çillerle kaplıydi; çilleri için, annesinin kendisini doğurduktan sonra kurulamayı unuttuğunu söylerdi. Bir zamanlar duygulu tuhaf öyküler yazmıştı: "Zebedäus'un Oğullarının Babasının Babaları", "Başpiskopos Mortimer Hamile Kalsaydı Ne Olurdu?", "Sessiz Ama Ürkütücü", "Hayvanların ve Kadınların Yakınması", "Eriha Trombonlarının Suskunluğu"; toplamı elli sayfayı bulmayan bu öykülerle Matthias-Claudius ödülünü almıştı, Pro Helvetia'nın ve Goethe Enstitüsü'nün desteğiyle Kanada, Ekvador ve Yeni Zelanda'ya gitmişti, sarhoşken bir eğitim müdürüyle yumruklaşmış ve Derinlikler Vadisi'nde köy okulu öğretmenliğini kabul etmiş, o günden beri de buradan ayrılmamıştı. Robert Walser'den etkilene-

rek, temiz yürekli çocuksuluğu Federal İsviçre edebiyatına ilk getirenlerden biri olan Fronten, şimdi kendi yazınsal üretiminin bir dışkı olduğunu öne sürüyordu. Gerçi yazmayı bırakmamıştı. Aksine, sürekli yazıyordu; yüksek sesle okurken yazıyor, içerken yazıyor, ders saatlerinde de yazıyordu. Yazı bloğundan yapraklar koparıyor, fırlatıp atıyordu. Her yerde bu yapraklar vardı; okulda, caddede, ormanda, kaplıcanın arkasındaki boğazın ötesinde. Ne var ki, yazdıkları tek tek cümlelerdi, artık kendi deyişiyle "düşünce direkleri" idiler; "Matematik melankolinin ayna yazısıdır", "Fizik yalnızca Kabbala olarak anlamlıdır", "Doğayı insan uydurmuştur", "Umut cehennemi önceler ve ona yol açar" gibi cümlelerdi bunlar, ama bazen de yalnızca sözcükler yazıyordu: Buzul devirsiz, Apokalipso, Medusenli benli, Akhilleus'un topuğunun bedeli. Yayıncısı zaman zaman geliyordu. Enerjik, sportif biriydi, okuyup sakladıkları yaprakları topluyordu öğrencilerden, onlar da buldukları bu notlarla biraz para kazanabiliyorlardı. *Düşünce Direkleri* şimdiden beş cildi bulmuştu. Eleştirmenler büyülenmiş gibiydi; yalnızca bir kişi, henüz on beşine varmamış olan Conradin Zavanetti'nin, Fronten'in el yazısını olağanüstü inandırıcılıkta taklit edebildiğini ve birçok pusulanın ("Öğretmenler yüksek Almanca yellenir", "Yukarıdan içip, aşağıdan edebiyat saçmak" vs.) bu haylazın elinden çıktığını öne sürmüştü. Yayıncı *Tuzaklar* adlı bir romanın yayımlanacağını önceden duyurdu. Fronten bunu yalanladı, daha da insan düşmanı oldu. Yazarlar Derneği'ndeki meslektaşları ona "Derinlikler Vadisi'nin dağ cini" diyorlardı. Eleştirmenler geldiğinde ortadan kayboluyordu. Kadın gazetecilere konuşmadan, boş boş bakıyor, hoşuna giden biri olursa onu evine çekiyor, yatağa atıyor, onunla yatıyor ve sonra onu yine evden atıyor, bu arada tek kelime bile konuşmamış oluyordu. Köy meclisi

onu sürekli öğretmenlikten azat ediyordu. Okulda sürekli bir hengâme vardı. Kendisi yazarken öğrenciler fazla gürültü yaparsa, bağları sürekli açık duran çivili ayakkabılarından birini sınıfa fırlatırdı. Bir defasında Elsi'ye isabet ettirmişti, kızın alnındaki yara izi hâlâ görülebiliyordu. Okuma yazmayı ve çarpım tablosunu ancak öğreniyorlardı. Fakat yerine başka birisi bulunamadığından kalıyor, yazmaya ve içmeye devam ediyordu. Ayrıca muhtarlık yazmanı olarak köye yardımcı oluyordu. Fronten yalnızca yüksek Almanca konuştuğu ve kendisi de yüksek Almanca'da zorlandığı halde, Muhtar ondan hoşlanıyordu. Muhtar, Fronten'in okul sınıfının üstündeki evine, birinci kata çıktı. Fronten mutfakta, masada oturuyordu, yanında yarısı dolu bir rom şişesi vardı. Yazıyordu. Muhtar karşısına oturdu. Fronten bardağına rom doldurdu, yazmaya devam etti, yazdıklarına baktı, mutfak penceresini açtı, yazdığı şeyi dışarı fırlattı, pencereyi kapattı, ikinci bir bardak aldı. Mutfak masasının üstüne Muhtar'ın önüne koydu, romla doldurdu, yeniden oturdu.

"Konuş" dedi ve sorunlarını uzun uzadıya anlatan Muhtar'ı dinledi.

"Pretánder" dedi Fronten, "ben bu olaya karışmak istemiyorum. Sen köpeğini düşünüyorsun. Ben köpeklerden nefret ederim, Goethe de köpeklerden nefret etmişti, hatta sahneye bir köpeğin çıkması gerektiği ve sonra da çıktığı için, tiyatro müdürlüğü görevinden istifa etmişti. Mani'nin bir istisna olması, kaniş olarak Mefistofeles gibi, şiirsel bir köpek olması mümkündür. Ama artık kurtarılamaz. Çok şeytanca ısırmış. Doğru kalçayı yakalayıp yakalamadığı hakkında ise o karışıklıkta bir şey söyleyemezdim. Kaplıcadaki olayı unut. Elsi'nin erkek delisi bir afet olduğu bir gerçek, gece bekçisinin a posteriorisi de bir gerçek ve gerçekleri rahat bırakmak gerek."

"O karışıklıkta derken neyi kastediyorsun?" diye sordu Muhtar.

"'Ey narin kuğular, öpücüklerle esriyip, daldırıyorsunuz başınızı kutsal bakir sulara' diye okumuştum ormanda, müştemilatın arkasında" dedi Fronten, "asıl karışık olan, ne kuğular öpüşüyor, ne başları var ve iğrenç 'daldırma' kutsal bakir suları sütlü kahveye dönüştürüyor. Fakat daha da karışık olan, gözlerimle gördüğüm, servis kapısının önünde cereyan etmiş olandır. Pretánder, Pretánder." Sustu, bardağına rom doldurdu, susmaya devam etti.

"Peki ne?" diye sordu Muhtar. "Ne gördün?"

"Süt birikintisinin içine yuvarlandılar" diye yanıtladı Fronten. "Elsi, bir adam, bir ikincisi ve köpek; doğal iniltileri, kaplıcanın arkasındaki ormana kadar duyabildim. Cadılar Bayramı gecesindeki gibiydi, öğleden önce gerçekleşmiş olmasına rağmen."

Bardağına rom doldurdu. "Ama sen karışma, Pretánder. Elsi bunun üstesinden gelir. Dürüst olmak gerekirse, üstesinden gelmesine bile gerek yok, o hepimizden daha güçlü. Peki ya köpek, sana geldiği doğru mu?"

"Derinlikler Vadisi'nde yolunu kaybetmişti" dedi Muhtar.

"Tıpkı benim gibi" dedi Fronten. "Ben de Derinlikler Vadisi'nde yolumu kaybettim. Bu ülkede insana başka ne kalıyor ki Muhtar, yolunu kaybetmekten başka?"

Sonra önüne baktı, Muhtar'ı unuttu, onun dinleyip dinlemediğine ya da çoktan gidip gitmediğine dikkat etmedi, ansızın mutfak penceresine gitti, pencereyi yine açtı ve bağırdı:

"Lanet olası Bayan von Stein."

Muhtar, Elsi'ye gerçekten de tecavüz edilmiş olması ihtimali karşısında öfkelenmeyecek kadar köylüydü, ama

Elsi henüz on altısında değildi, bu da zorla ırza geçmek anlamına gelir, demişti Lustenwyler. Muhtar ise sırf köpeği ihbar edilebilir endişesiyle ihbarda bulunmamış olmasına sinirleniyordu; oysa köpeği de ihbar edilmişti işte. Şimdi onu kurtarması gerekiyordu; Tanrı'ya şükür ki Elsi'ye tecavüz edilmişti, öğretmen de görmüştü. Ama o bir köylü olduğu için, her şeyin zamanı vardı, bu yüzden ancak şubat ayının sonunda, posta arabasıyla en yakın köye ve oradan da her istasyonda durarı trenle, kanton başkentine gitti. Kanton Hükümeti Başkanı'na geldiğini bildirdi ve Kanton Hükümeti Başkanı, her muhtarı dinlemek zorundaydı; bunların sayısı iki yüz olsa bile. Onlara karşı bu yüzden nazlı davranması gerekmezdi.

Aynı zamanda kantonun adalet ve emniyet teşkilatlarının da başında olan Hükümet Başkanı, daha Muhtar meramını anlatmaya başlamadan önce, "Pretánder" dedi, "bu hikâyeyi çok iyi biliyorum, kaplıca kiracısının açtığı tazminat davası çoktandır duruyor önümde. Isırılan adam, senin hâlâ ortalıkta serbest dolaşan lanetli hayvanın tarafından feci bir hale sokulmuş, zavallı adam hâlâ oturamıyor, bedeninin ilgili bölümü tamamen parçalanmış, tekrar eski haline dönebileceği ise kuşku götürür. Kafan basmıyor mu Pretánder? Başına ne işler açılacağına şaşıracaksın. Sana karşı iyi niyetliyim. Sen de en azından iyi niyetini göster ve köpeği vur."

"Kaplıcadakiler iyi niyetlerini göstermeli" diye yanıtladı Muhtar. "Elsi'ye tecavüz edildi, Mani yalnızca onu savundu."

"Tecavüz mü?" diye şaşırdı Hükümet Başkanı. "Gece bekçisi tarafından mı? Oysa onun kalçası ısırılmıştı."

"Elsi'ye başka birisi tecavüz etti" diye açıkladı Muhtar. "Maıii de yanlış adamı yakaladı."

Hükümet Başkanı kaşlarını çattı. "Bunu şimdi mi bildiriyorsun?" diye sordu.

"Bildirmezsem, Mani'ye bir şey olmaz, diye düşünmüştüm" diye açıkladı Muhtar.

Hükümet Başkanı arkaya yaslandı. "Pretánder" dedi, "birbirimizi kandırmamıza gerek yok, bu yaştaki kızların, gerçekleşmesini istedikleri çok edepsiz hayalleri vardır."

"Tanığım var" diye itiraz etti Muhtar.

"Demek bir tanık var" dedi Hükümet Başkanı, "kimmiş bakalım?"

"Fronten" dedi Muhtar.

"O şair mi? Tabii, tabii, şair" dedi Hükümet Başkanı. "Bir ırza geçme ihbarı yapmak istiyorsan, polise bildirmelisin, polis onu savcıya, savcı da yetkili mahkemeye bildirir."

"Her şey yeniden, baştan mı başlayacak?" diye sordu Muhtar, şaşkınlık içinde.

"Düzen olmalı."

"İhbarda bulunuyorum" dedi Muhtar.

"Pretánder" diye karşılık verdi Hükümet Başkanı, "sen öküz kafalının tekisin, kendin ve Derinlikler Vadisi için hiç de iyi sonuçlanmayacak bir meseleye bulaşıyorsun. Nedenini söyleyemem sana. Hükümet başkanı olduğum için, ayrıca adalet ve emniyet teşkilatları da bana bağlı olduğu için, senden daha iyi bildiğimi düşünüyorsun. Her taraf pislik, bunu biliyorum. Söylüyorum sana Muhtar, bizim ülkemiz dünyanın en şeffaf olmayan ülkesidir. Neyin kime ait olduğunu, kimin kiminle oynadığını, oyundaki kartların kimin elinde olduğunu, kartları kimin karıştırdığını kimse bilmiyor. Özgür bir ülkeymişiz gibi yapıyoruz ama hâlâ kendimize ait olup olmadığımızdan bile emin değiliz. Elsi ve köpeğinle olan bu hikâye hoşuma gitmiyor, gece bekçisinin kalçası da bana tekinsiz geliyor. Ne zamandan beri bir gece bekçisi orasını ısırtır oldu? Sonra bir de şu İmparatorluk Kontu von Kücksen. Hiç böyle bir

unvan var mı? Üstelik bir de Liechtenstein'lı kendisi. Aynı zamanda hem Avusturyalı, hem İsviçreli olmak istiyorlar, üstüne üstlük bir de Liechtenstein'lı olmak istiyorlar. Bir Liechtenstein'lının Derinlikler Vadisi'nde işi ne? Bunun arkasında bir şeyler var, en iyisi kurcalamayalım, bankalarımızın kasalarını da kurcalamıyoruz. Sırlar sır olarak kalmalı. Bir dava da bu konuda bir şeyi değiştirmez. Doğru olsa bile, ihbarda bulunma, her bekâret bir gün yitirilir. Liechtenstein'lıyla konuşacağım, bahse girerim ki o da ihbarından vazgeçecektir. Gel gelelim köpeği vurmalısın. Emniyet müdürü olarak bunu istememem gerekiyor. İlkbaharda 'Yoksulluk Evi' yeniden açılacak, o zaman senin Mani için, gece bekçisininkinden daha lezzetli kalçalar söz konusu olacak."

"Köpeği vurmuyorum, ihbarımı da yapıyorum" dedi Muhtar, dik kafalılıkla.

Hükümet Başkanı ayağa kalktı. "O zaman köpeği ben vurdururum. Evine geri dön, hem de çabuk ol, Bären'de jass oynamaya bekliyorlar."

Muhtar polis karakolunda otobüsten indi ve Lustenwyler'e ihbarda bulundu. Lustenwyler bir yandan bir dana paçası yerken, yazmak zorunda olmasına söylendi ve ihbarı yazması birkaç gününü aldı, birkaç gün daha geçtikten sonra da, köye inip Muhtar'a ihbarı imzalattı. Ona bir avukat tutmasını salık verdi, bundan sonrası uzun sürecekti. Bundan sonra ihbarı ne yapacağını bilemeyen Lustenwyler, onu tanıdığı bir polis memurunun bulunduğu bir sonraki köye gönderdi. Bu memur mektubu iki gün sonra, posta kutusuna tesadüfen bakarken buldu ve ihbarı kendi elleriyle, aynı zamanda halk tarafından seçilmiş bölge yargıcı da olan, bucak kâtibine götürdü. Fakat bucak kâtibi, vergi mükellefi her bucak sakininin vergi bildi-

rimlerini şahsen doldurma işini henüz bitirmediğinden, mart ayının sonunda ihbarı kanton başkentine, soruşturma yargıcına gönderdi, yargıç da bu ihbarı okudu. Soruşturma yargıcı önyargılarına göre davranırdı. Aslında cerrah olmak istemişti, parası yetmedi, hukukçu oldu. Kendi özel işini kurmak için de parası yetmedi; para hiçbir zaman yetmiyordu, memur oldu, kariyeri burada da aksadı. Asıl soruşturma yargıcı kendisi değildi; yargıç tatildeydi, onun vekili bile değildi, vekil hastalanmıştı, kendisi vekilin vekiliydi. Başarısızlığı yüzünden, kantonda tüm işlerin yanlış yürüdüğüne kanaat getirmiş bir halde, Elsi'ye tecavüz edildiğine ve köpeğin yalnızca Elsi'yi savunmak için ısırdığına hemen kanaat getirdi. Fakat kanaatinin temelinde, sonu gelmeyen başarısızlığının ve üst üste gelen talihsizliklerin yol açtığı aşağılık kompleksi yattığı için, ihbarın üstüne gidecek cesaretten yoksundu ve onu zarfın içine geri koydu. Amiri, soruşturma yargıcının asıl vekili, yakalandığı gripten bir sonraki pazartesi kurtulmuştu. İhbarı zarfın içinde bıraktı. Derinlikler Vadisi'nden gelenleri, prensip olarak okumadığını söyledi. Bu yüzden, ihbarı gerçek soruşturma yargıcı, tatilden dönünce, bir o kadar dikkatle okudu, başını salladı, özetleyerek tekrarladı. Zaten ortada Hükümet Başkanı'nın, acelesi yok dediği bir tazminat davası vardı ve bazı avukatlar, Muhtar Pretánder'in, kaplıcanın gece bekçisini ihbar edip etmediğini sormuşlardı ve işte şimdi de bu ihbar önündeydi. İşte iç içe geçmiş davalar üst üste yığılacaktı, her türlü fuzuli iş gibi, soruşturmalar ve sorgulamalar gerektirecek, Federal Mahkeme'ye gelinceye kadar kaç tane merci varsa hepsini tüketecekti, oraya kadar varıldığında da iyi kızın çoktan beş enciği olacak ve hangisini kimden peydahladığı da umurunda bile olmayacaktı. Bu yüzden, doğum kontrolü hukukun en başta gelen göreviydi. Tecavüzmüş! Hem de

Derinlikler Vadisi'nde! Orada en doğal sevişme tarzı buydu. O kadar da aptal biri değildi, kendini *Blick* ve *Beobachter* gazetelerine verdi. İhbarı, hâlâ işleme konulmayı bekleyen bir ihbarlar yığınının altına soktu ve akşam Bären'de jass oynarken, Hükümet Başkanı'na, Derinlikler Vadisi muhtarının ona gelip gelmediğini sordu. Hükümet Başkanı, uçsuz bir puro içerken, onaylarcasına başını salladı. Soruşturma yargıcı, kızıyla ve köpeğiyle bu iyi adamın, salağın teki olduğunu söyledi ve kâğıtları dağıttı. Köpek gitmeli ve kantona huzur gelmeliydi.

Muhtar inat etti. Avukattan avukata ve kantondaki bir milletvekilinden diğerine, hatta kantondaki Kantonlar Meclisi üyelerinin ikisine de gitti, ama hiçbiri ona yardım etmek istemedi. İhbar artık "sumen altı" olmuştu, bir de soruşturma yargıcının halini düşünmeliydi, adam tüm bu ihbarların arasında boğuluyordu. Muhtar'ın elinde Elsi'ni uydurmalarından başka bir kanıt da yoktu, yeni bir ihbar her şeyi daha da kötüleştirirdi ve köpeği vurma talimatını artık yerine getirmeliydi. Muhtar buna kafa yormadı, bu yüzden üçüncü uyarıdan sonra polis memuru Lustenwyler, infazı bizzat gerçekleştirme emri aldı. Görev tüfeğini duvardan indirdi, cipiyle dörtyol ağzına kadar gitti ve oradan köye, yokuş yukarı yürüdü. Köyün girişinde Muhtar duruyordu, onun kolunun altında da bir tüfek vardı. Yanında Mani oturuyordu. Lustenwyler olduğu yerde durdu, düşündü. Aslında köpeğe nişan alması gerekiyordu ama sonra Muhtar kendisine nişan alabilirdi. Lustenwyler düşündü. Mesele şuydu: Acaba köpeğe gerçekten ateş edebilir miydi? Çünkü köpek Muhtar'ın yanında oturuyordu. Ya biri yerine diğerine isabet ettirirse? Lustenwyler düşündü. Böyle durumlar için bir polis talimatnamesi var mıydı? Buna benzer durumlar için bir polis talimatnamesinin bu-

lunduğuna dair belli belirsiz bir his vardı içinde. Fakat bu durumlar hangi durumlardı? Lustenwyler bilmiyordu. Şimdi, bir saattir karşı karşıya duruyorlardı: kendisi, Muhtar ve köpek. Lustenwyler'in karnı acıkmıştı. Yan cebinden bir servela sucuğu çıkardı ve yemeye başladı. Köpek kuyruğunu sallıyordu. Lustenwyler'in eli yeniden yan cebine gitti ve köpeğe de bir servela sucuğu attı. Köpeği vurması gerektiği için, böylesi uygun düşerdi. Muhtar'ın eli de yan cebine gitti ve o da bir servela çıkardı. Üçü de servela sucuğu yiyorlardı. Muhtar, köpek ve polis. En hızlı yiyen köpekti. Lustenwyler köpeği nasıl vurabileceğini hâlâ bilmiyordu. Şimdi, iki saattir karşı karşıya duruyorlardı. Muhtar'dan kenara çekilmesini istese, aynı anda köpeğe nişan alamazdı, çünkü aynı anda nişan alırsa, aynı anda Muhtar da ona nişan alırdı ve birbirlerine aynı anda ateş ederlerdi, aynı anda kendisi, yani Lustenwyler ve köpek vurulabilirdi. Kendisi, yani Lustenwyler gerçi vazife başında ölürdü ama bir köpeği vurmak diye bir vazifeyi şimdiye değin işitmiş değildi, köpek vatan değildi. Ama köpeğe nişan almadan Muhtar'dan kenara çekilmesini istese ve Muhtar da kendisine nişan almadan kenara çekilse, o da sonra köpeğe nişan alabilirdi, ama köpek hızlı olduğu için, o köpeği vuramadan, köpek onu yakalayabilirdi. Şimdi üç saattir karşı karşıya duruyorlardı. Lustenwyler ağır ağır cipine doğru yürüdü.

Lustenwyler görev tüfeğini tam yeniden duvara asmıştı ki, Kanton Hükümeti Başkanı aradı ve köpeği vurup vurmadığını sordu. Lustenwyler başını iki yana salladı. Hâlâ telefonda olup olmadığını sordu Hükümet Başkanı. Elbette, dedi Lustenwyler. O zaman yanıt vermeliydi. Yanıtını verdiğini söyledi Lustenwyler; başını iki yana sallamıştı ya. Yani vurmadın, diye tersledi Hükümet Başkanı. Muh-

tar'ın, elinde bir tüfekle köpeğin yanında beklediğini bildirdi Lustenwyler. Muhtar'ın Lustenwyler'i tehdit edip etmediğini sordu Hükümet Başkanı. Köpeği vurmayı deneseydim tehdit edebilirdi, diye yanıt verdi polis memuru. Köpeğe ateş ettin mi, etmedin mi, diye kükredi Hükümet Başkanı; sesini öyle yükseltmişti ki, Lustenwyler ahizeyi kulağından uzaklaştırdı. Lustenwyler, Hükümet Başkanı'na ne sorduğunu sordu, ses çok yüksekti, bir şey anlayamamıştı. Hükümet Başkanı sorusunu abartılı bir sevecenlikle yineledi. Bunu yapamadığını, çünkü Muhtar'ın isabet alabileceğini söyledi Lustenwyler. Hükümet Başkanı telefonu kapattı. İki gün sonra, sabahın üçünde, komşu köyden kıdemli polis Blaser, vadide görev yapan başka üç polisle, Eggler, Stucki ve Heimättler'le birlikte, karakolun kapısında belirdi. Her birinin elinde bir görev tüfeği vardı. Lustenwyler içyağlı patates kavurması yapmıştı, yanında da sütlü kahve vardı. Havanın ne zaman aydınlanacağını sordu kıdemli polis. Beşten sonra ağardığını söyledi, Lustenwyler ve herkese birer de sahanda yumurta yaptı. Bir saat sonra yola koyulacaklarını belirledi kıdemli polis, yayan gideceklerdi. Böylece kimsenin ruhu duymayacaktı. Köpek Muhtar'ın evinin önündeki köpek kulübesindeydi. Basitçe ateş edeceklerdi; hepsi birer el. Ya köpek dışarı çıkmazsa, diye sordu Eggler. Belki de köpek kulübesinde değildir, diye fikir yürüttü Stucki; Heimättler de, köpeğin mutfakta yattığına bahse gireceğini söyledi. Lustenwyler patatesten kalanı kaşıkladı ve herkese birer yumurta daha kırdı. Göreceğiz, dedi kıdemli polis ve sütlü kahvesini bitirdi. Şimdi sert bir içki iyi gelir, dedi Stucki. Vazife başında olduklarını belirtti kıdemli polis Blaser. Dışarda insanı ısıran bir soğuk olacağını saptadı Heimättler. Ne içkisi var, diye sordu kıdemli polis. Bitki rakısı, dedi Lustenwyler. Bir tekten bir şey çıkmazdı. Yola çıktıklarında şişe boşalmıştı.

Kıdemli polis, yanına bir şişe daha almasını söyledi Lustenwyler'e; konuşmakta biraz güçlük çekiyordu. Zifiri karanlıktı, cadde boyunca el yordamıyla ilerlediler. Karanlığın içinde bir yerlerden, nehrin şırıltısı duyuluyordu. Isıran bir soğuk, dedi Eggler. Bu tahmini onlara daha önce söylemişti, Heimättler. Zaten kendilerinin de ısıran bir iti gebertmeleri gerektiğini söyledi Stucki, keyifsizce. Yolun çok dik yokuş olduğunu saptadı, kıdemli polis. Köye çıkan yolun dik olduğunu onayladı Lustenwyler, doğru yoldaydılar. Şimdi bir bitki rakısı iyi gelirdi. Bir araya geldiler, şişeyi elden ele dolaştırdılar. Karşılarında bir homurtu duydular. Birbirlerinden uzaklaştılar. Farlarını kapatmış iki otobüs önlerinden geçti. Yanlış yola girdiklerini, otobüslerin kaplıcadan geldiğini söyledi, kıdemli polis. Her insan yanılabilir, diye özür diledi Lustenwyler. Kendine bir bitki rakısı daha gerektiğini söyledi, kıdemli polis. Otobüslerin insan dolu olduğunu söyledi, Eggler. Bunlar kaplıcada ne arıyorlardı ki, orası boştu. Lustenwyler şişenin mantarını ikinci kez çıkardı. Kaplıcanın bütün kış boyunca insan dolu olduğunu söyledi. Otobüsleri durdurmuş olsaydık, belki büyük bir voli vurmuş olacaktık, dedi Heimättler. Kesinlikle, dedi Stucki. Kaplıcaya karışmadığını söyledi, kıdemli polis; bu yargının işiydi, yargı da karışmamıştı, ama şimdi sabah oluyordu ve köpeği vurmaları gerekiyordu, oysa köy vadinin öbür tarafındaydı. Şimdi biraz bir şeyler görebiliyorlardı, ama köye vardıklarında ortalık çoktan aydınlanmıştı. Köyde in cin top oynuyordu. İyi ki hâlâ uyuyorlar, dedi Stucki. Bunların hepsi Muhtar'dan yanadır, diye fikir yürüttü Lustenwyler. Lanet olası bitki rakısı, dedi kıdemli polis, ne zaman bitki rakısından fazla içmiş olsa, titremeye başlardı. Bu ısıran soğukta daha fazla titrememek için, bir tek daha içmesi gerekirdi. Lustenwyler, şişenin artık boşalmış olduğunu saptadı. Muhtar'ın evinin önündeydiler. Kö-

pek kulübesi boştu. Evin kapısının altından bir ışık huzmesi görülebiliyordu. Kıdemli polis, kapı kolunu dikkatle indirdi. Kapı kilitli değildi. Tüfeği atışa hazır bir halde, sol ayağıyla iterek kapıyı açtı. Mutfakta Elsi vardı, geceliğiyle ocağın başındaydı. Girin içeri, dedi. Polisler dikkatle, art arda içeri girdiler. Kıdemli polis, oturma odasının yarı açık kapısını tüfeğiyle itti, geriye doğru adım attı, Elsi'ye ışığı açmasını emretti. Köpek oturma odasında değildi. Önden yürü, diye emretti kıdemli polis ve Elsi her yerin ışığını açtı; tavan arasının ve ahırın da. Dört polis mutfakta bekliyorlardı. Kıdemli polis Elsi'yle birlikte mutfağa döndü. Köpek evde yoktu, neredeydi? Babasıyla gittiğini söyledi Elsi. Muhtar köpekle birlikte ne zaman gelirdi? Onlar gidince geleceklerini söyledi Elsi. Bekleyebileceklerini söyledi kıdemli polis. Evin kapısının yanında bir sıra duruyordu, arkasında, kanatları kapalı bir dizi pencere vardı. Kıdemli polis oturdu, dört polis de oturdular, tüfeklerine sıkı sıkı sarılmışlardı. Dışarısının çok soğuk olduğunu söyledi Heimättler. Elsi'nin onlara kahve yapabileceğini söyledi Lustenwyler. Bu çok hoş olurdu, dedi Eggler. Hem de ne hoş, dedi Stucki. Hazır kahve mi, diye sordu, Elsi. Hazır kahve, diyerek başını salladı kıdemli polis. Elsi'nin kahveyi yapışını seyrettiler. Şekerli mi olsun, diye sordu kız. Çok şekerli, dedi kıdemli polis, çok da kiraz rakısı, diye ekledi. Nasıl olsa bekleyeceklerdi. Sonra kahveleri höpürdettiler. Hepsinin fincanı da büyüktü. Bir fincan daha, diye sordu Elsi. Bir fincan daha, dedi Heimättler. Elsi bir hazır kahve daha yaptı. Kızın güzel bir yosma olduğunu söyledi kıdemli polis. Kendisinin bir yosma olmadığı yanıtını verdi Elsi sakince. Kötü anlamda söylemediğini belirtti kıdemli polis, ama kaplıcadakilerin kaçıyla işi pişirmişti? Orada kimsenin olmadığını söyledi Elsi, yalnızca Wanzenried vardı. Elsi kahveleri verdi. Kendi kahvesine biraz daha kiraz rakısı

istedi Stucki. Elsi hepsine bir kez daha kiraz rakısı doldurdu. Peki, kaçıyla, diye ısrar etti kıdemli polis. Gece bekçisiyle değil, dedi Lustenwyler; onun yanında çok şarap içmişti, iyi şaraplar, Moulin-à-Vent ve ara sıra değişik markalar da görmüştü. Ama bunu babama anlatmadın, dedi Elsi. Söz gümüşse, sükût altındır, dedi Lustenwyler. Eğer konuşmuş olsaydı, şimdi Mani'yi vurmak zorunda kalmayacaklarını belirtti Elsi. Ve burada olmayacaklarını ekledi kıdemli polis. Burada olmamalarının ve Mani'yi rahat bırakmalarının kendisi için daha iyi olacağını söyledi Elsi. Köpek köpekti ve güzel bir kız, güzel bir kızdı. İkisinin de hiçbir zaman rahat bırakılmayacağını söyledi kıdemli polis ve kahvesini sonuna dek içti. Ötekiler de kahvelerini sonuna dek içtiler. Eggler fincanını pencere kenarına koydu ve bunun kendisine şimdi iyi geldiğini söyledi, tüfeğini duvara dayadı. Şimdi bir rakı daha alırsa, artık tamamen memnun kalacağını ekledi. Şişenin boşaldığını söyledi Elsi, ama yukarıda babasının yatak odasında tam dolu bir şişe daha vardı. Babasının yatak odasının yanında ne olduğunu sordu kıdemli polis. Kendi odasının bulunduğunu söyledi Elsi. Güzel, o zaman hepsinin de, onunla birlikte yukarı çıkabileceklerini söyledi Stucki. Yukarıdan ne istediklerini sordu Elsi şaşırarak. Rakıyı ve onu istediklerini söyledi Heimättler. Bunun bir münasebetsizlik olduğunu söyledi Elsi. Kendilerinin de kaplıcadakiler kadar iyi olduklarını söyledi Eggler. Onların ödlek olduklarını söyledi Elsi; bir köpeğe karşı beş kişi. Kıdemli polis ayağa kalktı. Köpekten korkmuyorlardı, yalnızca köpeğin infaz edilmesi gerekiyordu ve infaz edilecekti. Kanunen. Şimdi kız merdivenden yukarı çıkmalıydı. Kendisinin fahişe olmadığını söyledi Elsi. Kimse de bunu iddia etmiyordu zaten, ama acayip erkek delisi bir kızdı. Elsi düşündü. Sonra kıdemli polise meydan okuyan bakışlarla baktı. Kötü bir şey miydi bu

yani, başını geri attı ve ancak en güçlü olanla yukarı çıkacağını söyledi. En güçlünün kendisi olduğunu öne sürdü kıdemli polis. Bunun bir kanıt olmadığını, onun yalnızca en çok içen olduğunu söyledi Elsi. Nasıl bir kanıt olabileceğini sordu kıdemli polis. Şınav, dedi Elsi, kim en çok şınav çekerse, en güçlü oydu. Şınav, diye bağırdı Heimättler, kendisi polis spor kulübündeydi, en güçlü oydu, tüfeğini Eggler'inkinin yanına duvara dayadı, paltosunun düğmelerini çözdü, paltosunu sıranın üstüne, silahını da pencere kenarına koydu, silah kendisine engel oluyordu; kendini yere attı ve bir, ki, üç, dört diye yüksek sesle sayarak art arda şınav çekmeye başladı. Heimättler, kafayı buldun, diye bağırdı kıdemli polis, ama hemen ardından o da tüfeğini öteki iki görev tüfeğinin yanına dayadı, paltosunu çıkardı, tabancasını pencere kenarına koydu ve bir, ki, üç, dört, beş diye şınav çekmeye başladı. Heimättler on dokuza varmıştı ve otuza geldiğinde, Eggler ve Stucki de şınav çekmeye başlamışlardı. Yalnızca Lustenwyler sırada oturuyordu. Uyuyakalmıştı. Önce soğukla birlikte bitki rakısı, sonra sıcak, ardından da hazır kahve etkisini göstermişti. Gözlerini açtı. Şaşkınlık içinde, kıdemli polis Blaser'in ve polis memurları Eggler, Stucki ve Heimättler'in mutfak zemininde şınav çektiklerini gördü. Bunu neden yaptıklarını bilmeden, yerinden kalktı, tüfeğini diğerlerinin yanına dayadı, paltosunun düğmelerini çözdü, diğerlerinin yanına koydu, tabancasını da diğerlerinin yanına koydu, kendini mutfak zeminine attı, bir kez şınav çekti, karnının üstüne cup diye düştü ve yeniden uyuyakaldı. Daha fazla yapamayacağını söyleyen kıdemli polis ayağa kalktı. Kendisinin de yapamayacağını bildiren Stucki de sersemce ayağa fırladı. İnsan bu kadar çok hazır kahve içince... dana gibi terler. Eggler de pes etti. Suç içtikleri bitki rakısındaydı, patates kavurması ve sahanda yumurtadaydı. Yavaşlamış

da olsa şınav çekmeyi hâlâ sürdüren Heimättler'e kıskançlıkla baktılar. Yetmiş üç, yetmiş dört, yetmiş beş diye sayıyordu. Dur, Heimättler, dur, dedi kıdemli polis, o kazanmıştı. Yetmiş altı diye hırladı Heimättler ve doğrulmak istedi. Önce diz çöktü, sonra merdivene doğru yalpaladı, alttan ikinci basamağa oturdu, aslında gidip oturmaktan ziyade oraya yığılmıştı. Soluklanması gerektiğini söyledi. Elsi'yle bir şey yapacak durumda değildi. Onunla Blaser yapsındı. Lustenwyler hâlâ yerde yatıyor ve horulduyordu. Elsi'ye kendisiyle birlikte yukarıya gelmesini söyledi kıdemli polis. Şefkatliydi sesi, daha önce hiç böyle ateşli bir kızla beraber olmamıştı. Onun, en güçlüleri olmadığını söyledi Elsi; en güçlüleriyse soluklanmak zorundaydı, kendisi de daha önce hiç onun gibi aptal bir herifle beraber olmamıştı. Kıdemli polis Blaser yanıt vermek istedi, ama ağzı açık kalakaldı: Duvara dayalı beş tüfeğin, pencere kenarındaki beş tabancanın ve beş paltonun önünde Mani oturuyordu, dana kadar iriydi ve dişlerini gösteriyordu. Mutfak zemininde Lustenwyler horluyordu. Kıza, köpeği dışarı çıkarmasını emretti kıdemli polis. Köpek hırladı. Lütfen, dedi kıdemli polis, nezaketle. Mani'yi vurmak istiyordunuz ya, dedi Elsi, işte burada. Köpeğin, tüfeklerin önünde oturduğunu, görev tabancalarına da ulaşamayacaklarını söyledi, kıdemli polis. Ondan korkmuyordunuz ya, silahlarınızı rahatça alabilirsiniz, dedi Elsi. Kıdemli polis bir adım attı, Mani kesik kesik havladı, kıdemli polis olduğu yerde kaldı. Kız Mani'yi uzaklaştırırsa, silahlarını ve paltolarını alacaklar ve Mani'yi rahat bırakacaklardı. Bunu bildiğini söyledi Elsi, sonra ertesi gün daha çok polis gelecek ve Mani'yi yine de vuracaklardı. Kanun kanundu. Eğer Mani'nin ölmesi gerekiyorsa, hiç olmazsa şerefiyle ölmesine izin verilmeliydi. Şimdi ona saldırma emri verirdi, sonra köpek kıdemli polisi ısırırdı, önden ya da arkadan, bu

onun bileceği işti, bu sırada ötekiler de Mani'yi vurabilirlerdi. Delirdin mii sen, diye seslendi kıdemli polis kıza. Bu hemen hemen Sempach Meydan Savaşı gibi, dedi Elsi. Kendilerinin kahraman değil, polis olduklarını söyledi Heimättler. Hâlâ merdivende oturuyordu, sonra ayağa kalktı ve belinin tutulduğunu söyleyerek inledi. Kızın hiç de kibar davranmadığını haykırdı kıdemli polis. Onların da kendisine ve Mani'ye kibar davranmadıkları yanıtını verdi Elsi, şimdi arka kapıdan dışarıya uygun adım gitmeleri gerekiyordu. Lustenwyler mutfak zemininde horlamaya devam ediyordu. Yine geleceklerini söyledi, kıdemli polis ve Eggler, Stucki ve Heimättler'le birlikte arka kapıdan çıktı.

Polis bir daha gelmedi, gelen orduydu. Kanton Hükümeti Başkanı da Muhtar gibi inatçıydı; o kantonun adalet ve emniyet teşkilatının başı olmasının yanı sıra, aynı zamanda hükümetin her üyesi gibi, askerin de başıydı. Kendi yönetim bölgesine ait tümen, manevra yapmaya hazırlanırken, tümen komutanı ve karargâh komutanına, birliği Derinlikler Vadisi'ne götürme emri verdi; orada yaşayan halk, ülke savunması açısından, kendilerinin ihmal edildikleri hissiyatındaydı. Tümen komutanının, Sivri Bonder Dağı üzerinden ülkeye birisinin sızma olasılığının bulunmadığı itirazına karşılık olarak, Kanton Hükümeti Başkanı, Rusların Kafkaslar'da, Sivri Bonder Dağı'ndan sızdırabilecekleri tırmanış uzmanları bulunduğunu, bu yüzden Derinlikler Vadisi'nin de karış karış aranması gerekebileceğini, böyle bir olasılık bulunduğunu; böyle bir olasılık varsa, bunun da tatbikatının yapılması gerektiğini söyledi.

"Tek bir birlikle mi?" diye sordu karargâh komutanı, alnını kırıştırarak. Steinbock lokalinin arka odasında oturuyorlardı ve sarhoştular. "Peki, Rus ajanları kimler olacak? Bunların bir biçimde saptanmış olması gerekir."

"Muhtar'ın köpeği" dedi Hükümet Başkanı. "Vurulması gerekiyor. Kanton Adalet Dairesi'nin emriyle."

Tümen komutanı başını iki yana salladı. "Köpek polisin işidir."

"Bir Sovyet Rus ajanıysa, öyle değildir" dedi Hükümet Başkanı. Karargâh komutanı düşündü:

"Köpek bunu biliyor mu?"

"Önce kendisine sormalıyız" diye fikir yürüttü tümen komutanı. "Köpek bir ajanı canlandıracaksa, bu rolü ancak gönüllü olarak üstlenebilir. Onu vurup, sonra da Rus ajanı olduğunu iddia etmek şık olmaz."

"Ordunun, yerli bir köpeğe karşı harekete geçme hakkının olup olmadığını bilmiyorum" diye fikir yürüttü karargâh komutanı.

"O bir ajan" diye kestirip attı, Kanton Hükümeti Başkanı ve üniformasını düzeltti.

Tümen komutanı tereddüt etti. "O yalnızca bir ajanı canlandırıyor. Güzel, bunu kabul edebiliriz. Ama vurmak? Hem de tatbikat sırasında? Görünüşte olabilir bence. Ama sahiden vurmak olur mu?"

Ancak, tümen komutanı Kanton Hükümeti Başkanı'nı kızdırmak istemediği için, harekete geçme ve infaz iznini sonunda verdi. Hükümet Başkanı, bir gece tatbikatı yapıyorrnuş gibi, birliğiyle vadiye girdi. Köy sabahın alacakaranlığında kuşatılmış, köy çıkışları tanklarla tutulmuştu. Bunun bir tatbikat olduğu ve Rus ajanlarını arama talimi yapıldığı, ajanlardan birinin de Mani kılığına girdiği bahanesiyle, önce Muhtar'ın evi ve ahırı arandı, sonra askerler öteki evleri didik didik aradılar, insanları yataklarından kaldırdılar ve hayvanları ahırlardan çıkardılar, köşe bucağı, ateşe hazır tüfekleriyle karıştırdılar. Bir tabur köyün altını üstüne getirirken, bir tabur da kaplıcanın arkasındaki ormanı karış karış aradı, üçüncü bir tabur da, bir zincir oluşturarak vadinin gölgelik tarafına çıktı; güçbela, çünkü

hemen kara batıyorlardı, ama bir tank topunun üç atışı, aramaya son noktayı koydu. Bir subay, tankın tepesinden sahra dürbünüyle bakarken, Sivri Bonder Dağı'nın kayalıklarının doruklarından birinde bir şeyler keşfetmişti.

"Buraya gel!" Tankçı piyade, subayın yanına tırmandı, subay sahra dürbününü ona verdi:

"Şurada."

Tankçı piyade aradı, baktı. "Bir köpek" dedi.

"Ajan" dedi subay.

"Bilemem" dedi tankçı piyade. "Kıpırdamıyor."

"Numara yapıyor sadece" diye açıkladı subay, "dikkati çekmemek için. Casus rolünü çok iyi oynuyor."

"Siz öyle diyorsanız" dedi tankçı piyade.

"Üç atış!" diye emretti subay.

Tankçı piyade üç atış yaptı, toz bulutu indikten sonra, yalnızca Mani değil, üzerinde durduğu sivri kaya da ortadan kalkmıştı.

"Gördün mü bak" diye güldü subay, "işini bitirdik."

Kanton Hükümeti Başkanı, komutan üniformasının içinde bir prens gibi kurulmuş, General Guisan meyhanesinde oturuyordu.

"Güzel" dedi, subay kendisine tam isabeti bildirdiğinde ve ikinci şişe Zizerser'i sipariş etti. "Ordumuz bunun için var, bir de ordunun dağıtılmasını isteyen sığırlar var."

Tatbikat yarıda bırakıldı. Federal Dışişleri Bakanlığı, bir İsviçre tankından yapılan, Sivri Bonder Dağı'nın komşu devletin sınırları içinde kalan bir kayasını havaya uçuran ve dağın İsviçre'den görünemeyen tarafındaki iki dağcıyı hayati tehlikeye sokan üç atışın, yanlışlıkla yapıldığını bildirerek, komşu devletten özür diledi.

Köy sakinleri, ordunun harekete geçmesi yüzünden, kendilerini aşağılanmış hissettiler. Kanton tarafından ortada bırakılmışlardı, tıpkı dünyanın en ücra köşesine geti-

rilip, orada bırakılan ve kokuşan çöpler gibi. Yalnızca Muhtar hiçbir şeyi umursamıyordu. Derinlikler Vadisi'nde adalet yoktu, ahalinin bunu kabullenmesi gerekirdi. Aslında Muhtar, ordunun müdahalesinden bu yana daha geçimli biri olmuştu, gerçi her gün Sivri Bonder Dağı ormanında gözden kayboluyordu ama gözlerine kurnazca bir ifade yerleşmişti. Yalnızca dul Hungerbühler, ölümüne topa tutulduğunu ifade ettiği Mani için rahat durmuyordu. En yakın ikinci köydeki bölge yargıcına kadar gitmişti. Bucak kâtibi, burnunu sildi. Dul Hungerbühler'e köpeğin köpek olduğunu ve vatan için ölmüşse, bunun daha da iyi olduğunu, bu sayede köpekçe yaşamının bir anlam kazandığını, von Kücksen'e gelince, tazminat davasını geri çektiğini, kadının bunu Muhtar'a bildirmesi gerektiğini, bir Liechtenstein'lının bunu yapmasının şaşırtıcı olduğunu, Muhtar'ın buna ancak sevinebileceğini, daha fazlasını istemenin de eziyet vermek ve tutturmacılık olacağını açıkladı.

Köyde huzursuzluk yayılırken, Yoksulluk Evi'nde yüksek konjonktür hüküm sürüyordu. Yaz mevsimi yeniden başlamıştı. Kaplıca lebalep doluydu. Milyonerler, müştemilatın tavan arasında, kerevetlerin üstünde yatıyorlardı; bu kerevetler hapishanelerde olsalar, insan hakları komisyonundan hangisi olursa olsun, infial içinde, bunların kabul edilemez olduğunu bildirirdi. Bütün pencerelerden kahkaha, şarkı ve neşeli kıkırdama sesleri duyuluyor, sesler boğaz üzerinden, yoksullaşmış köye ulaşıyordu. Ancak, Büyük İhtiyar'ın inayeti de gölge yapıyordu. Sıcak bir yaz gecesinde, saat çoktan ikiyi bulmuşken, Moses Melker, papazlık görevinden bitkin bir halde, parkta son bir tur attı. Pırıl pırıl ışıldayan yıldızlar, ona Nil Nehri'ni anımsatıyorlardı. Ottilie'ye yaptığı bir hataydı; Cäcilie'yi tercih ederdi... Ama düşüncelerini bastırdı. Yoksulluk Mo-

ses Melker'e iyi gelmiyordu. Kendi tuzağına düşmüştü. Oysa Yoksul Moses olarak, Grienwil'in yukarılarındaki villasına verdiği isimle, Zenginlik Evi'nde oturmaya hakkı vardı. Fakat geçen yılın kış aylarını, ürpererek anımsadı. Yoğun sis –Grien'in meteorolojik olayları şaşırtıcıydı–, Niederalmen Kimya Fabrikası'ndan yukarı yükselen koku ve bir de puro içen, pralin yiyip kitap okuyan Cäcilie. Kadın ondan, sahip olduğu her şeyin kendisine ait olacağı sözünü almıştı; Melker de mal paylaşımı belgesini imzalamıştı. Yeniden Nil Nehri'ni düşündü. Aslında Yoksulluk Evi'ne gideceğine sevinmişti, üstelik her akşam ve her sabah işe gömülmüştü ve yoksulluğu eskisinden daha hararetle vaaz ediyordu, öyle bir hararetle ki, konuklar zengin oldukları için dehşete kapılıyorlardı, dizlerinin bağı çözülüyordu, sonra bir o kadar neşeyle çıkarıyorlardı kaplıcadaki yoksulluğun, birbirine yardım etmenin, birbirine gülümsemenin, birbiri için orada olmanın tadını. Keşke, yemek biraz daha iyi olsaydı, diye düşündü Melker. Yemek önceki sezondan daha da berbattı; bu ülkedeki en yoksulların yemeği bile, "Yoksulluk Evi"ndeki multimilyonerlerin coşkuyla mideye indirdiği bu yemeğin yanında çok zengin bir sofra olarak tanımlanabilirdi. Moses Melker, düşüncelere dalmış bir halde parkın doğu ucuna varmıştı. Boşiman zencisi yüzüne ışık düşüyordu. Işık doğu kulesinin en üst katından geliyordu. Melodik bir şarkı duyuluyordu. Melker gölgeye çekildi ve kaplıcaya gitti. Servis kapısında Krähenbühl duruyordu.

"Doğu kulesinde kim var?" diye sordu Moses Melker.

"Hiç kimse" diye yanıtladı Krähenbühl.

Ama orada ışık var" dedi Moses Melker. "Ve birisi şarkı söylüyor."

"Saçma" dedi Krähenbühl. "Kule odası boş. Kiralanması yasak. Nedenini bilmiyorum. Hiç girmedim oraya."

Moses Melker parka geri döndü. Doğu kulesinde artık ışık yoktu.

Jamaika'nın Kingston şehrindeki hayvanat bahçesine iki boa yılanı bekleniyordu. Boa constrictor. Sandık açıldığında, boş olduğu görüldü. İki hafta sonra yılanlar, Kingston'dan arabayla iki saat uzaklıktaki bir otelde görüldüler. Otel, yağmur ormanındaki bir tepenin yanında, yoğun bir cangılın içinde yer alıyordu ve haftalardır, müşterileri kaçıran, çisenti halindeki yağmura maruz kalmıştı. Otelin çevresinde, rüzgârın birbirlerine sürttüğü palmiye ağaçlarının oluşturduğu, bıçakların bilenişini andıran bir hışırtı vardı. Hiçbir yerde duvar yok gibiydi, otelin içinde rüzgâr ve çisenti yağmur cirit atıyordu. Her şey nemliydi ve dört bir yanda hevenkler halinde, iplere sıralanmış muzlar asılıydı; büyük muzlar, küçük muzlar. Yemek salonunun karşısındaki açık kütüphanede nemden kabarmış bir kuyruklu piyano duruyordu. Küflenmiş kitap dizileri, zeminde gevşemiş halılar vardı. Parke kabarmış, dört bir yandan, çatlaklarda mantarlar bitmişti. Verandayı andıran yemek salonunda otel sahibi, ailesi ve aşçı kadınla birlikte, kart bir tavuğu yiyordu. Otelci, elli yaşında, kızıl saçlı, çilli, kirpiksiz bir İskoç'tu; karısı güzel, kendisinden on beş yaş daha genç bir melezdi; oğlu yirmi yaşında ve kapkaraydı; yalnızca kızıl saçları, babasının bu İskoç olduğunun yegâne kanıtıydı. Aşçı kadın, cüce gibi, teni buruşmuş bir Kızılderili'ydi. Caddeden bir hışırtı duyuldu. Metrelerce uzunluktaki iki boa yılanı, masanın üstünden ok hızıyla geçtiler; biri kar beyazıydı, diğeri kırmızımsı griydi ve koyu renk uzunlamasına bir şeridin üzerinde, yumurta biçimli büyük sarı-gri lekeleri vardı. Sonra salonun içinden binanın yukarıdaki konuk odalarına açılan verandayı andıran çıkıntısında gözden kayboldular. Aile, dehşete kapı-

lıp kıpırtısız kalmıştı, yalnızca aşçı kadın, tavuk budunu kemirmeyi sürdürmüştü. "O my God" diyerek inledi otelci, yerinden sıçradı, av tüfeklerine doğru koştu, birini de oğluna verdi: "O my God." Verandadan yukarı usulca çıktılar, kapıları hızla açtılar. Caddeden bir korna sesi yükseldi, postacı bir çuval taşıyordu; "Mektuplar" dedi ve çuvalı yemek odasının zeminine boşalttı. Melez kadın hâlâ masadaydı. Kıpırdamıyordu. Aşçı kadın ikinci tavuğu yemeye başlamıştı. Postacı üç çuval daha getirdi, onları da boşalttı. Baba ve oğul ilk odaları aramışlardı, verandadan yukarı çıktılar, yukarıda, çatıdan bir şapırtı duyuldu; muazzam bir cıyaklama, soluklanma ve debelenme. Yüzme havuzunda bir şeyler yuvarlandı, suyun içine şapırdadı ve sıçradı, yağmur adeta bir perde oluşturduğu için, bunun ne olduğu anlaşılamadı. İskoç'un işe aldığı iki Siyah, en sondaki dairenin duvarına yaslanmış bir halde oturuyorlardı, yüzme havuzunu gösterdiler: "The great old man, the great old man" diye fısıldadılar. İskoç, duvarın arkasından bir tıkırtı duydu. Masada, beyaz smokinli bir albino, bir daktilonun başında oturuyordu; postanın geldiğini, almak gerektiğini söyledi. İskoç, felç olmuş gibi ve hiçbir şey anlamadan, mekanik bir sesle, oğluna gidip bakmasını emretti. Oğul mektup yığınını, hâlâ kaskatı kesilmiş duran annesinin ve hiçbir şeyi umursamayan ve bu nedenle de hiçbir şey fark etmemiş olan, tavuk yiyen aşçı kadının yanında buldu. Bir sepet aldı, mektupları içine doldurdu ve taşıyabildiği kadarını, oflaya puflaya yukarı götürdü. Albino, mektupları havuza atmasını ve ötekileri getirmesini emretti. Havuzdaki, etrafında yüzen mektuplara aldırmadan, şapırtıya devam ediyordu. Oğul, sepetler dolusu mektubu, art arda, bakmadan atıyordu yüzme havuzuna. İskoç orada duruyordu. Daha ne istediğini sordu albino, oğul kâğıt dolu son sepeti getirdiğinde; sonra baba

ve oğul verandadan aşağıya indiler. "O my God" diye inledi, otelci. Postacı üç gün üst üste geldi. Üç gün boyunca sepetler dolusu mektup, yüzme havuzuna boşaltıldı. O, yatağın üstünde, bornozuyla uzanmıştı ve Gabriel'in daktilo tıkırtısını, yağmurun çisentisini ve palmiye yapraklarının birbirine sürtünmesini duyuyordu. Daha dışarıya bir bakış bile atmamıştı. Neyin sürtündüğünü anlamıyordu, neyin çiselediği onu ilgilendirmiyordu, Gabriel'in ne yazdığı umurunda değildi. Eskiden, mektupların yanıtını dikte ettirirdi ona. Onlar mektup da değillerdi, taş levhalardı ve Gabriel, kendisine dikte edilen yanıtı, keskiyle taşa oyardı, sonra yanıtın çizilebildiği kil tabletler getirildi, böylesi daha çabuk oluyordu. Gabriel hiyeroglifleri papirüsün üzerine resmetti, İbranice'yi, dikte edildiği hızla yazıyordu, ama gitgide daha çok mektup geliyordu. Fakat bunların tümü de dilenme mektupları oldukları için, daha en başından, çok azına, keyfine göre yanıt veriyordu ve her zaman reddediyordu; ama genellikle fantastik ifadeler kullandığı için, ricayı kabul ettiği zannediliyordu. Sonunda, dikte ettirmekten yorulunca, Gabriel'e bizzat yanıtlama yetkisini verdi; Gabriel mektupları yanıtlamak için önce okumak zorunda olduğundan, ona mektupları yanıtlamak için önceden okumamasını tavsiye etti. Daha sonra, Gabriel'in okunmamış mektupları yanıtlaması gerektiğini Büyük İhtiyar'ın çoktan unutmasının ardından, Gabriel de görevinin ne olduğunu unutmuştu ve daktilonun tuşlarına anlamsızca vurmaya başladı. Tek parmağıyla. Önceleri kâğıdı çıkarıp bir zarfa koyuyor, zarfın üzerine o anda aklına gelen bir adres yazıyordu, sonra hep aynı kâğıtta kaldı, daha sonra da kâğıtsız yazmaya başladı, sonunda daktilo şeridini de kullanmadı, en sonunda sadece tıkırdatır olmuştu ve onun bu tıkırdatması Büyük İhtiyar'a yetiyordu. Yine de her geçen gün daha çok mektup

geliyordu. Aslında mektupların çok küçük bir bölümüydü gelenler. Çünkü posta idaresi onun nerede kaldığını artık bilemiyordu; böylece ona gönderilen mektuplar yıllarca yollarda dolaşıyordu. Bu yüzden dul Hungerbühler'in bir mektubunun ona ulaşması, tamamen bir rastlantıydı. Okuyacağından değil ya, anlamazdı da zaten, çoktandır her şeyi unutmuştu: satın aldığı kaplıcayı, teolojisi kendisini eğlendiren Moses Melker'i; hatta nerede olduğunu bile bilmiyordu artık. Hangi güneş sisteminde, hangi galaksiде, hangi evrendeydi? Öyle içi geçmiş bir haldeyken, ansızın bir puro istedi canı ve Havana purosu anında dudaklarının arasındaydı; eğer bu bir Havana purosu idiyse ve Kingston denilen bu yer de antimaddeden ya da başka herhangi bir şeyden oluşmuş başka bir evrende değil de yeryüzünde bulunuyor idiyse. Gabriel ayağa kalktı ve otelcinin oğlunun, içindekileri yüzme havuzuna boşaltmak üzere getirdiği sepetten bir mektup aldı, her gün gelenlerin arasından, tesadüfen tam da dul Hungerbühler'in yazdığı mektubu çıkarmıştı. Gabriel mektubu güneşe tuttu ve mektup, yağmurdan ıslanmış olduğu halde, hemen tutuştu. Bu mektupla Gabriel, efendisinin purosunu yaktı, efendisi purodan bir nefes çekti ve puroyu önündeki hasır yaygıya fırlattı, puro orada bir delik açtı, konuklar hesabı ödemeden hemen sıvıştıkları için, çağrılan polisin saptayabildiği yegâne şey, hâlâ için için yanan bir delikti; rutubete rağmen alevlenmişti, öyle ani olmuştu ki alevlenmesi, polis, otelci, oğlu, melez kadın ve Kızılderili kadın, otel yanıp kül olmadan önce, kendilerini sokağa ancak atabilmişlerdi.

Öteki sendikalar birleşmemiş olsalardı, sahipleri Yoksulluk Evi'nde zenginliğin meşakkatlerini üzerinden atan zenginlerin villalarını soymak, bu yaz sendika için müthiş

bir fırsat olacaktı. Durum şeffaf olsaydı, yeni sendikayla işbölümü mümkün olduğu gibi, avantajlı da olurdu. Yeni sendikayı kimin kurduğunu hiç kimse bilmiyordu. Eski patronlar susuyorlardı. Belki kendileri de bilmiyordu. Ayrıca, Büyük İhtiyar'ın, ya kendi sendikasını, yeni sendikanın bilinmeyen kurucusuna; kendini işlerden geri çekmek ve kafasını dinlemek istediği için öteki sendika tarafından tasfiye edilmesi koşuluyla sattığı ya da Büyük İhtiyar'ın yeni sendikanın kurucusundan, onun sendikasını, piyasaya tek başına hâkim olmak için, tasfiye etme koşuluyla satın aldığı söylentisi yayılmıştı. Bu arada elbette uzmanlar, yeni sendikanın bilinmeyen kurucusunun Jeremiah Belial olduğunu öne sürmüşlerdi. Fakat Jeremiah Belial'ın Büyük İhtiyar'la bağlantısının ne olduğunu, onunla özdeş mi, onun işgüderi mi, yoksa rakibi mi, hatta şefi mi olduğunu hiç kimse bilmediği için, geriye tek seçenek olarak kalan spekülasyonlar, her iki sendikanın üyeleri arasındaki belirsizliği öyle bir artırdılar ki, sonunda açık bir savaş patlak verdi. Kimin kimi satın aldığını ve kimin kimi tasfiye edeceğini hiç kimse bilmiyordu. Manhattan, Chicago, San Francisco ve Los Angeles'ta, ama aynı zamanda Mexico City, Rio, São Paulo ve Hongkong'da vs. kurbanlar çığ gibi artıyordu. Berber dükkânlarının kâh birinde kâh bir diğerinde koltuklardan devrilenler oluyordu. Berberler yarı tıraşlı cesetler karşısında, ellerinde fırça ve usturayla, afallayıp kalıyorlardı. Lüks randevuevlerinin bir gün birinde bir gün bir diğerinde kat görevlileri ya da oda servisi yapan kızlar, kahvaltı, kahve veya çay, sıcak kruvasan ya da tost, jambonlu sahanda yumurta veya rafadan yumurta, taze sıkılmış portakal suyu ve müsli getirdiklerinde kadın erkek çiftleri, bazen de erkek ya da kadın çiftleri, cerrahi açıdan kusursuz bir biçimde parçalanmış. Müessesenin öteki müşterilerini rahatsız etmemek için ağızları plasterle

yapıştırılmış bir halde buluyorlardı ve Hudson'a bakan bir çatı katında, kömürleşmiş çelimsiz bir adamın cesedi, dişlerinin arasında bir jointle, şöminenin içinde bulunmuştu.

Michael Ascona'daki kliniği kapattı ve kış sezonu için kaplıcada, çamaşırhaneyi ameliyathane olarak kullanarak bir acil klinik kurdu. Ona "Dok" diyorlardı. Havada kötü bir şeyler vardı, herkes birbirinden kuşkulanıyordu. Ekim sonunda Marihuana Joe ve Big Jimmy teşrif ettiler. Lüks dairelerine başkaları yerleşmişti, tüm sendika buraya toplanmıştı. Düşmanca karşılandılar, herkes korkuyordu onlardan. Birlikte, iki kişilik tek bir odaya razı olmak zorunda kaldılar. Sing-Sing hapishanesindeyken, kendisine tek kişilik bir hücre tahsis edildiğini söyledi Big Jimmy. Zaten ikisi ancak bir gece aynı odada kaldılar. Hemen, ertesi gün Marihuana Joe çamaşırhanede yattı. Birkaç haftalığına. İstemeye istemeye boyun eğmişti. Onu yeniden biçimlendirmek için birden fazla ameliyat gerektirdiğini, orijinal yüzünün sendika için büyük bir riziko oluşturduğunu açıklamıştı ona Dok. Diğerleri, ondan yana güvenlikte olduklarına sevinmişlerdi, Hudson'a bakan çatı katında bulunan ceset onun hesabına yazılmıştı; kömürleşmiş adamın, Büyük İhtiyar'ın sendikasından olduğuna her zaman inanmışlardı. Peki, Marihuana Joe kimin emri üzerine eyleme geçmişti? Ortalıkta dolaşan söylentileri biliyorlardı. Perdeleri örtülü pencerelerin ardında, huzursuzca iskambil oynuyor, tütün içiyor, poker çeviriyor, porno filmler izliyorlardı; von Kücksen, Wanzenried'in karıştığı olaydan dersini almış ve klasikleri ortadan kaldırmıştı. Kendisi de batı kulesinde, sahici ve sahte kopya tabloların arasında yaşıyordu. Bazen Oskar geliyordu yanına, bazen de Edgar. Raphael, Raphael ve Raphael'den almıştı emri; göz kulak olması gerekiyordu. Sendika Wanzenried'e ar-

tık güvenmiyordu. Fakat can sıkıntısı, klasikler olmadan da kaçınılmazdı. Hepsi birden yine bir esneme denizine dalmışlardı. Kış mevsimi de buna ayak uydurmuştu. Kar, tipi fırtınaları yerine, dayanılmaz bir sıcaklık, tarifsiz bir kuru hava vardı. Orman kurumuş gibiydi. Kimse yerinden kıpırdamaya cesaret edemiyordu. Kaplıcanın arkasında Fronten hep aynı şiirleri okuyordu yüksek sesle: "Harz'a Kış Gezisi", "Prometheus", "İnsanlığın Sınırları", "Ağıt" ve hep tekrar "İlk Kelam"dan şu sözler: "Böylece görünüşte özgürüz, çünkü yıllar sonra, başlangıçta olduğumuzdan daha yakındayız." Dolunay yükseldi, yavaş yavaş gökyüzünü dolaştı, köyün üzerinde göründü. Big Jimmy otelden sessizce ormana gitti, şiir okuyan öğretmenin önünden, boğazdan aşağıya indi: "Sona erme-yişindir, seni büyük kılan ve asla başlamıyor oluşun yazgındır senin, şarkın döner durur yıldızlı gök kubbe misali, başlangıç ve son daima hep aynıdır, ortanın getirdiği ise, belli ki sona kalandır ve başlangıçta olandır." Elsi kaplıcaya doğru baktı. Kaplıca henüz gölgedeydi, pencereyi açtı, pencereden giren sıcak rüzgârı içine çekti, ayın harelenerek yaklaştığını gördü, yuvarlak ve kocamandı ve Big Jimmy'nin kafası ayı karartıyordu. Elsi çığlık atmak istedi. Ama ay dünyanın etrafından dönüyor, dünya güneşin etrafında dönüyordu ve dünyada dolunay vardı ve ayda yeni dünya vardı. Her şey zorunlu olarak gerçekleşiyordu. Güneş ayda yansıyor ve ay dünyada yansıyordu ve Big Jimmy odaya tırmandı ve Elsi çığlık atmadı.

Çok genç yaşta ölen eski bir federal bakanın cenazesi vesilesiyle bir Kantonlar Meclisi üyesinin, çok yaşlı bir eski federal bakana tesadüfen –aslında sırf bir sohbet başlatmak amacıyla– Eski Federal Bakan'ın ve kendisinin ve ismini unuttuğu başkalarının da üye oldukları şeref komi-

tesinin ne zaman yeniden toplanacağını sormasının gerekli olup olmadığı ayrı bir soru. Eski Federal Bakan ne yanıt vereceğini bilememişti, çünkü zaten hiçbir şey bilmiyordu. Cenaze töreninden sonra belgelerini karıştırdı. Bir çekmecede Swiss Society for Morality diye bir derneğin yönetim kurulu listesini buldu. Bu derneğin başkanı olduğunu fark ederek şaşırdı. Hâlâ açıkça içinde olduğu son şeref komitesiydi bu. Huzursuzluğa kapılarak, yönetim kurulunu toplantıya çağırdı. Yönetim kurulu çaresizdi, özellikle bir Kantonlar Meclisi üyesi, tesadüfen muhafaza ettiği İngilizce tüzüğün üzerinde saatlerce kafa yorduktan sonra, orada bulunanların bir şeref komitesini değil, Boston Society for Morality'nin bir şubesi olan Swiss Society for Morality'nin yönetim kurulunu oluşturduklarını ortaya çıkarmıştı. Şimdi aslında bir yönetim kurulu olan şeref komitesinin üyeleri, o kadar çok sayıda denetim kurulunun üyesiydiler ki, yönetim kurulunun hiçbir üyesi Boston Society for Morality'nin adını daha önce duyduğunu anımsamıyordu. En iyisi yönetim kurulu olarak topluca istifa etmekti, ama bundan önce Boston Society for Morality tarafından kurulan Swiss Society for Morality'nin de neyin nesi olduğu hakkında bilgilenmek daha iyi olacaktı. Yönetim kurulu, Eski Federal Bakan'dan gerekli adımları atmasını rica etti, o da Kantonlar Meclisi üyesinden tüzüğü kendisine teslim etmesini rica etti ve toplantıyı bitirdi. Eski Federal Bakan, mütevazı bir aileden geliyordu. Uzun süre Bern'de ortaokul öğretmenliği yapmıştı, aslında politikaya gönülsüzce, adeta mekanik bir biçimde girmişti; kendi deyişiyle, çığ altında kalmış bir taş gibi, federal bakanlık koltuğuna yuvarlanıvermişti. Ortaokul öğretmeni olarak daha önemli birisiydi. Yalnızca bir federal bakandan ibaret değildi. Bir federal bakan olarak ise, özellikle ekonominin ve ekonomik çıkarların şeffaf olma-

yışından mustaripti. Sanki zifiri karanlıkta, bir manevra tertibatının önünde, binlerce ekspres trenin, yerel ve ilave trenlerin, yük trenlerinin makaslarını düzenlemesi gereken biriymiş gibi görüyordu kendini, bu yüzden şu ya da bu trenin çarpışmasına şaşmamak gerekirdi. Şimdi bu ileri yaşında, başına bir de Swiss mi yoksa Boston mu olduğu bilinmeyen bu şüpheli Society for Morality aksiliğinin gelmiş olması iyice canını sıkıyordu. Eski bakanlığındaki bir hukukçudan, kendisine yardımcı olmasını rica etti. Bu hukukçunun tüzüğü okuduktan sonra vardığı sonuç hiç de iç açıcı değildi. Tüzük öylesine incelikle kaleme alınmıştı ki, yönetim kurulu, yalnızca şeref komitesini oluşturmayı kabul ettiğini imzaladığını zannederek, Swiss Society for Morality derneğini bizzat kurmuş ve kendini yönetim kurulu olarak ilan etmişti. Aslında böyle bir aptallığı hiç kimse yapmamalıydı. Kendisinin bunu yaptığını söyleyerek iç çekti Eski Federal Bakan. Hukukçu, ayrıca yönetim kurulunun birkaç hafta sonra kanton başkentindeki Habegger adında bir avukatın aracılığıyla, bir kaplıca satın aldığını da ekledi. Society for Morality'nin bir kaplıcaya neden gerek duymuş olduğuna şaşırdı Eski Federal Bakan. "Yoksulluktan Sevinç Duymak" organizasyonu yazın bu kaplıcaya gerek duyuyor, diye açıkladı hukukçu. Eski Federal Bakan güldü, çulsuzların kaplıcadan yararlanmaları için tuhaf bir isimdi bu. Milyonerler için, diyerek düzeltti onu hukukçu; kış sezonu için de von Kücksen diye bir İmparatorluk Kontu kiralamıştı kaplıcayı, sahte tablolar satarak milyonlar kazanan bir Liechtenstein'lıydı bu. Şimdi mutlaka hapistedir, dedi Eski Federal Bakan. Sahte olduğunu belirttiği, ama müşterilerin sahici zannettiği tabloları satıyormuş, diye açıkladı hukukçu. Herhalde "Yoksulluktan Sevinç Duymak" iflas eder, dedi Eski Federal Bakan; hangi milyoner, yoksul ya-

şamak ve bir de bundan sevinç duymak için gider ki kaplıcaya. Yalnızca en zengin olanlar, diye açıkladı hukukçu, kaplıca görülmedik ölçüde iş yapıyordu. Derneğin kasasına muazzam bir gelir akmış olmalıydı. Bundan haberinin olmadığını söyledi Eski Federal Bakan. Bu konuşmadan sonra bütün gece gözüne uyku girmedi. Doksan beş yaşındaydı ve yirmi yılı aşkın bir süredir duldu. Huzurevine gitmek istememişti. Yetmiş yaşındaki bir İtalyan kadın evinin işlerini görüyor ve her gün sövüp sayıyordu ona; duruma göre, çok yediği, az yediği, düzensiz yediği, öyle sağlıksız yaşarsa hiç yaşlanmadan öleceği vb gibi gerekçelerle. Kadın sövüp saydığı sırada adam işitme cihazını çıkarıyor ve söylenmesi bitene kadar, kadına sakin sakin bakıyordu. Fakat bu sabah ilk defa kadına çenesini kapamasını söyledi, kadın da kahvaltı servisini ağlayarak yaptı. Eski Federal Bakan kahvaltıyı olduğu gibi bıraktı, yazı masasına geçti ve Kanton Hükümeti Başkanı'na bir mektup yazdı. Yanıt olumluydu, kanton yalnızca ahlaksal açıdan değil, mali açıdan da Swiss Society for Morality'ye ev sahipliği yaptığı için, kendini mutlu sayabilirdi; derneğin hesabında bir buçuk milyon yatıyordu, her şey yolundaydı, hatta Derinlikler Vadisi muhtarıyla yaşanan tartışma bile durulmuştu. Hükümet Başkanı bunu yazmayacaktı. Swiss Society for Morality, Eski Federal Bakan'ı kuşkulandırmıştı. İkinci bir defa daha oyuna gelmeyecekti. Yolunda gitmeyen bir şeyler vardı. Ne gibi bir tartışma olmuştu? Eski Federal Bakan, Muhtar'ı Derinlikler Vadisi'nden getirtti ve yol masrafını da ödedi.

Bir kız çocuğu gibi pembe tenli, ufak tefek, narin bir adam olan Eski Federal Bakan, berjer koltuğunda oturuyor ve sirkeli sıcak suyla, her akşam yaptığı ayak banyosunu yapıyordu. Kitap rafındaki bir boşlukta, iri siyah bir

erkek kedi oturuyordu. Eski Federal Bakan'ın karşısında da, devasa bıyığıyla Muhtar oturuyordu. Tütün içebilir miyim diye sordu, Muhtar. Bir Havana purosu isteyip istemediğini, sordu Eski Federal Bakan, bir Küba elçisinden bir kutu puro almıştı. Muhtar, piposunu içmeyi tercih ettiğini söyledi, piposunu çıkardı ve yaktı. Bundan sonra, Eski Federal Bakan, anlatmasını istedi Muhtar'dan. Muhtar anlattı ve anlattıktan sonra, Eski Federal Bakan ona inandığını söyledi. Kendisine başka hiç kimsenin inanmadığını belirtti Muhtar.

"Büyük meziyet" dedi Eski Federal Bakan, "köpeğinizi, kızınız Elsi'den daha çok seviyorsunuz."

"Sayın Eski Federal Bakan" diye söze girdi Muhtar, "köpeğim Mani'yle konuşabiliyordum, kızım Elsi'yle ve rahmetli karım Mädi'yle konuşamıyordum. Kadınlar insanı dinlemezler. Ama Mani beni her zaman dinlemiştir."

Eski Federal Bakan, Muhtar'ın Mani'yle ne konuştuğunu öğrenmek istedi, bu sırada İtalyan kadın leğene sıcak su ekledi.

"Ne olsun" dedi Muhtar, "işte sevgili Tanrı'nın neden adaletsiz olduğu, gerçekten sevgili bir Tanrı mı olduğu, neden başka dağ köylerini kayırdığı, onlara yabancıların geldiğini, bizim ise gözlerimizi boğazın öte yanında, güneşli yamaçtaki, milyonerlerin geldiği kaplıcaya dikmek zorunda olduğumuzu, bizim tarafa ise kimsenin gelmediğini, en fazla ara sıra, birkaç sırt çantalı gezginin geldiğini, onların da kendi çadırlarında yattıklarını ve erzaklarını beraberlerinde getirdiklerini ve olur da bir meyhanede arzı endam ederlerse, bu köy kadar berbat bir yer görmediklerini söylediklerini kara kara düşündük birlikte ve neden diye sorduk birbirimize, Mani ve ben; neden bizim köye çığ düşmüyor ya da toprak kaymıyor, öteki köylerde olduğu gibi her şeyi yerle bir etmiyor; o zaman tüm İsviçre bize yar-

dım ederdi, radyoda 'Mutluluk Zinciri' programı para toplardı ve televizyoncular gelirdi, köy ünlü olurdu ve yeni baştan inşa edilirdi, paraya kavuşurdu. Demek ki şu sevgili Tanrı'da yolunda gitmeyen bir şey var, insanlarla ve doğayla ilgili her şey bu kadar adaletsiz olduğuna göre, dedik; köpek, ikili konuşmalarımızda benimle hemfikirdi; elbette yalnızca gözleriyle konuşuyordu. Ve ben birinden diğerine; bir Kanton Meclisi üyesinden, bir Kantonlar Meclisi üyesine, oradan bir Ulusal Meclis üyesine koşturarak eve geç geldiğimde, Mani köpek kulübesinden çıktı ve evin kapısının önüne oturdu. Ne istiyorsun, diye sordum köpeğe. Bana baktı ve sağ patisini uzattı. Patisini sıktım ve ha demek, beni selamlamak istiyorsun, dedim. Bunun üzerine köpek, bu birinden diğerine koşturma saçmalığını bırakmamı, kendisinin, Mani'nin bu işi yoluna koyacağını söyledi."

"Söyledi mi?" diye sordu Eski Federal Bakan.

"Gözleriyle" diye açıkladı Muhtar. "Köpeğin ne demek istediğini anlıyordum. Sayın Eski Federal Bakan, kadınlarla böyle bir konuşma yapılabilir mi? Köpekle konuştuğumu Kanton Hükümeti Başkanı'na söylemeyişimin tek nedeni, beni deli zannetmesini istemeyişimdir." Sayın Eski Federal Bakan da kedisiyle konuşuyor muydu?

"O bir erkek kedi" dedi Eski Federal Bakan, "sonra o konuşmaz, susar benimle birlikte, bu da aynı kapıya çıkar, biz de, ben federal bakanken, kendi yaptığım ya da kolejiyal sistem içinde kabul etmek, örtbas etmek zorunda kaldığım; deyim yerindeyse eşeklikleri gözden geçiriyoruz. Dışarıya karşı sürekli birlik içinde olması gereken yedi federal bakan! Ve sadece bir kadın, federal bakanlık koltuğuna oturacak olduğunda, kimse ona karşı çıkmaya cesaret edemez. Hükümete iki kadın girdiğinde, ikisi asla birlik olmazlar ve kolejiyal sistem paramparça olur. Bu yüz-

den, en iyisi yedi kadın. Erkeklerden daha aptal değiller ya. Kedinin beni anlamasından ötürü mutluyum, Maudi; benim, Eski Federal Bakan'ın, sadece bir insan olduğumu ve kendimce aptallıklar yaptığımı düşünse de. Sizin köpeğiniz nerede şimdi?"

"Vuruldu, bir tank mermisiyle."

Eski Federal Bakan şaşırıp kaldı. "Ve siz yine de avukat avukat dolaşıyorsunuz! Niçin?" dedi, kafasını iki yana salladı. Bunu biraz daha ayrıntılı öğrenmek istiyordu. Bir tank onların köyüne nasıl gelmişti? Tüm bir tümenin, Mani'yi vurmak için köyü işgal ettiğini açıkladı Muhtar ve öyküyü anlattı.

Eski Federal Bakan başını salladı. "Orduya her türlü aptallığı yakıştırırdım ama ya bu Mani?" dedi. "Görülsün de vurulsun diye, Sivri Bonder Dağı'nın kayalıklarından birine tırmanmaz ki bu köpek."

Köpeğin çok meraklı olduğunu söyledi Muhtar.

"Demek öyle" diye güldü Eski Federal Bakan.

"İşte yani" dedi Muhtar, "ordunun vurup devirdiği Mani değildi. Sayın Federal Bakan anladı zaten; ben yeni bir Mani yontmaya başlamıştım, eski Mani hiç olmamıştı, bunun üzerine, sabahtan, tümen gelmeden bir gün önce, öğretmenle birlikte... Korkunç bir işti bu; ahşap bloğu Sivri Bonder Dağı'na yerleştirmek, ne de olsa, bir taklitten de öteydi."

"Tahmin edebiliyorum" dedi Eski Federal Bakan, "köpeğiniz şimdi nerede?"

"Ormanda bir mağarada" diye yanıtladı Muhtar. "Haftada iki kere yiyecek götürüyorum ona, Elsi de yiyecek götürüyor ona, bazen Mani'nin kendisinin avlandığı da oluyor."

"Akıllı bir hayvan", diye saptamada bulundu Eski Federal Bakan, sahibinden de akıllıydı. Özellikle kızına sahip çıkamıyordu, sahibi.

Muhtar, İtalyan kadının ayaklarını yıkadığı leğeni dışarı taşımasını ve Eski Federal Bakan'ın, ayaklarını bir havluyla kurulamaya başlamasını seyretti.

"Elsi'nin de hoşuna gitmemiş değildi, bunu hemen sezinledim" dedi Muhtar. "Elsi de annesi gibi erkek delisidir, annesine de deli gibi göz kulak olmak zorunda kalmıştım ve bir defasında Elsi'nin odasına birisi çıkmıştı, kim olduğu benim için fark etmez, sanırım, hızarcı Noldi'ydi. Ancak bu herif evlenmek isterse, buna karşı çıkarım; bir çocuk doğacaksa, Pretánder soyadını taşımalı, ben son Pretánder'im. Ve bu bir erkek çocuk olmazsa, sevgili Tanrı kötü bir mucizeye tanık olur; o zaman ben ateist olurum."

Eski Federal Bakan güldü, Elsi'nin durumu henüz o raddeye varmamıştı elbette, ama Muhtar bu tavrıyla bir dava açma şansını kaçırmıştı, bunun için kapı kapı dolaşması anlamsızdı. Köpek bu konuda haklıydı, fakat boş bir kaplıcanın bu kadar çok süte gerek duyması zaten kendisini de şaşırtıyordu ve son derece karanlık bir tip olan gece bekçisinin Mani'den başka bir köpek tarafından ısırılmış olması ihtimal dahilinde değil miydi?

"Öyle olması gerekiyor" dedi Muhtar, "bunu hep düşündüm, özellikle İmparatorluk Kontu'nun, Liechtenstein'da ünlü bir doberman çiftliğinin bulunmasından dolayı."

"Lanet olsun" dedi Eski Federal Bakan, "bunu Kanton Hükümeti Başkanı'na anlattınız mı, Muhtar?"

"Aklıma şimdi geldi" dedi Muhtar.

Eski Federal Bakan, başını iki yana salladı. Kaplıcanın bu kış boş mu kaldığını sordu ve çoraplarını giydi.

"Geçen kış gibiydi" dedi Muhtar, "içeride birileri var, hem de tek kişi değiller, pencere kanatlarının çatlakları arasından, her yerde ışık olduğu görülüyor ve kimi zaman konuşmalar duyuluyor."

"Demek öyle, Muhtar, şimdi birlikte bir kırmızı şarap içelim" dedi Eski Federal Bakan. Bu arada neler olup bittiğini bana bir kez daha en ince ayrıntısına kadar anlatın. İlk anlatışınızdaki gibi bazı şeyleri atlamayın ama."

Eski Federal Bakan sağ dizine vurdu ve siyah erkek kedi kucağına atladı. İtalyan kadın kırmızı şarabı getirdi. Muhtar her şeyi tekrar, baştan anlattı, Eski Federal Bakan dinledi, birlikte bir şişe şarap içtiler. Sonra Eski Federal Bakan, Muhtar'a gidebileceğini söyledi, onun için Hirschen Oteli'nde bir oda ayırtmıştı, ona yardım edemediği için üzgündü, kendisi nihayetinde bir insandı ve yüz yaşına merdiven dayamıştı.

"Önemi yok" dedi Muhtar. "Hoşça kalın o zaman. Birisiyle, köpeğim hakkında konuşabilmek, iyi geldi bana."

Eski Federal Bakan yeniden yalnız kaldığında, yazı masasına geçti ve Kanton Hükümeti'ne, Kanton Hükümeti Başkanı'nın, Pretánder vakasını son derece tarafgir bir biçimde soruşturduğunu, daha doğrusu hiç soruşturmadığını ve kendisinin buna ne kadar şaşırsa az olduğunu yazdı. Hangi köpeğin ısırdığı açıklığa kavuşturulmamıştı. Tazminat davası açmış olan, daha doğrusu artık tazminat davasını geri almış bulunan kişinin, saldırgan köpekler yetiştirdiği bir çiftliği vardı ve ısırılan gece bekçisinin kendisine teslim edilen miktardaki sütü tek başına tüketebilmesi olanak dışıydı. Bu koşullarda, kaplıcayı denetlememiş olmak, baştan savmacılıktı. Şimdi yine kış sezonuydu, Kanton Hükümeti Başkanı'na, kaplıcayı denetlemesini ve boş olup olmadığından emin olmasını salık vermeliydiler. Öteki hükümet üyeleri de tanık olarak götürülmeliydiler; çünkü başkan iki kat önyargılıydı, kendisi aynı zamanda askerin de başındaydı ve tümeniyle bir köpeği vurmak için Derinlikler Vadisi'ne girmişti; şimdiye kadar yapılmış en büyük

askeri işgüzarlıktı bu, başkan askeri mahkemede yargılanmayı hak ediyordu. Ayrıca kendisi, başkan sıfatıyla, yönetim kurulu adına Swiss Society for Morality'yi ilga ediyor ve dosyaları ilgili kantonun savcılığına teslim ediyordu. Ardından yeniden berjer koltuğuna yaslandı, kedi kucağına atladı ve Eski Federal Bakan uyuyakaldı.

Hükümet üyeleri ve soruşturma yargıcı, Derinlikler Vadisi'ne doğru yola çıktılar; çoğu ilk kez gidiyordu oraya. Von Kücksen, hükümet genel sekreterinden bu ziyaretin haberini gizlice almış ve Liechtenstein'a sıvışmıştı, delegasyon ise, onun hiçbir şeyden haberinin olmadığını sanıyordu. Delegasyon kaplıcaya baskın yapmak istemişti. Gerçi Wanzenried az ya da çok yaralı olanları müştemilatın tavan arasına yerleştirebilmişti. Balık istifi duruyorlardı orada. Ama ameliyathane tekrar bir çamaşırhane şekline dönüştürülememişti. Marihuana Joe yatıyordu orada, çehre değişikliği yeniden bir genel anesteziyi zorunlu kılmıştı; bu yüzden hükümet üyeleri, kaplıcada gezinirken, Wanzenried huzursuzluğa kapılmıştı. Yürümekte hâlâ biraz zorlanan Wanzenried, tüm mekânları büyük bir resmiyet içinde teker teker açtı; salon, yemek odası; tek kişilik ve iki kişilik odalar; lüks daireler, hepsi boştu. Yalnızca müştemilatın tavan arasının anahtarını bulamadı. Anahtarı arayıp durdu, sonunda Hükümet Başkanı, bir de yan binanın tavan arasını denetleme gibi bir saçmalıktan vazgeçilebileceğini belirtti. Bu sırada Wanzenried anahtarı bulduğunu söyledi, ama hükümet üyeleri çoktan merdivenden aşağı inmişlerdi. Wanzenried tam rahat bir nefes almıştı ki, soruşturma yargıcı, hiç beklenmedik bir biçimde, çamaşırhaneyi de denetlemek istedi. Ameliyathaneyle birlikte Marihuana Joe da keşfedilmek üzereyken, Wanzenried soruşturma yargıcına ustaca bir çelme taktı, soruşturma yargıcı

merdivenden aşağıya yuvarlanıp bir bacağını kırdı, bu yüzden çamaşırhane teftiş edilemedi. Bir doktor ve ambulans çağrılması gerektiği için, köylüleri sorgulayacak zaman da kalmamıştı.

Moses Melker, Noel'den önceki son pazar gününün akşamında, yazdığı beş yüz sayfalık *İnayetin Bedeli* kitabını tamamladı. Terasa çıktı. Gece çökmüştü bile. Ay meşe ağacının ardında alçalıyordu. Kar hâlâ yağmamıştı, buna karşılık Grien yönünden sis bastırmıştı. Köyün yalnızca kilisesinin kulesi görülebiliyordu. Yarımayın ışığında bembeyazdı; kilise kulesini kuşatan sis de, Nil Nehri gibiydi. Yatak odasına çıktı. Cäcilie Melker-Räuchlin yataklarında yatıyor, roman okuyor, puro içiyor, pralin yiyordu; bir torbadan aldığı yuvarlak, siyah, kahverengi, beyaz, düz ve dikenli fondanlardı yediği. Aynı torbadan iki tane de komodinin üstünde duruyordu. Moses Melker yatağa, kadının yanına oturdu ve kadının ağzına bir fondan tıkıştırdı, ikinci fondanda kadın purosunu küllüğe, romanı da yatak örtüsünün üstüne bıraktı, ağzını açgözlülükle açtı, Moses Melker üçüncü fondanı tıkıştırdı. Kadın ona baktı. Bakışı sert ve alaycı, zalim ve acımasızdı. Melker, niyetini kadının bildiğini biliyordu. Kadın karşı koymadı. Melker'in şiddet kullanmasına gerek kalmadı. Fondanları kadının ağzına tıkıştırdı, tıkıştırdı, tıkıştırdı ve ancak üçüncü torbadaki fondanları da tıkıştırdıktan sonra, kadının öldüğünü fark etti. Moses Melker çalışma odasına indi, kitabını Cäcilie'ye ithaf etti ve altına tarih attı.

Belki ikisi de karşılaştıkları zorluklar hakkında konuşmalıydılar, eğer Antarktika'da Kral Haakon Platosu'nun çok güneyinde buluşan bu ikisi, Büyük İhtiyar ve Jeremiah Belial idiyseler. Sık sık buluşuyorlardı, ama buluşmalar

arasındaki zaman aralıkları o kadar uzundu ki, yine de buluşmalar ender gerçekleşiyordu. Her zaman aynı yerde buluşuyorlardı. Fakat son defasında yöre tropikalleşmiş ve çok verimlileşmişti, dünyanın ekseni kaymıştı. Şimdi ise helikopterleri rüzgârlı, buz tutmuş bir zemine konmuştu. Helikopterler eşzamanlı konmuşlardı, ama konan belki de yalnızca bir helikopterdi; çünkü her şey buz yüzeyinde ve cam gibi olan havada yansıyordu; Büyük İhtiyar'ı –eğer o, Büyük İhtiyar idiyse– selamlayan Jeremiah Belial idiyse eskiden göründüğü gibi görünmüyordu; Gabriel'in onu Büyük İhtiyar, yani Büyük İhtiyar'ın tıpkısının aynısı zannedeceği gibi görünüyordu. İkisinin de smokinler içinde olması değildi bunun tek nedeni. Hepsi smokinler içindeydi. Yine de bu aynılıkta bir terslik vardı, Gabriel sonunda durumu çözdü: Jeremiah Belial Büyük İhtiyar'ın aynısı değil, onun aynadaki görüntüsüydü. Hepsi birer ayna görüntüsüydüler. Büyük İhtiyar'ın ayna görüntüsü Jeremiah Belial'dı ve Jeremiah Belial'ın ayna görüntüsü Büyük İhtiyar'dı. Gabriel'in ayna görüntüsü, Belial'ın sekreteri Sammael'di, o da bir albinoydu, ve tersi; Sammael'inki Belial'dı. Uriel'in ayna görüntüsü, saat yapımcısı Azetôt'tu, ancak bu saatler tersine gidiyordu, ona göre ise Uriel'in saatleri tersine gidiyordu. Cerrahın ayna görüntüsü Michael Asmodäus'tu ve onunki de cerrahın. Tek bir kişide birleşmiş olan avukat Raphael, kendisinin ayna görüntüsü Beelzebub'un karşısında oturuyordu, o da Raphael'in karşısında: Biri bir diğerinin karşısında oturuyordu ve dünya bir aynayla ortadan ikiye bölünmüş de Belial, Sammael, Azetôt, Asmodäus ve Beelzebub yalnızca birer ayna görüntüsü oluşturuyor değildi. Kış gündönümüydü, 21 Aralık'tı, bugün 20 Mart'a kadar sürecekti. Toplanmış, rahat bahçe sandalyelerinde oturan topluluğun üzerinden bir posta uçağı geçti, uçaktan atılan mek-

tuplar bulutlar oluşturdu; Büyük İhtiyar'a, rica mektuplarından burada da rahat yoktu. Ancak rüzgâr bu yığını süpürdü ve görünmez dağların ardına yığdı. Sahilden, bin beş yüz kilometre uzaklıktan, ince uzun bir sıra halindeki penguen ordusu geldi, dindar bir hacı kafilesi gibi buraya göç etmişlerdi ve toplantının etrafını çevirdiler. Büyük İhtiyar'ın yanında küçük bir masa duruyordu, masanın üstünde bir kahve değirmeni, bir kahve makinesi ve beş kahve fincanı vardı; Jeremiah Belial'ın yanında da aynıları vardı. Büyük İhtiyar kahve değirmenini aldı, Jeremiah Belial kahve değirmenini aldı; ötekiler uykuya daldılar, penguenler de, Büyük İhtiyar değirmeni çevirmeye başladı, Belial çevirmeye başladı; Büyük İhtiyar değirmeni saat yönünde çeviriyordu ve Belial değirmeni saat yönünün tersi yönde çeviriyordu; ikisi de çevirirken güneş topluluğun ve penguenlerin etrafında dönmeye başladı ve ikisi daha hızlı çevirdikçe güneş de daha hızlı dönüyordu. Sonunda çevrelerinde tek bir göz kamaştırıcı ışık halkası oluştu, ufka giderek daha yakından düşüyordu ve sonunda ufuk tarafından ikiye bölündü ve battı. Batarken üzerlerinde ışıldayan bir hale oluştu, yine yükselen ve batan altın bir halka vardı ve yoğunluğu değişiyordu; hızla geçen yıldızlar ve Ay. Büyük İhtiyar kahve değirmenini çevirdikçe, yalnızca Dünya'yı kendi çevresinde değil, Dünya'yı Güneş'in çevresinde ve böylelikle Gezegenler Sistemi'ni Güneş'in çevresinde ve Güneş'i Samanyolu'nun çevresinde ve kendi kendine dönen Samanyolu'nu ve Andromeda Galaksisi'ni de, ait oldukları, kendi kendine dönen galaktik kümenin çevresinde döndürüyordu. Kahve değirmeninin dönmesiyle tüm bir evren harekete geçiyordu ve galaksiler ne kadar uzaktaysalar o kadar hızlı dönmeleri gerektiği için, ihtimal dışı bir hızla, ışık hızından ölçülemeyecek kadar daha büyük bir hızla dönüyorlar ve böylece tüm fizik yasaları

geçersizleşiyordu. Fakat Büyük İhtiyar kahve değirmenini çevirdiği için yalnızca bu evren ok hızıyla dönen bir uzay-zaman sürekliliği olarak dönmekle kalmıyordu. Jeremiah Belial da kahve değirmenini çeviriyordu ve evren nasıl hızla dönüyorsa, antievren de, tam tersi bir anlamda olsa da, hızla dönüyordu; elbette Büyük İhtiyar bunu fark edemezdi, çünkü kendi evreni ve Belial'ın evreni birbirlerine değmeden iç içe geçmişlerdi, sanki bir Möbius şeridinin farklı yüzlerinde yer alıyorlardı. Bu şeridin üzerinde ve içinde hızla dönen galaksi ve antigalaksi küreleri, birbirlerine hiç değmeden, şeridin kâh üzeride, kâh içinde ışıktan daha hızlı dönüyorlardı. Bu durum ne Büyük İhtiyar'ı, ne de Jeremiah Belial'ı ilgilendiriyordu; çünkü onlar fizikle ilgilenmiyorlardı ve kozmolojiyle alakaları yoktu. Evrenin genişlemesi, kara delikler ve Big-Bang (Büyük Patlama) hakkında herhangi bir şey duymuş değillerdi. Prensip olarak böyle saçmalıklarla meşgul olamazlardı ve Elsi, gece yarısı özlemle penceresinden dışarıya baktığında, tuhaf düşüncelere kapılmazdı. Hava ansızın aydınlanır ve sonra kararırdı, o yalnızca Big Jimmy'yi düşünürdü ve Kral-Haakon Platosu'nun çok güneyinde, Güneş-Samanyolu-galaksiler-uzay-zaman-süreklilik sisteminin dönüşü yavaş yavaş durdu, onunla birlikte antievren de durdu. İlk önce güney gökyüzünün ufkun çevresinde gitgide daha yavaş dönen yıldızları göründü, Orion'daki Rigel, Sirius, Canopus, Akruks, Macellan Bulutları belirginleştiler, sonra Güneş dönerek ufkun çevresinde dolaşarak yükseldi, yarım yıl sürecek bir gün doğdu, Güneş döne döne yükseldi, durdu ve doğa yasaları yeniden yürürlüğe girdi, Büyük İhtiyar'ın ve Belial'ın umurunda olmadan. Çevirmeyi bırakmışlardı, ötekiler uyandılar. Penguenler de. Kahveyi Gabriel ve Sammael hazırlayıp dağıttılar. Hepsi kahvesini içip bitirdi. Hiç kimse konuşmadı. Helikopterler geldi. Fincan-

ları, kahve makinelerini, kahve değirmenlerini ve bahçe sandalyelerini oldukları yerde bıraktılar, yalnızca yarı dolu kahve paketlerini, bir sonraki buluşma için yanlarına aldılar; Kaffee-Oetiker, 10,15 frank. Penguenler sahile doğru dönüş yoluna koyuldular, buluşmaya katılanlar helikopterleriyle ya da bir helikopterle uzaklaşırlarken, Elsi yatağa girdi, Big Jimmy gelmemişti. Big Jimmy daima yalnızca bir defa gelirdi.

Big Jimmy sabah kaplıcada Marihuana Joe'yu aradı. Yüz ameliyatından sonra onu hiç görmemişti. Dok dışında kimse görmemişti onu. Ara sıra karşılaşıyorlardı; Dok, Big Jimmy'ye, Marihuana Joe'nun az önce kaplıcanın koridorlarında yolunu şaşırdığını söyledi, belli ki Big Jimmy'nin Marihuana Joe'yu aradığı gibi Marihuana Joe da Big Jimmy'yi arıyordu. Bunun üzerine Big Jimmy kaplıcadaki keşif gezilerine yeniden başladı, müştemilatı ve bodrumu iyice aradı ve hatta Alaska Pint'in tam narkozla yattığı çamaşırhaneyi de araştırdı. Yeniden salona döndüğünde, karşısına Dok çıktı ve "Marihuana Joe, Big Jimmy seni arıyor" dedi. "Kim kimi arıyor?" diye sordu Big Jimmy şaşırarak ve Dok'un, yarım saat önce Big Jimmy'yi en üst katta gördüğünü ve kendisine, Marihuana Joe'nun nerede olduğunu sorduğu yanıtını vermesi üzerine, o da kendisinin Big Jimmy olduğunu haykırdı!

"Hay aksi şeytan" dedi Dok ve Big Jimmy'ye dik dik baktı. "Seni karıştırdım."

"Kiminle?"

"Marihuana Joe'yla."

"O bana hiç benzemez ki" dedi Big Jimmy.

"Artık öyle değil" dedi Dok, gururla. "Bir şaheser yarattım. Marihuana Joe'yu ameliyat ettim. Şimdi Marihuana Joe, Big Jimmy'ye benziyor."

"O bana mı benziyor?" diye kekeledi Big Jimmy. "Neden yaptın bunu Dok?"

İkisinin de sendikanın en iyi katilleri olduğu yanıtı geldi bu soruya, birisi San Diego'da birini ortadan kaldırdığında, diğeri Boston'da olunca, San Diego'dakinin suç mahallinde olmadığına dair elde sağlam bir kanıt bulunacaktı. "Demek öyle" dedi Big Jimmy kuşkuyla, ama sonra Marihuana Joe'nun nereye saklandığını merak ettiğini söyledi, ama Dok buna yanıt vermek yerine salonun giriş kapısına dikti bakışlarını. Herkes gözünü oraya dikmişti: Ardına kadar açılmış kapıdan içeriye Moses Melker girmiş ve orada durmuştu; her zamanki gibi özenle siyahlar giyinmişti, konfirmasyon kıyafeti içinde beyaz tenli, şişman bir Boşiman, elinde de küçük bir valiz.

Moses Melker şaşırmıştı, kaplıcanın boş olduğunu sanıyordu ve ana kapıyı anahtarıyla açmıştı. Kötü günler bırakmıştı geride. Bubendorf köyünün doktoru, ölüm belgesini başını sallayarak imzalamıştı. Birinin tıka basa yediği pralinler nedeniyle ölmesi gibi bir duruma, daha önce hiç rastlamadığını söylemiş ve merhumun pralinlerden başka bir şey yiyip yemediğini sormuştu. "Sanmıyorum" diye yanıtlamıştı Melker, acıyla. Cäcilie, Grienwil mezarlığında Emilie'nin yanına gömülmüştü, Ottilie'nin cesedini Nil Nehri geri vermemişti. Cäcilie, Räuchlin'lerin son ferdiydi. Yoksul Moses'in yoksul kalmak için onun üstüne geçirdiği villa ve servet, Polykrates'in yüzüğünün Polykrates'e dönmesi gibi, yeniden bu dul adama geri dönmüştü. Şimdi bir multimilyoner olarak, nihai bir biçimde "Zenginlik Evi"ne aitti ve hiç olmazsa Noel boyunca, inayet olarak elinden kaçan yoksulluğunun tadına, kaplıcada son bir kez bakmaya karar vermişti. Fakat August'tan kendisini Rolls-Royce'la oraya götürmesini istemeyi yakışık alır bul-

mamıştı. Yoksul olarak gelmek istemişti. Bern'e kadar banliyö trenine binmişti, Zürih'e kadar ekspresle ikinci mevkide yolculuk etmiş ve kendi kendisine dayattığı mütevazılığa isyan ederek, kanton başkentine kadar birinci mevkide gelmiş, oradan da taksiye binmişti. Tek arzusu yalnız kalmak, fark edilmemek, unutmak, Noel'i sessizce kutlamak, Büyük İhtiyar'ı düşünmekti. Fakat kanepelerin ve koltukların müştemilatın tavan arasından yeniden aşağıya indirildikleri ve şimdi üzerlerinde, tehditkâr ve ölümcül bir hava yayan adamların münasebetsizce yayıldıkları kaplıca salonuna girdiğinde, nefes almaya bile cesaret edemedi. Ama yalnızca Moses Melker değil, herkes şaşırmıştı. Hiç kimse yerinden kıpırdamadı. En iyisi bu herifi hemen nallamak, diye düşündü çoğu, ama revolver ve otomatik tabancalar hâlâ müştemilatın tavan arasında saklıydı. Sonunda Baby Hackmann ağır hareketlerle ayağa kalktı, yavaş yavaş Melker'e doğru yürüdü, karşısında durdu ve iki elini onun omuzlarına, boğazını hemen sıkabilecek gibi yakasının iki yanına koyarak, kendisi her kim ise, burada olduğunu ondan başka birisinin bilip bilmediğini sordu. Moses Melker, kendisinin yoksulluğu öğrettiğini, Büyük İhtiyar'ın inayetiyle bu evin yaz sezonunda kendi emrine verildiğini söyledi kesik kesik. Büyük İhtiyar derken Tanrı'yı kastediyordu, oysa Baby Hackmann, Melker'in Büyük İhtiyar'la efsanevi patronlar patronunu kastettiğini sandı. Moses Melker durumu kavradı. "Yoksulluk Evi", Society for Morality için, mutsuz zenginleri avutmaktan başka bir işe daha yarıyordu. Kendisi istismar edilmişti, yakasının hemen iki yanındaki eller boğazını sıkabilirlerdi, aynı zamanda, ansızın etrafını saran, karanlık, kararlı, her şeyi yapabilecek bu adamlara tuhaf bir biçimde yakınlık duydu. En iyisi sıkmak, diye düşünen Baby Hackmann, tam sıkmak üzereydi ki, asansörden von Kücksen çıktı.

Oskar ve Edgar ona eşlik ediyorlardı. Wanzenried, Melker'in geldiğini fark etmiş fakat karışmaya cesaret edememiş, bu yüzden batı kulesindeki von Kücksen'e haber vermişti. "Hoş geldiniz, Bay Melker" dedi Liechtenstein'lı ve kendini tanıttı. "Kücksen, İmparatorluk Kontu von Kücksen." Monoklunu düşürdü, sol eliyle yakaladı, hohladı, işlemeli mendiliyle sildi ve bu pis durumun en iyi nasıl temizlenebileceğini düşündü. Melker'i ortadan kaldırmak çok riskliydi, onun kim olduğunu bilmeyen mi vardı? Öte yandan Melker'in ortadan kaldırılması belki de özellikle Raphael, Raphael ve Raphael avukatlık bürosunun arzusuydu, fakat belki de onların niyeti kendisini, von Kücksen'i ortadan kaldırmaktı... Aman Tanrım, durum vahimdi. Telefon edecek zamanı yoktu, Wanzenried'in, Melker'i bir biçimde durdurması gerekirdi, ama çok geçti, adam buradaydı işte. Von Kücksen, kendisinin kaplıcayı kış sezonu için kiraladığını söyledi, monoklunu yeniden taktı, herkes nedenini merak ediyordu. İşte, Moses Melker sırrını keşfetmişti: Kaplıcayı, Noel'i dostlarıyla birlikte burada kutlamak amacıyla kiralamıştı. Moses Melker onlara Noel vaazı verebilirse, hepsi için büyük bir onur olacaktı bu. Dostları, sanatçılar ve sanat dostlarından oluşuyordu. Lanet olsun, diye düşündü Baby Hackmann, ama bunun tek çözüm olduğunu da anlamıştı. Moses Melker salon boyunca yalpaladı, uzatılmış ayakların üstünden atladı ve bir koltuğa yığıldı. Sanki Mevla'sının yerini bulmuş gibi gelmişti ona.

Noel gecesi, Jimmy gerçekten de geldi. Güneşin batmasından yarım saat önce Elsi, boğazdaki şifalı su kaynağına inmişti. Kaplıcanın arkasındaki ormanda, Fronten'in yüksek sesle okuduğunu duydu: "Güneşin gezegenleri selamlamaya durduğu, seni dünyaya ödünç veren gündeki gibi,

varsın ve büyüdün o günden beri, dünyaya adım atarken uyduğun yasa gereği." Elsi, kayaların arasından bir borudan dumanlar çıkararak akan kaynak suyundan içmek istediğinde, arkasında birisinin durduğunu hissetti ve sırtını döndüğünde Marihuana Joe'yla karşı karşıya geldi.

"Jimmy" dedi Elsi.

Marihuana Joe öylece duruyor ve kıpırdamıyordu.

"Yeniden geldin işte" dedi Elsi.

Marihuana Joe susuyor, kıza bakıyordu. Gözleri soğuk ve dikkatliydi. Kız da ona baktı. Onun Jimmy olmadığını hissetse de, o ancak Jimmy olabilirdi. Kendisini kollarına almasını istedi adamdan. Adam kızı kollarına aldı. Kendisini öpmesini söyledi, Elsi. Adam öptü onu. Elsi adamı itti, suratına bir tokat attı, Jimmy değildi o. Marihuana Joe güldü, ama kendisi Jimmy'ydi. Kızın kafası karıştı. Gerçekten mi, diye sordu. Gerçekten, diye doğruladı Marihuana Joe. Bilmiyorum, dedi Elsi, süt birikintisinde ve yatağında başka türlü öpmüştü adam onu. Yine süt birikintisine ya da onun yatağına uzanırlarsa, yine eskisi gibi öpeceğini söyledi Marihuana Joe. Elsi duvarın üstüne oturdu ve adamı kaygıyla inceledi. Jimmy'ydi bu ama onun odasına geldiğinde bu kadar çok konuşmamıştı, yalnızca adını söylemişti. O sırada başka ne konuşulurdu ki, ama şimdi, adamın kim olduğunu merak ediyordu. Bir gangster olduğunu söyledi adam, gülerek, ama gözleri hâlâ soğuk ve dikkatliydi, ancak kız şimdi onun Jimmy olduğundan emindi. Mani'nin kıçından ısırdığı öteki adamın kim olduğunu sordu Elsi. O adamın Marihuana Joe olduğunu söyledi, Marihuana Joe. O da mı bir gangster, diye sordu kız. O da, dedi adam, hem de ne gangster. "Süper" dedi Elsi, sonra kaplıcada çok gangster var mı, diye sordu. Çok var, dedi adam ve Elsi merakla, hepsinin de Amerika'dan gelme gangsterler mi olduğunu

sordu. Adam başıyla onayladı. "Harika" dedi Elsi. Sonra sustular. Bir alakarga döne döne yaklaştı ve sonra uzaklaştı. Kız, çok insan vurdun mu, diye sordu ve adam yine başıyla onaylayınca, "Etkileyici" dedi. Güneş battı. Kuru, dedi adam. Derinlikler Vadisi'nde her şey kuruydu. Bu yüzden ateş yakmamalı, dedi kız. Belki de yakmalı, dedi adam. Alakarga yine döne döne yaklaştı, yine döne döne uzaklaştı. Adam, babanla konuşabilir miyim, diye sordu kıza. Sanırım evet, diye yanıtladı kız, kaynaktan su içti ve sonra ikisi de boğazdan yukarı, köye doğru çıktılar. Oturma odasına girdiklerinde, Noel ağacı süslenmişti. Kimi getirdin yanında, diye sordu Muhtar kuşkuyla. Bu Jimmy, dedi Elsi, dökülen süt yüzünden özür dilemek istiyor. Muhtar anlamadı. Jimmy'nin kendisine tecavüz eden adam olduğunu açıkladı Elsi. Amerika'dan geliyordu. Muhtar yutkundu, yumruklarını sıktı, küfretti: "Eşşoğlu eşek, adi köpek." "Baba" diye azarladı onu Elsi. Marihuana Joe iade etti: "Dallama, yavşak, puşt." "Jimmy", diye susturdu onu Elsi ve sonra ayağıyla döşemeye vurarak, saçmalamayın dedi. "Bu haylaz kız" dedi Muhtar, ağır bir köy lehçesiyle, teslim bayrağını çekerek. "Elsi seni seviyor, beni de seviyor" diye aynı lehçeyle yanıt vererek güldü Marihuana Joe. Muhtar adama şaşkın şaşkın baktı, neden onların dilini konuşuyordu? Ben de sizlerden biriyim, diye yanıtladı Marihuana Joe; Papaz Pretánder'in oğluydu, papazın evi de bakımsızlıktan yıkılmaya terk edilmişti, geçen kış, geceler boyu soğuktan titreyerek orada oturmuştu. Bu kış değil ama, dedi Muhtar, bu kış bir kez Elsi'nin odasına çıkmıştı. Ben bir hazır kahve yapayım, dedi Elsi, sonra mutfağa gitti. Ama sen çok değişmişsin, eğer Papaz Pretánder'in Sepp'iysen, dedi Muhtar. Sepp'in on beş yıl önce köyden ayrılışını hâlâ hatırlıyordu. Kendisinin de hatırladığını söyledi, Marihuana Joe,

Muhtar daha o zamandan serserinin tekiydi. Muhtar başını kaşıdı. Onu, mümkünü yok, tanıyamamıştı. Kim olsa tanıyamazdı, dedi Marihuana Joe. Mesleği gereği böyleydi. "Saygın biri misin?" diye sordu Muhtar. "Bir katilim işte" dedi Marihuana Joe, mesleği alçakları vurmaktı. Muhtar kaşlarını çattı. Bu bir meslek sayılmazdı ki? Amerika'da sayılıyor, dedi Marihuana Joe. Para geçiyor mu eline peki, diye merak etti Muhtar. Hem de nasıl, diye açıkladı Marihuana Joe. Ancak başka bir şey daha vardı: kalçası. Sıkılganlıkla sustu. Bununla ne demek istediğini sordu Muhtar. "Baksana şuraya" dedi Marihuana Joe ve pantolonunu indirdi. "Vay canına yandığımın" diyerek şaşırdı Muhtar, burayı birisi ısırmış olmalıydı, sonra yüzü güldü, bunu ancak Mani yapabilirdi. Bunu zaten Mani'nin yaptığını söyledi Marihuana Joe ve pantolonunu yukarı çekti. Ama Mani Wanzenried'i ısırmıştı, dedi Muhtar, kafası karışmış bir halde. Von Kücksen'in dobermanıydı o, diye açıkladı Marihuana Joe ve tüm hikâyeyi anlattı. "Hay serseri köpek, hay aylak, hay sanat bezirganı" diye küfretti Muhtar, ona oyun oynamış ve Mani'nin adını çıkarmıştı, ama sonra şaşırdı, peki Elsi'yle süt birikintisinin içindeki kimdi? Jimmy, dedi Marihuana Joe. Ama, Jimmy sen değil misin, diye sordu Muhtar. Evet, şimdi öyle olduğunu, kısa bir süre önce ameliyat edildiğini açıkladı Marihuana Joe, şansı vardı ki hükümet üyeleri geldiğinde, çamaşırhaneyi denetlememişlerdi, orada genel anesteziyle yatıyordu, ama sonra yeni yüzüne baktığında, başka birisi olduğuna inanmıştı; yani o Elsi'nin o olduğunu zannettiği, Elsi'nin birlikte süt birikintisine uzandığı adam, yani Big Jimmy değildi. O Mani'nin ısırdığı adamdı, ona Marihuana Joe diyorlardı. Ama işte, Elsi için o bir defa Jimmy olduğundan, onun için Jimmy olarak kalıyordu, tüm bunları da niyetinin ciddi olduğunu Muh-

tar'ın anlaması için itiraf ediyordu. "Bir dakika" diye kesti Muhtar, bir dakika, şimdi, ikisi de aynı göründüklerine göre, Elsi'nin odasına çıkan kimdi peki; o, Marihuana Joe muydu, yoksa Big Jimmy miydi? Bunun fark etmeyeceğini söyledi Marihuana Joe, önemli olan onun Elsi'yle evlenebilmesiydi. Önemli olanın, onun bir Pretánder olması olduğunu söyledi Muhtar. Elsi de onu istiyor muydu peki? Eğer olay kapandıysa, bunu kıza sormasını söyledi Marihuana Joe, kendisi bir öneride bulunacaktı. Ne hakkında olduğunu öğrenmek istedi Muhtar. Kaplıcadakiler hakkında, diye yanıtladı Marihuana Joe. Onlar köşeye sıkışmış durumdaydılar ve kendisi de öyleydi. Buraya gelmeden önce, Hudson'a bakan bir çatı katında, şefi olduğunu zannettiği bir adamı öldürmesi gerekmişti, ama öldürdüğü adam belki şefi değil, yüz ameliyatı geçirmiş biriydi; onun şefini öldürdüğünü ve şömineye soktuğunu zannetmesi gerekiyordu. Hiçbir şey anlamıyorum, dedi Muhtar. Artık ben de anlamıyorum, diye onayladı Marihuana Joe. Kendisi ünlüydü, bunu rahatlıkla söyleyebilirdi, ama Big Jimmy de bir o kadar ünlüydü. Kendisine Big Jimmy'nin çehresini vermişlerdi, şimdi iki Big Jimmy vardı. Aslında kendisi, Marihuana Joe, yani Pretánder Sepp, yoktu artık. Doğru, diye kabul etti Muhtar. Sonra, onun yüzünü neden Big Jimmy gibi görünecek şekilde ameliyat ettiklerine kafa yormasını, Muhtar'ın da anlaması gerektiğini söyledi Marihuana Joe. İki Big Jimmy var olamazdı, yalnızca biri olabilirdi. Mantıklı, dedi Muhtar. Big Jimmy'lerden biri öldürüldüğünde, dedi Marihuana Joe, hâlâ bir Big Jimmy var olacak. Karışık, dedi Muhtar. Big Jimmy'yi değil, kendisini ortadan kaldırmak için, onu Big Jimmy yaptıklarına inandığını söyledi Marihuana Joe; kendisi, Marihuana Joe olarak yüz değişikliğiyle zaten ortadan kaldırılmıştı. Bu yüzden kendisi

ona, bir Pretánder olarak bir başka Pretánder'e gelmişti, Muhtar kendisine yardım etmeliydi, böylece köye de yardım edilmiş olacaktı. Elsi hazır kahveyi getirdi.

Kilisenin içi kasvetliydi. Hasar görmüş damdan içeri ışıldayan yıldızlar, geçen bulutlar tarafından da karartılıyorlardı. Mekân eğreti olarak, yukarıdan sarkan bir ampulle aydınlatılmıştı. Levazım odasının duvarı yıkılmıştı. Duvarın ardında, kuleden aşağıya bir halat sarkıyordu. Muhtar yıkılmış duvarın molozuna tırmandı, halatı çekmeye başladı, kulede bir çan çınlamaya başladı; ince sesli, yangın çanıydı çalan. Evlerden dışarı usulca çıkanlar, ağır ağır yaklaşıyorlardı. Marihuana Joe kürsüye çıktı, bir ayağıyla merdivene bastı, diğeriyle bir basamak yukarı bastı, son basamakta iki bacağının üzerinde durdu, doğruldu. Kilise yavaş yavaş doluyordu. Öyle karanlıktı ki, kimse birbirini görmüyordu. Marihuana Joe'nun sesi sanki bulutlarla örtülü bir gökten geliyordu, giderek şiddeti artan sıcak rüzgârla sallanan ampulün ışığının yüzünü aydınlatmasıyla, sesi bir o kadar da tekinsizdi. Marihuana'nın yüzü bir ışıldıyor, bir kararıyordu, yeniden ışıldıyor ve kararıyordu. Hep yeniden, yeniden. Sanki babasının sesiydi sesi, dinlediler orada toplananlar, üstü yarı örtülü kilisede birbirlerine iyice sokulmuşlardı, sanki azgın fırtına onları birbirine kenetlemişti, babası Papaz Emanuel Pretánder, her yıl bu zamanlarda, Kutsal Noel Akşamı konuşmasını yapardı, buradan şimdi onun oğlu Sepp'in durduğu kürsüden; şimdi bir taş ve sıva yığınının durduğu bu yerde, elmalarla, rengârenk kürelerle ve çok sayıda mumla donatılmış bir Noel ağacı olurdu. Ve babası onlara Noel müjdesini vaaz ederdi: Bakın, size büyük sevinci bildiriyorum, çünkü bugün sizin kurtarıcınız doğdu. Kırk yıl boyunca bu vaazı vermişti onlara. Kantonun en ücra

köyünün en düşük maaş ödenen papazı, bir işe yaramış mıydı peki? Ölüleri uyandırmak bile, bu aşağıdakileri tembelliklerinden ve rehavetlerinden uyandırmaktan daha kolaydı. Kilise çökmüştü, papaz evi, doğduğu yer çökmüştü, köy çatırdıyordu ve bir çam ağaçları bile yoktu artık. Onları, aşağıda bu sefil ışıkta gördüğünde, sanki bir lahana tarlasına hitap ediyormuş gibi geliyordu ona. Aşağıda birbirlerine yapışmışlardı; beden bedene, erkekler ve kadınlar, hava kütlelerinin kuru sıcağında terleyerek. Uğultular ve gürültüler arasında, daha önce hiç dinlemedikleri gibi dinliyorlardı. Onlara hitap eden, içlerinden biriydi: Eski papaz Pretánder'in oğlu Sepp. Sepp'in anlattığı ise, hakikatti. Acı verirdi hakikat, cehennemdeymiş gibi kızarırlardı hakikatin içinde. Sepp'i kürsüden alaşağı edebilirler, dövebilirler, yüzünü gözünü dağıtıp, ümüğünü sıkabilirlerdi, ama kendisi haklıydı, onlar küt, tembel ve eblehtiler. Oysa eskiden ne müthiş adamlardı, dediği duyuldu, çürümüş, kurtlanmış kürsüden aşağıya doğru. Avusturyalıları, Almanları, Bourgogne'li Cesur Charles'ı tepelemiş, parçalamış, deşmiş, ve kellelerini şişlere geçirerek üzerine şarkı da söylemişlerdi. Tutsak olmamışlar, düşmanlarını bir hamlede hop, öbür dünyaya yollamışlardı, tıpkı onun Little Bourbon'u, Small James'i, Minnesota Bill'i ve Olschowski Clan'ı bir hamlede hop öbür dünyaya yollamış olduğu gibi, elbette bu sonuncuların yukarıda meleklere karıştıklarından pek emin değildi. Bunlar alçak heriflerdi hiç kuşkusuz, ama onlara karşı, şu aşağıdakilere duyduğundan daha büyük bir saygı duyuyordu, bu şeytan herifler yaşamla kumar oynamışlardı, dolandırıcılık ve fuhuş yapmışlardı, her dakika elektrikli sandalyede kızartılma tehlikesi altındaydılar; onlar, aşağıdakiler ise yaşam boyu yakınıp duruyorlardı. Mesele Pretánder'in köpeği değildi, bu hayvanın hâlâ yaşayıp ya-

şamadığı fark etmezdi, Elsi'nin bekâreti de değildi mesele, bir süt birikintisinin içinde yitip yitmediğinin hiçbir önemi yoktu, nasıl olsa çok geçmeden yitecekti. Mesele Muhtar da değildi, önce şikayetçi olmayıp sonra da şikâyetçi olduğu için salağın tekiydi o, mesele onur meselesiydi. Kafalarının içinde samandan fazlasının bulunduğunu göstermeliydiler, gururları söz konusuydu; dik kafalı, kolay kolay yüz göz olunamayan, gerekirse yumruğu yerleştiren birileri olduklarını göstermeliydiler. Bir düşünmeliydiler be yahu! Neden kaplıcadakiler, orası boşmuş gibi davranıyorlardı? Çünkü orada birilerinin kaldığını hiç kimsenin bilmemesi gerekiyordu. Kimler mi kalıyordu? Oraya, kendisi gibi Peperozzi Ailesi'ni, beyin kıvrımlarını eski bir benzinli motor gibi çevirmek için otomatik tabancayla biçmiş birilerinin gelmesi gerekiyordu. Kaplıcada her ciddi gangster çetesinin ayaktakımını oluşturan sıradan katillerin ve hırsızların, pezevenklerin ve uyuşturucu satıcılarının yanı sıra, Big Jimmy, Marihuana Joe, Lincoln Fat, Baby Hackmann, Potomac Charlie de kışı geçiriyordu, daha on altı isim sayabilirdi böyle. Hepsi de ünlü kişilerdi, polisin fellik fellik aradığı isimlerdi, ama kışı kaplıcada geçirebildikleri için, polisten yana güvendeydiler ve şeytan suratlarını çamaşırhanede melek suratlara çevirtiyorlardı. Ama, onların, aşağıdakilerin omuzlarının üstünde birer balkabağı ya da lahana yerine, kafa olsaydı, zavallı salakların bir çam ağaçlarının bile bulunmadığı bu kutsal gecede, kaplıcadan bir çam ağacı niyetine yararlanırlardı; bu sefil vadide yanmış en görkemli çam ağacı. Kilise sauna gibiydi. Kürsüde Pretánder'in oğlu Sepp vaaz veriyor, sıcak rüzgâr orgu seslendiriyor ve beyinler yavaş yavaş çalışıyor, üşengeçliklerini terleyerek atıyorlardı. Kaplıça onları yozlaştırmıştı; büyük büyük atalarını, dedelerini ve ninelerini, anne ve babalarını, on-

ları, çocuklarını ve torunlarını. Bu arada yine de yıllar yıllar önce bir defa da olsa yabancıları ülkeden kovmuşlar, bataklığa gömerek ağaç dallarıyla ve kayalarla örtmüşlerdi, şimdi ise yabancılardan geçiniyorlardı, tüm ülke böyleydi; yabancılar gelmediğinde de sefalet çekiyorlardı, tıpkı kaplıcada bok gibi parası olan bir cemaatin yoksulluğunun inayetinin vaaz edilir olmasından beri, onların, köydekilerin sefalalet çekmeleri gibi. Peki şimdi, sefalet içine düştüklerinde onlara nasıl davranılıyordu? En adi fahişeler gibi. Rusları saklayan vatan hainleri gibi. Orduyla gelmişlerdi, orduyla: Kanton Hükümeti Başkanı köyde komutan sıfatıyla bir Gessler gibi dolaşmış ve evlerini aratmıştı, ülkenin geri kalanı gibi televizyon da seyredemiyorlardı. Fakat bu onlara müstahaktı, kendilerini savunmamışlar ve Kanton Hükümeti Başkanı'na kötek atmamışlardı. Utanıyorlardı, utanç öfkeye, öfke de gurura yol açtı. Kendilerini bir bütün, bir halk, bir halkın da ötesinde, kadim bir halk olarak hissediyorlardı. Derinlikler Vadisi onlarındı, burada emirleri onlar verirdi, yüzyıllardan, binyıllardan beri hep aynı kalmışlardı, dünyanın başlangıcından beri, kanton başkentindekiler gibi yumuşamamışlardı. Kaplıca yanarsa, diye kehanette bulundu Sepp, hiç kimsenin umurunda olmayacaktı, polis bile yangının çıkış nedenini araştırmayacaktı, hiçbir sigorta şirketi inceleme başlatmayacaktı, çünkü yangın enkazı karıştırılacak olursa ne bulunacağı belliydi: Lincoln Fat'in, Potomac Charlie'nin, Holy Brandy'nin, Big Jimmy'nin, Marihuana Joe'nun ve öteki baş canilerin kömürleşmiş artıkları. Politikacılar ve avukatlar için çok tehlikeli olurdu bunu araştırmak. Kaplıcayla fazla derin ilişkiler içine girmişlerdi, bunu çoktan beri biliyorlardı ve polis de salak gibi ortada kalmak istemiyordu. Ansızın sıcak rüzgâr kesildi. Ampulün sallanması durdu. Birbirleri-

nin terden sırılsıklam olmuş yüzlerini görebildiler. Dizginlenemez bir haz kapladı içlerini, kaplıcanın işini bitirmek, yıkmak, yakmak hazzı; Sepp Pretánder vaazini "Amin, Halleluya, Hosanna" sözleriyle bitirdiğinde kürsüyü çökerterek karın üstü üzerlerine düşünce, onu bir kral gibi taşıdılar itfaiye odasına. Zum Eidgenossen, Zur Schlacht am Morgarten, Zum General Guisan ve Zum Hirschen, Zum Spitzen Bonder meyhanelerinin sahipleri, boş rakı ve şarap fıçılarını garaja yuvarladılar, garaj sahibi bu fıçıları benzinle doldurdu ve kilisedeki itfaiye çanı saldırıyı haber vermek üzere çınladı.

Vadinin, kaplıcanın da yer aldığı ormanlık tarafı, küçük derin bir boğazla bölünüyordu. Bu boğazın dibinden akan coşkun bir dere, köyü kaplıcadan ayıran büyük boğaza dökülüyordu. Küçük boğazın öte tarafında, Michael, bir şose yolun alt kesiminde durmuş, bir çam ağacının dalları altında kaplıcaya doğru merakla bakıyordu. İtfaiye çanının çınlamasını duydu, sonra derin bir sessizlik oldu. Köyde ışıklar söndü. Aradan bir saat geçti. Kaplıca boğazın öteki yanındaydı. İki kuleli, karanlık, üçgen alınlıklı bu kütle, dışarıya hiçbir şey sızdırmıyordu, orada Noel kutlandığına dair hiçbir belirti yoktu. Saat on bire geliyordu. Karşıdan gürültüler duydu, karanlık bir kütle, boğazdan yukarıya, kaplıcaya doğru ilerliyordu. Gitgide daha çok yıldız belirginleşiyordu. Samanyolu şeridi muazzamdı. Kaplıcanın yukarısında, öbür taraftaki yamaçta öğretmen yüksek sesle okuyordu: "İşte yine, yıldızların istediği gibi: Koşul ve yasa; ve her istem bir istemedir yalnızca, yapmamız gerektiği için." Michael'in merakla bakan, sakin gözlerinin önünde cereyan eden olayın karşısında anlamsızdı bu: Yıldızların aydınlattığı gecede, şimdi açıkça görünen motorlu itfaiye aracı, göreve hazır ilerli-

yordu, hortumlar uzatılmış, yangın musluklarına bağlanmıştı. Sessizce, yalnızca gölgeler, yalnızca söndürmek için.

Kilisenin kasvetli iç mekânının aksine, kaplıca salonunda bir Noel ağacı vardı, ağaç Noel süsleriyle öylesine tepeleme süslenmişti ki, dalları artık görülmüyordu. Fakat ağaca asılanlar, sıradan Noel süsleri değillerdi; ağaca revolverler ve otomatik tabancalar asılmıştı, namlularına yanan mumlar sokulmuştu; Baby Hackmann da, pime basmasına izin verilmeyişine sinirlenerek, yumurta biçimli birkaç el bombasını Noel küresi niyetine bağlamıştı. Ağacın etrafında von Kücksen, Oskar ve Edgar, Niagara Vat'tan Red Flower'a, Potomac Charlie'ye kadar kalburüstü tabaka, berjer koltuklara ve deri kanepelere oturmuş Moses Melker'i bekliyorlardı. Moses Melker saatler önce, sair günlerde poker oynanan yazıhaneye çekilmişti. Ortamda karanlık ve tehditkâr bir hava vardı. Salon duman altıydı, herkes sinirden baca gibi tüttürüyordu. Wanzenried salonu havalandırmaya hiç yeltenmemişti, dışarıda Fronten kâh yaklaşıp kâh uzaklaşarak Goethe'den alıntılar okuyordu. Big Jimmy, Marihuana Joe'yu hâlâ bulamamıştı, Dok da yoktu ortalıkta. Baby Hackmann, Melker'in, Büyük İhtiyar'ın kendilerini sattığı sendikanın bir casusu olduğuna kanaat getirmişti, kendi sendikalarını kurmanın tam zamanıydı, uzun süredir soruyordu kendisine bu kaplıcanın ne anlamı olduğunu ve bu Dok'un niçin ameliyat yaptığını; Marihuana Joe üzerinde anormal uzun bir süre çalışmıştı Dok ve şimdi de Alaska Pint vardı çamaşırhanede. Ancak hepsi de Hackmann gibi kuşkucu değillerdi; Melker'in Büyük İhtiyar'ın gizli bir mesajıyla geldiğini düşünüyorlardı, von Kücksen de onu, Büyük İhtiyar'ın planlarını bir Noel vaazı biçiminde bildirmeye zorlamıştı. Buna karşılık İmparatorluk Kontu, yine yanlış

davrandığına inanıyordu, bu arada Zürih'e telefon etmişti, ama Minerva Caddesi, 33 a yanıt vermiyordu, bir ses bu numaranın kullanım dışı olduğunu söylüyordu. Zürih'teki galerici bir dostunu aradı, dostu o adrese gitti ve sonra ona telefonla haber verdi: Minerva Caddesi'nde 33 a numarası yoktu. Moses Melker nihayet geldi, bir koltuğun arkasında durdu, ellerini koltuğun arkalığına dayadı, cemaate baktı. Çalı gibi gür kaşlarının altında gözleri ışıldıyor, dolgun dudakları gülümsüyordu. Yaz sezonunda çoğu kez içine karanlık, tehditkâr bir şeyler dolardı, öyle ki sabah vaazlarından sonra zengin dullar, genel direktörler ve holding sahipleri vs. yoksulluğun sevinçlerini adeta korkuyla benimserlerdi, oysa şimdi Melker başka birisi olmuştu; neşe içinde ışık saçıyordu, şen bir vahşi orman insanıydı adeta, bilgisini paylaşmaya hevesliydi.

"Korkmayın, bakın, tüm halka gelecek büyük sevinci müjdeliyorum, diye yazılıdır, Noel muştusu olarak Luka İncili'nin ikinci bölümü, onuncu satırda" diyerek söze girdi. "Tüm halka, size de, alçaklar, serseriler ve adiler" diye devam etti, bu hitabın cemaati şoke edeceğini hiç hesaba katmamıştı, bunlar biraz sıradışı yöntemler kullanan işadamlarına benziyorlardı ne de olsa.

Yalnızca von Kücksen bıyık altından güldü. Melker, İmparatorluk Kontu'nun hiç cesaret edemediği şeyi yapmaya cesaret etmiş, bu güruhu adıyla anmıştı.

"Niye mi sevinç? Çünkü Büyük İhtiyar muazzam elleriyle adeta hiçliğe –eksi 273 dereceye– uzandı ve sizi hiçlikten biçimlendirdi."

Melker yaptığı benzetmeden gurur duyuyordu, Potomac Charlie, Büyük İhtiyar acaba Alaska'da bir şeyler mi planlıyor, diye düşündü.

"Yoksular ve açlar, Büyük İhtiyar yoksul zavallılara merhamet ettiği için, göklerin hükümranlığına gittiklerin-

den" diye vaazına devam etti Moses Melker, "ve zenginlere de, inayetli davranmaktan başka seçeneği kalmadığı için, göklerin hükümranlığını asıl hak edenler yalnızca sizlersiniz, sizler onun sevinci, onun gururu, onun kendi kendisine söylediği övgü ilahisisiniz."

Büyük İhtiyar ilk kez bir Noel ikramiyesi gönderiyor, diye düşündü Lincoln Fat sevinçle.

"İnsan tininin yükseklerinde değil" diye devam etti Moses Melker, "tüm bu yüce düşüncelerde görmez kendi yansımasını Büyük İhtiyar, bunları kendisi de düşünebilir; tersine, insanlığın yüz karalarında, sizlerde, canilerde görür yansımasını. Sizi olduğunuz gibi seviyor, sizin onu olduğu haliyle sevdiğiniz gibi. Yoksullar ve zenginler için, ama ebediyen adil olanlar, yani ellerinden gelen en fazla şey, vergi kaçırmak, kara para aklamak, ehliyetleri iptal etmek ve politika yapmak olanlar için de bir gözünü yuman sevgili iyi ihtiyardır o, ama sizin için acımasız bir patrondur. Öfkesi yakıcıdır ve çok ağırdır, dudakları gazap doludur ve dili eriten bir ateş gibidir."

Bunu hep tahmin etmiştim, Baby Hackmann çok temkinsiz davranıyordu, bu geceyi atlatamayacak, diye düşündü Minnesota Bill.

"Büyük İhtiyar barış değil kılıç göndermek için geldi. O, yarattığı her şeyi, bitkileri, hayvanları ve insanları yutandır, tayfunların ve kasırgaların dizginlerini çözen, yerin sarsılmasına izin verendir" diye seslendi Moses Melker. "Sizi kendine alet olarak seçti ve Hititlerin, Girgasilerin, Amurruların, Kenanlıların, Ferisilerin, Hevilerin ve Yebusilerin köklerini kazımanızı emretti."

Aman Tanrım, diye düşündü, Baby Hackmann, ne kadar da çok yeni sendika vardı şimdi. Holy Brandy de, Büyük İhtiyar şimdi acaba silah işine mi girmek istiyor, diye kafa yordu.

Moses Melker konuşmasını sürdürdü. Zenginlik teoloğu, bir volkanın içinde birikmiş gazların onu birdenbire parçalaması gibi patlamıştı, kendini toz halinde dağıtmıştı, volkanik küllerin şimdi etrafını sarmış profesyonel canilerin üstüne dökülmesi ise, kesinlikle daha teolojikti.

"Yoksullar, onurlu suçlar işleyerek zenginleşmeyecek kadar tembellerse" diye vaazını sürdürdü Moses Melker, "ve zenginler, inayetin iğne deliğinden geçebilmek için tatillerinde teneke tabaklardan yoksulluğu kaşıklıyorlarsa, Hıristiyan olmak sizin ödülünüzdür. Ben kendi kişisel, ailesel Hıristiyan oluşumla nasıl barışıksam, siz de öyle barışın Hıristiyan oluşunuzla. Ben de sizlerden biriyim, zenginliğin teoloğu değil, cinayetin teoloğuyum, Büyük İhtiyar da ancak bir cani olarak düşünülebilir. İlk karımı bir meşe ağacından aşağıya, ikincisini de Nil Nehri'ne attım ve bu pazar üçüncü karımı fondan çikolatalarla doldurarak boğdum. Büyük İhtiyar adına, üçü de öyle zenginlerdi ki, evlendim onlarla ve öyle uysaldılar ki, öldürdüm onları."

Ne var ki artık kimse dinlemiyordu onu. Alaska Pint çamaşırhaneden, yeraltı tünelini kullanarak çıkagelmişti. Yüzü sargılar içindeydi, yalnızca gözleri görünüyordu, kanepelerden birine doğru sendelemiş ve oraya çökmüştü. Yalnızca Hititleri, Amurruları ve Yebusileri duymuştu. Çete savaşları burada da başlıyor şimdi, diye düşünmüştü yılgınlık içinde. Big Jimmy ümitsizliğe kapılmış ve Alaska Pint'in sargılarını çözmüştü. Alaska Pint ona bakmış ve uyuyakalmıştı.

"Gerçekten de" dedi Baby Hackmann, "Marihuana Joe sana benziyor, Big Jimmy."

"Bu Marihuana Joe değil" dedi koltuğunda öne doğru kaykılmış bulunan Big Jimmy, "Alaska Pint bu, şimdi üç tane Big Jimmy var." Yerinden fırladı, öyle şiddetle fırlamıştı ki, koltuk devrildi.

"Dok, Dok nerede?" diye bağırdı. "Uzun zamandır görmedim onu. Hepimizi bana benzetmek istiyor, tamamen Big Jimmy'lerden oluşan bir sendika. Niçin? Sendikayı tasfiye etmek için mi? Kimin emriyle? Bunun arkasında Büyük İhtiyar mı var? Üstelik kim bu Büyük İhtiyar? Neye benzediğini de, var olup olmadığını da hiç kimse bilmiyor, bu kıvırcık sakallı Neandertal adamın da bir şeyden haberi yok. O sadece bir amatör ve Büyük İhtiyar derken Tanrı'yı kastediyor."

Hepsi yerlerinden fırladı, kimileri silahlarını Noel ağacından almaya, kimileri Moses Melker'i yakalamaya davrandı; ilk önce de Baby Hackmann, şimdi artık sıkacaktı boğazını, fakat çıkış kapısından içeriye doğru köy meyhanesinin bir şarap fıçısı yuvarlandı. Big Jimmy gerçeği sezinleyip çıkışa doğru koşunca ve şarap fıçısının ardından yuvarlanan rakı fıçısından uzağa kaçmak zorunda kalınca, çıkışta yeniden kendi kendisiyle, Marihuana Joe'yle karşılaştı. Silahını çekmiş, nefret dolu bakışlarını ona sabitlemişti ve birdenbire arkasında büyük bir patlama oldu, kendi kopyasını ve onu yere fırlattı. Hemen hemen aynı zamanda, Marihuana Joe'nun üstüne kapaklandığını, bir intikam meleğinin öldürme hırsıyla arkasını parçalayan dişleri ve çatırdayan alevlerin kendisini ve Marihuana Joe'yu yutuşunu hissetti, uzaktan hâlâ Muhtar'ın sesini duyuyordu: "Mani, bırak, bırak Mani! Lanet olsun, bu köpek bir daha ısırırsa, bu defa beni de yakacak!" Bir ışık seli, kamyonu ışığa boğdu, kamyondan yuvarlanan fıçılar, eski kırmızı-siyah üniformalar ve miğferler içindeki itfaiyeciler tarafından, ritmik seslerle, yine giriş kapısına yuvarlanıyorlardı. Bir patlama geceyi sarstı. Art arda patlamalar oldu, ince bir yalım göğe yükseldi, yıldızlar gözden kayboldular; tüm kaplıca bir anda alevler içinde kalmıştı. Motorlu hortumlar, traktörler, yabalarla ve ağaçları devir-

mekte kullanılan baltalarla silahlanmış köylülerle çevriliydi etrafı. Köpek, giriş kapısından dışarıya, tüyleri tutuşmuş koşarak çıktı, yerde yuvarlandı; giriş kapısından dışarıya adamlar fırladı, itfaiye döner hortumunu onlara yöneltti, canlarını kurtarmak isteyenleri tekrar içeriye geri püskürttü. İçeride silah deposundan patlamalar yükseliyordu; kadınlar motorlu pompayı deli gibi kullanıyorlardı, dul Hungerbühler tiz sesler çıkararak hiç yanıtlanmamış mektuplarının acısını bilinçsizce çıkarırken, itfaiyeciler durmaksızın su püskürtüyorlardı, sudan mızraklar insan siluetlerini önlerinde sürüklüyorlardı, siluetler birbirlerinin üstüne yığılıyor, su huzrnesinin gücüyle, alevlerin içine paket gibi fırlatılıyorlardı; orman ve gökyüzü cehennemin rengine bürünmüşlerdi; birisi kendini kurtarabilmiş, alev alev yanan giysileriyle köylülere doğru koşturdu, köylülerden biri baltayla vurdu, adam yere devrildi, hâlâ alevler içindeydi, üç köylü yabalarını alevler içinde bağıran adama batırdılar, onu kaplıcanın giriş kapısına taşıdılar, içeri attılar ve geriye doğru kaçtılar; kaplıca kendi üzerine çökmeye başladı; köylüler ve kadınlar dört bir yana kaçıştılar; polis memuru Lustenwyler, cipiyle hızla olay yerine geldi, ama zilzurna sarhoş olduğu besbelliydi, direksiyonun üstüne yığılmıştı ve cipi giriş kapısına sürünce, kapı üstüne çöktü; yeraltı tünelinden kendine çektiği alev seli tarafından yutulan müştemilat, tek bir alev halinde parladı. Şimdi orman da yanmaya başlamıştı, sıcak rüzgâr her şeyi kurutmuştu, yangın ormanı yalayıp yuttu. Köylüler geri çekildiler. Alevlerin arkasından ya da belki alevlerin içinden bir yerlerden öğretmenin sesi duyuluyordu: "Saçılıyor kıvılcımlar, yakınlarda, saçılan altın kum gibi, ama bak: Tüm görkemiyle tutuşuyor sarp kayalık." Batı kulesi kendi içine çöktü. Kaplıcanın çatısındaki bir terastan, von Kücksen, Oskar ve Edgar imdat çığlıkları atıyorlardı.

Doğu kulesinin ön cephesinde alevler aşağıdan yukarı yükseliyordu. Kuledeki odanın bir köşesinde Moses Melker zemine oturmuş, ellerini vücuduna doğru çektiği dizlerine kavuşturmuştu. Yanında *İnayetin Bedeli* kitabı ve Melker'in yaşında durmuş olan tek göstergeli saat vardı. Önünde üç sandalyesiyle bir masa, arkasında pencere. Masada bir paket 10,15 franklık Oetiker kahvesi. Onun çaprazındaki köşede bir salıncaklı sandalye hâlâ sallanıyordu. Buraya birisi gelmiş olmalıydı. Tavansız kule odası, çatı iskeletinden aydınlanıyordu, kirişlerden biri yanıyordu. Melker hükme boyun eğmek için gelmişti, ama hiç kimse hüküm vermiyordu. Onun ölümü hakkında hüküm verilmiyordu. Kimi yuttukları, alevler için hiç fark etmiyordu, nasıl olsa her şeyi yutacaklardı. Melker'in aradığı, kendisi ve Büyük İhtiyar hakkında verilecek bir hükümdü. Düello, Hac .Misyoner Okulu'nda başlamıştı. Gençliğinin tanrısıyla, Aziz Chrischona'ya gelmişti, kısmen hayali kısmen de gerçek unsurlardan oluşturmuştu gençliğinin tanrısını; bir mart gecesi, tanımadığı Protestan annesinin yanına yamalı çoraplarıyla sokulmuş olan, tanımadığı Katolik babasından ve birbirlerini döven ayyaş, koruyucu ailesinden ve onların yumruklaşmaları karşısında, harika, mutlu bir güvenlik içinde olduğu duygusundan oluşturmuştu. Aşağıda itfaiye arabasında patlama oldu. Doğu kulesi sarsıldı. Sonra o muazzam, asla doyurulamayan, daha genç Melker'de coşan şehvet gelmişti, hayallerinin bir araya getirip oluşturduğu tanrıya atfetmişti o bunu: Onun şehveti dünyayı bir şehvet olmadan asla yaratmayacak olanın ve dünyayı belki de yalnızca yaratılmış olanın sonsuz kez oluşumunu ve yok oluşunu hissetmek için yaratmış bulunanın şehvetinin bir yansımasıydı sadece. Kaplıca çöktü ve kaplıcayla birlikte von Kücksen, Oskar ve Edgar ateşten kütlenin içine düştüler. Melker onların çığ-

lıklarını duydu. Bir orgazm olarak yaratılış ve yaratılışın yok edilişi. Hac Misyoner Okulu'nda Moses Melker başka bir tanrıyla karşılaşmıştı; ölümsüzlük, kadiri mutlaklık, hikmetinden sual olunmazlık gibi nitelikleri bulunan ve her türlü mükemmellik sıfatıyla, tasavvur edilemez oluncaya kadar donatılmış bulunan, teolojinin tanrısıyla. Yalnızca doğu kulesi hâlâ ayaktaydı. Yanan kiriş aşağı düştü, parladı ve parçalandı, kömürleşti, çatı iskeletinde iki kiriş alevlendi. Moses Melker tanrının şehvetinin bir parçası iken, şimdi ondan ayrılıyordu. Tanrı salt bir ideye dönüşüyordu. Salıncaklı sandalye durmak bilmiyordu. Geriye Melker'in çirkinliğinin bilinci ve şehveti kalıyordu, geriye bir cehennem kalıyordu. Moses Melker ile üç sandalyeli masa arasında bir yalım yükseldi, yukarı fırladı, çatı iskeletini sardı. Moses Melker bir insanı, Tanrı'nın Oğlu'nu arıyordu. Ama teoloji ona yine bir oyun oynamıştı: Teoloji Tanrı'nın Oğlu'nu idealize etmişti. Kendini onların yanında iyi hissettiği, esprilerini ve müstehcen fıkralarını dinlediği ve bunlara güldüğü fahişeler ve vergi memurlarından hiç söz edilmemişti, asla bir insan olarak önemsenmemiş, yalnızca bir tanrı; insanı oynayan bir tanrı olarak önemsenmişti, asla kadınlarla yatmasına izin olmayan bir tanrı. Döşemeden siyah dumanlar yükseliyordu, dumanın ardında yanan masayı ve sandalyeleri hayal meyal görebiliyordu. Tanrı'nın Oğlu soyut bir şey olmuştu, babasından daha da soyuttu, ama aynı zamanda kitsch bir şeydi; çarmıha gerilmiş şekerli badem ezmesinden yapılma bir kurtarıcı olmuştu. "İn aşağıya" diye seslendi Melker ona, "kendini çarmıha gerdiren bir tanrı rol kesiyordur, Oberammergau'daki canlandırma sahneleri ya da Hollywood; ayrıca seninle çarmıha gerilen iki haydut da senden daha inandırıcı, oralarda çarmıha gerilenler insandı." Moses Melker'in etrafında uğultulu bir çatırdama, kırılma ve çı-

tırdama vardı, yanan köylülerin ve canilerin uluması. Moses Melker tüm bu efsanelerin ve mucize hikâyelerinin arasından bir insanın; Celile'li bir Yahudi'nin; bir marangozun üstü başı dökülen, ayakları pis oğlunun; kendisi gibi bir insanın; kendisi gibi şişman, kalın dudaklı ve kıvırcık sakallı, kendisi gibi günahkâr, onu zenginlik hırsını ve zengin olmak için kat etmek zorunda kaldığı cinayet dolu yoldan duyduğu utancı tanıyacak olan ve ona, "Artık bir tanrı düşünme kendine, sonra bir cehennem düşünmene de gerek kalmaz" diyecek olan bir insanın varlığını seziyordu. İnsan insana muhtaçtır, tanrıya değil, çünkü ancak insan anlar insanı. Pencerenin bulunduğu duvar yanıyordu, alevden bir halı gibi. Çarmıhtan inmedi, o bir Sakallı Tanrı, Moses Melker'in kararsızlığını çözen Büyük İhtiyar oldu: Yoksul Moses olarak göklerin hükümranlığı ona aitti, zengin Moses olarak da inayet ona düşüyordu. Moses Melker, multimilyonerleri ve multimilyonerlerin dul karılarını, lazımlıkları boşaltmaya ve yenilmez yutulmaz yemekler pişirmeye ve yoksulluk içinde sürünmeye ayartan teolojisini kurdu. Masa ve sandalyeler şimdi kömürleşmiş bir kütle haline gelmişlerdi, kahve paketi ise hiç zarar görmemiş bir halde duruyordu bu kütlenin üstünde. Ancak, bu sabah "Yoksulluk Evi"nin hangi amaçla kötüye kullanıldığını anladığında ve kont kendisinden, Noel'i canilerle birlikte kutlamasını istediğinde, kendisi de zaten bir cani olduğu için, teolojisindeki saçmalığın farkına varmıştı ki, her teolojideki saçmalıktı bu: Teoloji kendi kendini aldatıyor ve kendi kavramlarının tuzaklarına düşüyordu, tanrının mükemmel olduğunu ve dünyanın mükemmel olmadığını tasarlıyordu; tümü, gerçeklerle ilişkisi bulunmayan katıksız bir düşünsel tasarımdan ibaretti. Ve bunu idrak ettiğinde gençliğinin tanrısını yeniden bir ide olarak düşündü; şehvetli tanrıyı, yaratısını yargılamadan seven tan-

rıyı, tıpkı yaratısının da kendi kendini sürekli yeniden yaratıp yok edişi gibi onu dizginsiz bir neşeyle yaratmış olan ve dizginsiz bir neşeyle yeniden yıkacak olan tanrıyı düşündü. Döşeme hâlâ yerli yerindeydi ve salıncaklı sandalye hâlâ duruyordu, kimi zaman alevlerce sarılıp, sağa sola sıçrıyordu. Moses Melker, Grien kıyısında söğütlerin altındaki kızda yaşadığı hazzı hissetti, bu haz tanrının hazzıyla birdi ve her şey yolundaydı; yoksul ve zengin, cani, iyi ve kötü, hepsi tek bir yaratıcı hevesin eseriydi. Üzerindeki kule, bir alev çatırtısı halinde yanıyordu. Büyük İhtiyar onun düşüncesi, onun idesi, onun yaratımıydı ve başkaca bir şey değildi. Bir fizikçinin kitabında, gerçeklik konuşabilseydi, fiziksel formülleri telaffuz etmek yerine bir çocuk şarkısı söylerdi, diye yazdığını okumuştu ve bu yüzden tanrı kendini gösterebilecek olsaydı, 10,15 franklık Oetiker kahve paketi ya da ortalıkta dans eden salıncaklı sandalye gibi tamamen anlaşılmaz, çapraşık bir şey olurdu, diye düşündü. Ve alevler döşemeyi sardığında, Moses Melker artık delirdiğinin farkındaydı; eğer tanrı onun uydurmasıysa, evren de onun uydurması olsa gerekti ve kendi uydurduğu tanrısının ve kendi uydurduğu evreninin yanında başka insanlar tarafından uydurulmuş olan başka tanrılar ve evrenler de bulunmalıydı; evren sürekli gelişen, iç içe geçmiş evrenlerden oluşan bir evren-beyindi, bunun tek tek nöronları da iç içe geçmiş evrenlerden oluşuyordu; bu evrenlerin her birinin arkasında da, evrim sürecini harekete geçirmek için gereksindiği galaksileri, güneşleri ve gezegenleriyle birlikte bu evreni düşünen birer Ben vardı; evrim süreci tekhücreliler, çokhücreliler, yumuşakçalar, omurgalılar yoluyla insana ulaşıyor, o da fantastik bir biçimde çemberi kapatıp yine evreni oluşturuyor; yüz kafalı ya da bin ayaklı, çok burunlu veya ahşaptan ya da altından yapılma bir tanrıyı veya çok memeli bir tanrıçayı dü-

şünüyordu; evrenler kadar çoktu bu tanrıların sayıları; aralarında Moses Melker'in Büyük İhtiyar'ı da vardı; kendisini uydurup yaratanın hayal ettiğinden bambaşka görünüyordu elbette; ezeli ve ebedi olduğu düşünüldüğü için, Moses Melker'in düşündüğü evrenle birlikte ve ötekilerin düşündükleri tüm evrenler ve tanrılarla birlikte yaşayacak olan bir tanrıydı. Moses Melker bunları düşünürken gülmeye başladı. Sonra o da alev aldı, onun yanında Cäcilie Melker-Räuchlin'e ithaf edilmiş bulunan *İnayetin Bedeli* kitabı da alev aldı; saat eridi, salıncaklı sandalye tutuştu ve kahve yandı ve her şey derinliklere gömüldü.

Muhtar'ın evinin önünde köpek yatıyor, yanında Elsi duruyordu. Elsi yanan ormana, boğazın öte yanındaki köyün sakinlerini yutmuş olan ve hâlâ yutan alev duvarına bakıyordu. Gülümsedi. Noel, diye fısıldadı. Çocuk, sevinçten zıplıyordu karnında.

Neuchâtel, 19. 4. 89

Dürrenmatt sağlığında yayımlanan bu son romanında ironiyi doruk noktasına çıkartıyor. Dünya çapındaki mafyöz ilişkiler, yerel politikacıların acizlikleri, sıradan insanların vicdanları ve çıkarları arasında bocalamaları, yoğun bir anlatı dokusuyla işleniyor.

İsviçre'nin ücra bir dağ köyü olan Derinlikler Vadisi'nde tuhaf olaylar yaşanır. Köyün tek gelir kaynağı olan kaplıca tesisleri, gizemli bir dernek tarafından satın alınır. Kurucularının bile ne amaca hizmet ettiğini bilmedikleri bu 'hayır derneği', kaplıcayı yazın zenginlere açar. Kışın ise kaplıca boş görünmektedir. Köy muhtarının kızının başına gelen olaylar, gözleri kaplıcaya diker. Liechtenstein'den Antarktika'ya kadar uzanan bir çete, bazı elemanlarını kaplıcada saklamaktadır. İzleri bürokrasinin ve dünya çapındaki işlerin derinliklerinde kaybolan bu çetenin "bir numarası"nın kim olduğu da bir meçhuldür.

Friedrich Dürrenmatt (1921-1990); sahne ve radyo oyunlarının yanı sıra polisiyeyi, türün kurucusu Edgar Allan Poe'nun izinde, hem insanın hem de toplumun hâllerine ayna tutacak denli güçlü kaleme alışıyla iz bırakan 20. yüzyılın önemli yazarlarından biridir.

Yargıç ve Celladı, *Pansiyonerler*, *Şüphe*, *Fizikçiler*, *Yunanlı Bir Kız Aranıyor*, yazarın yayınevimizden çıkan diğer romanlarıdır.

9 789944 885966

KDV dahil fiyatı
10 TL